

VIOREL CACOVEANU

Morţii nu mint niciodată



Editura Dacia

VIOREL CACOVEANU

MORȚII NU MINT NICIODATĂ

I.

Cineva ciocăni brutal sau poate foarte grăbit numai în ușa apartamentului inginerului Dinu Moraru. Inginerul se întoarse în așternut, convins că a auzit doar în vis bătăile. Se ghemui sub plapumă și încercă să doarmă fără grijă, căci era duminică dimineața și nu trebuia să se scoale, ca de obicei, fix la ora cinci. Bătăile se repetară apoi, cu și mai mare intensitate. Se ridică încet din pat și alergă în vîrful picioarelor pînă la ușă, înjurînd în gînd pe cel ce bătea fără nerușinare, la o asemenea oră și atît de tare. Deschise ușa gata să țipe la vinovat. Era un paznic speriat, somnoros, cu obraz buged, cu haine mototolite care spuse repede și sec, stînd în poziție de drepți:

— S-a îndeplinit o crimă, tovarășu'șef, să trăiți! A venit procuratura, miliția... Tovarășii vă așteaptă, la birou! Și adăugă ca o scuză: Dacă ați închis telefonul!?

— Nu mai plouă — se miră inginerul, privind cu ochii umflați de somn cerul de cenușă, încremenit și pustiu, ca un cuib părăsit.

— Nu mai plouă, aprobă paznicul, înghițind în gol.

— Cine zici că a murit?

— Nu se cunoaște nimic, n-au început cercetările. Au găsit un om, zdrobit într-o rîpă...

— Unde?! se enervă inginerul, căci nu afla nimic din explicațiile paznicului.

— La Zărnișoara, aproape de baraj...

— Bine. Spune-le că viu!

Închise ușa și se privi în oglindă. Era bărbos, umflat de somn... Se spălă pe față și pe brațe, pe piept cu apă rece, renunță la duș, să nu facă zgomot, să trezească toată casa. Se îmbrăcă și se apropie încurcat de patul soției, neștiind cum să înceapă, ce să-i spună. Îl ajută ea, întrebînd și privindu-l cu ochi mari, speriați și triști:

— E duminică! Iar te duci?!

— Mă cheamă la birou...

— La ora asta?! se miră femeia.

— Da, dragă, a fost un accident mortal, acum cîteva ore. O mîngîie vinovat pe frunte, explicîndu-i: Dormi liniștită. E abia ora 4. Mă întorc cît pot mai repede.

Se retrase încurcat spre ușă și ieși. Dimineața era umedă și posomorîtă. „Prima oară în ultimele săptămîni cînd se aude Mărișelul" — observă inginerul. Rîul nu mai avea însă acea dulce mîngîiere de tulnic în drumul lui spre pacea cîmpiei, ci cobora într-un spasm dureros, gemînd și lovindu-se de stînci, cu zgomot surd și amenințător. Se zăreau vag munții, purtînd imense peruci de ceață. O liniște neverosimilă plutea în aer, după atîtea săptămîni de ploaie. De pe frunzele copacilor, picuri mari și grei cădeau în răstimpuri, pocnind scurt și sec pămîntul ud, ca niște bondari loviți în zbor. Inginerul coborî o potecă, pe sub stejarii bătrîni și negri, își aprinse o țigară, trase cîteva fumuri adînci și renunță. Fumul era amar, scîrbos. „Cine dracu s-a

mai apucat să moară tocmai acum?!" — se întrebă iritat și aruncă țigara. În fața clădirii administrative a Șantierului nr. 1 Cumpăna, se afla un I.M.S. Doi bărbați fumau și se învîrteau pe lîngă mașină, al treilea privea un panou de onoare, iar șoferul dormea cu fruntea pe volan.

— Dinu Moraru, se prezentă inginerul oaspeților săi.

— Căpitan Aurel Ardeleanu, se recomandă un bărbat înalt, palid, cu un surîs blajin, stins, în colțul buzelor. El continuă prezentările: Tovarășul procuror Vasile Vasile și medicul legist Eugen Pop. Ne cerem scuze că v-am deranjat la o asemenea oră. În apropierea barajului de la Zărnișoara, a fost găsit, în noaptea asta, cadavrul minerului Gavril Stanciu. Nu știm ce s-a întîmplat. Poate a fost doar un accident, poate altceva. Vă rugăm să veniți cu noi, la fața locului.

— Parcă am de ales, spuse posomorît inginerul.

Urcară în mașină. Atît de obișnuit cu somnul pe apucate, între două opriri, șoferul porni motorul, viră încet și abia apoi deschise ochii. Mașina ieși în plină viteză din colonia muncitorească Cumpăna și urmă șoseaua de pe malul Mărișelului, ce urca în munți. Tăceau. Procurorul moțăia, îi cădea mereu bărbia în piept, iar capul îi sălta caraghios, ca o minge, cînd mașina era zgîlțîită de gropile șoselei. Șuieratul ascuțit, violent, al motorului tulbura adînca tăcere a văii, în acea sumbră dimineață de vară tîrzie. Patru oameni, sculați în toiul nopții, aruncați într-un I.M.S., porniseră să lumineze sfîrșitul straniu al unei vieți. Osteniți și fără chef, se aflau încă, sufletește, prizonierii neputincioși ai lu-

mii din care au fost smulși. Procurorul purta o cămașă albă, costum gri-fèr, în carouri, o cravată imensă, de culoarea frunzei ruginite, pantofi ascuțiți, cu talpă subțire. Fața lui era lividă, pierită. Medicul legist, ras proaspăt, tip de sportiv cu umeri lați și tors bine dezvoltat, privea bălțile leșioase de pe șoseaua încă neasfaltată în întregime și se gîndea că mai avea încă zece zile din concediul anului trecut, că le va pierde, fiind tot pe drumuri... Căpitanul purta o helancă albă, o scurtă din piele, fuma plictisit și căsca în răstimpuri, căci era a treia noapte pe care n-o dormea. Inginerul își privea ceasul și făcea calcule, încercînd să stabilească la ce oră va fi acasă. „Căprioara!" — spuse șoferul și arătă cu mîna spre pădurea de stejar din dreapta șoselei, dar nu-i răspunse nimeni și el ambală nervos motorul. Abia prinse viteză I.M.S.-ul, cînd, o groapă îi zdruncină zdravăn, din toate încheieturile. Se auziră gemete, înjurături și peste toate vocea șoferului: „... mama lui de drum, recent dat în folosință. Scuzați! Era o baltă mai afundă decît credeam..." O vreme, mașina alergă pierdută în negurile dimineții, iar pasagerii ei tăcură străini și indiferenți.

— Toți ne bucurăm de duminica asta, vorbi într-un tîrziu ofițerul, cu o ușoară ironie în glas.

— Cine ne-a pus să ne alegem asemenea meserii? întrebă medicul legist.

— Eu mi-am ales o altă meserie, observă inginerul, dar duminici tot nu am. Promisesem soției și copiilor că vom ieși azi, cu mașina, la plimbare...

— Există o singură soluție, vorbi medicul, jucîn-

du-se cu pipa: nu mai promiteţi! Eu nu mai promit de mult. Nu-i frumos, dar n-am încotro... Mai bine spuneţi-ne, tovarăşe inginer, ce baraje faceţi?

— La Cumpăna construim un baraj în dublu arc, o bijuterie în materie: elegant, suplu, fin, trainic şi mult mai ieftin. Ce înseamnă dublu arc? Barajul are forma unui semicerc, întins de pe un munte pe celălalt, curbura fiind în amonte, înţelegeţi deci că fiind curbat astfel, barajul e mult mai rezistent, decît dacă ar fi drept; celălalt arc de cerc are punctele de plecare în pămînt, la baza barajului şi sus, pe coronament, curbura fiind, fireşte, tot spre amonte. Barajul va avea 120 de metri înălţime, 30 de metri lăţime la bază şi 6 la coronament; lungime — 45 la bază şi 175 la coronament. Pe Valea Ursului, unde mergem acum, turnăm un baraj mai mic, doar de 80 de metri înălţime...

— Sînt şi elefanţi, Vasile, glumi ironic medicul legist.

— Şi doctori, încercă să-l imite procurorul şi rîse un rîs spart, piţigăiat, de om nesănătos.

— În lacul de acumulare de la Zărnişoara, reluă inginerul, se strîng vreo opt pîraie şi rîuleţe. Apa lor va trece printr-o galerie de 6 kilometri în Mărişel. E o lucrare hidrotehnică de mare fineţe.

— Stanciu lucra la un baraj? L-aţi cunoscut bine? se interesă căpitanul, schimbînd discret subiectul discuţiei.

— E... Era miner. Un miner bun, priceput. Am lucrat cu el la Bicaz, Argeş, la Porţi; trecea drept un meseriaş de prima mînă. În ultimul timp, fora în galeria de care v-am amintit, Valea Ursului — Mărişel... Nu-mi închipui ce s-a putut întîmpla...

Mașina urca greu niște serpentine scurte, strîmte, pe sub umerii uriași de granit. Un granit cenușiu, sticlos și rece, din care creșteau, ca o minune, mesteceni melancolici, solitari, condamnați la pustiu și uitare. Ceața se refugia pe văi și în păduri, asemenea rămășițelor unei oști înfrînte. Procurorul dormea, căpitanul se gîndea la victimă, inginerul — acasă, la ai lui, în timp ce medicul legist privea uimit cum viața biruia granitul, înălțînd spre cer, ca într-o răzvrătire, mesteceni rari, ca niște sfeșnice uriașe, încremenite parcă pe un altar păgîn. „Ce țară minunată avem" — șopti el, mai mult pentru sine, contemplînd munții.

— Numai că nu ne prea ajunge timpul s-o vedem, s-o cunoaștem, adăugă grav inginerul.

Tăcură din nou, absenți, ca și cum n-ar fi putut să-și spună nimic altceva. Se simțea din ce în ce mai pregnant aerul tare și proaspăt, de munte. Căpitanul ațipi și el în legănarea cînd blîndă, cînd brutală a mașinii. Ca niște sentinele înțepenite în post după o lungă veghe, de o parte și de alta a șoselei, înalți și solemni, apărură brazii. Ziua de septembrie se anunța ursuză, închisă și rece, sub un cer vînăt, pustiu și întunecat.

— Am și eu, doctore, un amic, chirurg la Tîrgu-Alba. Nu se poate să nu-l cunoști, spuse inginerul. Vincențiu Barbu. E năsăudean, dintr-un sat de munte.

— Vincențiu?! Barbu?! se miră medicul legist.

— Da! Îl cunoașteți?

— Nu știți? se bîlbîi medicul.

— Nu. Ce să știu?!

— A murit acum două săptămîni!

— Fii serios, doctore!, îi scăpară fără voie cuvintele.

— A murit, tov. inginer. Infarct!

— Formidabil! exclamă inginerul și își strînse mîinile, uluit, rămînînd mut și deprimat. Nu putea crede, i se părea stranie și revoltătoare vestea.

— Boala secolului. Infarctul, adăugă medicul.

Inginerul își aprinse o țigară, rămînînd nemișcat, îndurerat, cu privirea pierdută. Într-un tîrziu, întrebă:

— Nu vi se pare ciudat, că în secolul nostru, secolul vitezei, a vitezei duse pînă la limita nebuniei, omul suferă și devine chiar victima lipsei de mișcare?!

Mașina opri în albia unui rîu de munte. Cei patru coborîră înțepeniți și obosiți. Procurorul începu să țopăie, să facă mișcări energice, să se încălzească. La cîțiva metri de mașină, se afla cadavrul. Un milițian se apropie grăbit, luă poziție de drepți și încercă să raporteze:

— Să trăiți, tovarășe căpitan. Sînt plutonierul major Apetroaie Marin, permiteți . . .

— Ajunge, îl opri căpitanul. E prea lungă prezentarea. Ce știi?!

— Tovarășe căpitan, am fost sesizat verbal, la ora 1,20, de către paznicul Ioachim Banu. El verificase magaziile, depozitele de materiale și punctele de lucru. Venind spre baraj, pe drumul aici, de față — și arătă cu mîna — a dat peste cadavru.

— Trăia victima?

— Raportez ce mi s-a spus și mie, tovarășe căpitan: cadavrul era mort.

— Mă rog, spuse căpitanul, abia abţinîndu-se să nu rîdă în hohot.

— Victima venea de la lucru, completă conştiincios plutonierul.

— Pe unde obişnuia să se întoarcă acasă? întrebă căpitanul.

— Pe acolo, spuse cu voce slabă, gîtuită de emoţie sau de durere, unul dintre minerii care stăteau nemişcaţi, muţi şi încruntaţi, la cîţiva metri de cadavru, şi arătă drumul de pe malul stîng al apei.

Căpitanul fotografie cadavrul din mai multe părţi, cei doi versanţi, drumul, rîul; îşi fixă tot ceea ce avea nevoie pe film. Procurorul desenă pe coperta unui dosar o schiţă sumară a locului şi a poziţiei victimei, notă cîteva distanţe pe care le măsură cu pasul, apoi îşi aprinse o ţigară şi privi cu groază la munţii din jur. Dinu Moraru fuma. Se uita cu spaimă la cadavru. Femurul drept ieşise prin piele ca printr-un pantalon rupt şi se vedea alb şi scîrbos. Mîna stîngă, mult mai mare, caraghios de strîmbă, era fracturată în mai multe locuri şi, probabil smulsă din umăr. Trupul acela inert, acoperit de răni şi sînge, mai mult fărîmiţat decît întreg, îl speria pe inginer. Se îndepărta îndurerat şi revoltat, cu paşi mari şi grei. Un vînt subţire îi mîngîia şi-i răcorea fruntea. Încercă să-şi închipuie ce va fi acasă, în familia minerului, tată a trei copii destul de mici. Medicul legist îşi umplu pipa, tacticos, cu tutun şi rămase absorbit, cu privirile pironite pe versantul accidentat şi abrupt din faţa lui. În răstimpuri, ridica ochii şi se uita sus, unde se vedea drumul, apoi îşi cobora privirea deasupra cadavrului. Încerca să intuiască, să-şi explice cum, pe unde

și de ce a căzut victima. Se învîrti preocupat în jurul cadavrului, analizîndu-l cu atenție, cercetînd totul cu o privire care trăda o meticulozitate ieșită din comun, o anumită rutină a ochiului. La vreo douăzeci de metri, între pietre, în sus, pe versant, descoperi una din cizmele victimei care sărise din picior în timpul căderii. Fără s-o atingă o privi lung, apoi se întoarse lîngă cadavru și o privi și pe cealaltă: voia să vadă dacă nu erau urme de tîrîre, dacă nu cumva cadavrul a fost tîrît. Și nu erau. Se așeză apoi pe vine, lîngă capul victimei. Nu descoperi nici pe cap urme de tîrîre. Descoperi însă altceva pe tîmpla dreaptă și pe pomet: escoriații și firicele de pămînt galben, argilos. Își aprinse pipa neliniștit, coborî la picioarele cadavrului și se aplecă să vadă ceva pe talpa cizmei care rămăsese în picior. O ușoară uimire se zări pe fața lui. Cercetă și cealaltă cizmă. Pufăi de cîteva ori și chemă printr-un semn ușor, făcut cu mîna, pe unul din minerii care așteptau tăcuți în apropiere. Îndesă tutunul în pipă și întrebă încet:

— Există pe aici pămînt galben, argilos?

Minerul ridică neputincios și mirat din umeri. Nu pricepea ce legătură avea moartea tovarășului său cu pămîntul acela.

Procurorul reveni plictisit lîngă cadavru și-l privi pe medic cu un aer de totală uimire. Aruncă țigara și-și frecă mult palmele.

— Ce ziceți? Cum vi se pare cazul? întrebă medicul.

— Un banal accident, răspunse procurorul, ridicînd plictisit din umeri, ca în fața unui lucru mult prea simplu și prea limpede de rezolvat. Individul

o fi fost beat, o fi vrut să urineze sau să vomeze și-a căzut.

— Tot ce se poate, aprobă Eugen Pop, deși ar putea fi și altceva, mai grav.

— Eu rămîn la accident, susținu apatic Vasile Vasile.

— Rămîneți, dar demonstrați, îi ceru medicul.

— Eu?! Pardon. Nici nu mă gîndesc. E treaba ta, Gelule, și a lui Ardeleanu să demonstrați. Mie îmi dați criminalul, dacă e crimă. Dacă nu e vorba de o crimă, cu atît mai bine.

Procurorul urcă în mașină, alungat de frig și topit de oboseală. Se acoperi cu pardesiul și se ghemui pe scaun, alături de șoferul ce moțăia cu bărbia în piept. Căpitanul se apropie de minerii ce așteptau, ca niște martori muți și îndurerați, un verdict, și întrebă cu voce reținută:

— L-ați cunoscut?

Patru oameni înclinară din cap ușor, parcă temători și nesiguri. Unul cărunt și greoi în mișcări, ce-și ținea casca în mînă, se apropie și vorbi:

— Eu lucrez cu el în schimb, am lucrat... Ne cunoaștem de-o viață. Vorbea rar, cu vocea joasă, sfioasă, de parcă prietenul său ar fi fost doar bolnav și avea nevoie de liniște și odihnă. Mai făcu doi pași, căutînd un loc mai sigur, și continuă: La zece, obișnuit, ieșim din galerie. La zece, am ieșit și aseară. Ploua cu găleata. Unii dintre noi s-au dus acasă, așa, pe ploaie. Eu, cu el, cu Simion Bucur, cu Ghiță a Grecului și cu Niculae Tarța am rămas să bem un kil de țuică, trăscău, cum îi spunem noi, că-i tare ca focul. Arde dacă o aprinzi. Am băut țuica povestind, așteptînd să îngăduie

ploaia. Am stat în biroul pontatorilor preț de o jumătate de ceas, dacă nu mai bine. După ce am potolit țuica, adică am băut-o, ploaia aproape s-a oprit. Şi am pornit către case. Eu m-am dus cu Gavril, hodorogind vorbe, ca bătrînii, pînă în șosea, unde ne-am despărțit: eu am trecut pe la galeria Măguri, că am acolo o echipă; Gavril Stanciu, a pornit spre Zărnişoara, spre colonie.

— O fi venit pe şosea sau pe drumul nou? întrebă căpitanul şi arătă drumul în construcție de pe versantul de dincolo de apă.

— Nu pot preciza. Bănui că n-o lăsat şoseaua: îi mai lung drumul, da' mai bun și mai sigur.

— Cam la ce oră v-ați despărțit? Poți preciza?

— Nu pot preciza exact. Cam la unsprezece.

— A băut Stanciu mai mult decît voi? Era beat?

— Nu. Am băut egal: pe rînd fiecare cîte o gură. Era rezistent la băutură.

— S-a certat cu cineva?

— Nu. Eu nu știu... Își privi ortacii și adăugă: Noi nu știm.

— Putea să cadă așa... împiedicîndu-se de ceva, de o piatră, să zicem?

— Cu neputință. Noi, minerii, să ne împiedicăm așa, ca nişte prunci!?

— Altceva să fi fost?

Întrebarea căpitanului rămase ca o amenințare grea în aer, fără răspuns. Apa vuia straniu între maluri, sub un cer vînăt și bolnav. Gelu Pop îl chemă pe căpitan și-l rugă:

— Uită-te atent la cizmele și la tîmpla victimei!

— Pămînt galben, silabisi căpitanul.

— Nu ți se pare curios?

— Îmi pare și nu prea...

— În orice caz, aici, în apropiere nu există asemenea pămînt, spuse medicul. De zece minute, caut și sus și jos și-n dreapta și-n stînga. Nu e! Doar granit și pămînt nisipos din escavațiile făcute pentru drum.

— Dacă e doar un banal accident, la urma urmei, nici nu are rost să mai căutăm pămîntul galben, rosti temător căpitanul, vrînd parcă să înlăture posibilitatea unor complicații mult mai grave, mai periculoase.

— Dacă! spuse medicul legist cu voită și accentuată îndoială.

Porniră spre colonia muncitorească de la Zărnișoara. Drumul li se părea lung și anevoios.

— Tare aș bea o cafea, se plînse procurorul, trezit de zdruncinăturile mașinii. Nu-i răspunse nimeni.

*

Colonia părea pustie. Nu întîlniră nici un om pe drum, nici un copil. Abia cînd ajunseră lîngă sediul lotului, înțeleseră: minerii, tineri și bătrîni, femei și copii, erau strînși lîngă baraca lui Gavril Stanciu. Procurorul Vasile Vasile rămase să bea o cafea, încîntat că era deschisă cofetăria la ora aceea. Căpitanul și medicul legist îl urmau în tăcere pe inginer. Mergeau stînjeniți, cu privirea plecată, să stea de vorbă cu soția victimei. Oamenii, adunați ca la o ciudată procesiune, se dădură la o parte, unii își scoaseră băștile, pălăriile sau caschetele de mineri și salutară aproape în șoaptă. Privirile lor fixau brutal pe noii veniți, ca și cum ei ar fi știut

sau ar fi trebuit să ştie totul şi să facă dreptate. În ochii lor era ceva amestecat şi nedesluşit între mînie şi durere, între teamă şi neputinţă. Pînă şi copiii tăceau smeriţi şi se mişcau gravi, ca nişte bătrîni, fără putere şi speranţă. Cei din faţa barăcii se retraseră deoparte, dar nu plecară. Aşteptau încruntaţi şi decişi ceva, nu ştiau nici ei ce anume, dar rămîneau pe loc, lîngă casa fostului lor tovarăş şi prieten. Căpitanul intră în casă copleşit de ochii care-l ţintuiau, regretînd că nu-şi amînase vizita. Un hol mic, în dreapta o cameră, oameni necunoscuţi, aer închis, o femeie bătrînă plîngînd în hohote, văietîndu-se pomenind mereu cuvintele „Gavriluţ, dragul meu". Era mama victimei, căruntă, răvăşită de durere. O femeie înaltă şi subţire, cu un chip schimonosit şi împietrit în suferinţă, se apropie de noii veniţi. Nu plîngea, nu ţipa, gemea adînc, muşcîndu-şi buzele vinete, pline de răni.

— Odihnească-se-n pace, spuse în şoaptă căpitanul şi se înclină. Fiţi tare, mai adăugă, simţindu-se atît de mic şi de meschin. Îl revolta modul acesta obişnuit şi banal de a încuraja, de-a consola şi ajuta pe cineva într-o asemenea împrejurare. „Ce altceva pot să-i spun?" se întreba el, dezgustat şi ruşinat. Femeia îl salută pe inginerul Dinu Moraru şi ca un gest de mulţumire, îi strînse mîna multă vreme în mîinile ei aspre, ce ardeau şi tremurau.

— Ce ziceţi, tovarăşe Dinu? Femeia se ruga parcă, voia să i se spună ceva.

— Dînşii sînt de la miliţie şi procuratură, se bîlbîi inginerul. Cercetează . . .

— Iertaţi-mă, interveni căpitanul, îmi puteţi răspunde la cîteva întrebări?

Femeia se apropie supusă. Bătrîna și celelalte persoane trecură în camera alăturată. Dinu Moraru se uită la ceasul de masă care arăta patru și zece.

— Stă, explică femeia. Întotdeauna, seara, îl trage Gavril... și își mușcă buzele, rămînînd dreaptă și neînduplecată.

— Spuneți-mi, o rugă căpitanul, a avut ceva de împărțit cu cineva? Vreo ceartă, vreun scandal? Vreo dușmănie?...

— Nu știu, nu cred să fi avut vreo dușmănie cu cineva... Era prea vesel, prea bun... De 16 ani de cînd sîntem împreună, n-a avut cu nimeni o vorbă rea, dar o dușmănie?! În viața lui nu s-a certat cu nimeni...

— Nu v-a pomenit de vreun necaz?

— Nu. Chiar îmi spunea că prea bine-i merg toate, că îi e teamă și uite, n-a scăpat... O fi presimțit ceva...

— Cum îi mergea sau ce anume îi mergea așa bine?

— Copiii învață foarte bine, el cîștiga frumos, nici unul din noi n-a fost bolnav, decît așa, de gripă, de răceală, avea o brigadă bună, ce mai, toate erau bune și frumoase... Eu am știut că pățesc ceva...

— Ce anume ați știut? De unde?

— Domnule, vă spun că eu am ale mele necazuri, bucurii și semne. Ieri noapte, am visat o apă mare, neagră și pe el în valuri și parcă rîdea și-mi făcea semn că el se duce. El rîdea și apa l-a înghițit și nu l-am mai văzut... Așa l-am visat murind, rîzînd. Ce se întîmplă cu soțul meu? Nu pot să-l văd?

— Nu, nu e bine, vă rog să renunţaţi, o rugă medicul legist. Cred, dealtfel, că l-au şi dus. Îi facem autopsia şi pe urmă o să-l vedeţi . . .

— Pentru mine s-a dus viaţa, murmură femeia, apăsîndu-şi buzele însîngerate cu batista.

— De obicei, cu cine venea acasă de la lucru, întrebă căpitanul?

— Cu un băiat ce stă aici, în colonie, cu unu' Bucur. Noi ar fi trebuit să ne mutăm la Dîmbul Fecioarei, dar avînd apartamentul ăsta bun, aici, am zis să nu ne tot mutăm, că atîta ne-am mutat în viaţa noastră, că ne-am săturat pînă peste cap . . . Mai bine ne mutam, adăugă cu alt glas femeia.

Căpitanul nu aflase nimic din spusele femeii, nici măcar un amănunt revelator. Iar ceea ce ştia, îl încurca şi mai mult. „Cu o seară înainte, el venise pe drumul nou, în construcţie. De unde pămînt galben, argilă?"

Afară, oamenii aşteptau nemişcaţi, în aceeaşi surdă tăcere. Ochii lor îi cercetau pe noii veniţi cu o severă şi stranie curiozitate. Căpitanul păşea rar, cu privirea în pămînt, resemnat şi neputincios, simţind aţintiţi asupra lui ochii minerilor. Drumul i se păru stînjenitor, interminabil, prin culoarul acela de priviri dure, necruţătoare. În urma lui, medicul Eugen Pop trăgea îngîndurat din pipa de care nu se despărţea niciodată. Abia ajunseră lîngă maşină şi începu să plouă lent şi sîcîitor. Se despărţiră de inginerul Dinu Moraru, pe procuror îl lăsară să-şi savureze cafeaua şi porniră cu maşina înapoi, la Valea Ursului, să-l caute pe Bucur Simion, prietenul victimei, să stea de vorbă cu el.

— Să fie vorba de o... crimă? întrebă încurcat căpitanul.

Medicul își privi lung pipa, trase cîteva fumuri, apoi răspunse cu oarecare incertitudine în glas:

— Ceva îmi spune că e o crimă. Una urîtă! Autopsia ne va lămuri, oricum.

În dreapta drumului, pe o geană de munte, undeva între pămînt și cer, se vedeau prin ceață și prin ploaie căsuțe răzlețe, cu acoperișuri imense de șindrilă, ca niște jucării uitate...

Medicul își privi iar pipa și adăugă:

— N-ar fi rău, Aurele, să notezi mașinile prezente și lipsă din garajele din împrejurimi.

— Și dacă o fac mîine, cînd știu despre ce e vorba!?

— Mă rog, acceptă medicul, pufăind rar. Să nu fie tîrziu!

— La ce te tot gîndești atît de adînc? întrebă oarecum iritat căpitanul.

— Pămîntul argilos! Pămîntul îmi dă de gîndit, mă enervează chiar. Un lucru e sigur: acolo unde este pămînt galben, victima trăia, mergea spre casă. De acolo nu mai știm ce s-a întîmplat... Deci, de acolo trebuie să pornim.

— O să vedem, oftă căpitanul și-și mută privirea plictisit pe parbriz și de acolo mai departe pe munții cotropiți de ploaie.

— Peste două ceasuri, începe derbiul CFR—Universitatea, spuse medicul, curățindu-și tacticos pipa. N-avem un aparat de radio...

— La ce bun dom' doctor? interveni posac șoferul. Meci egal, știm dinainte, nu?!

— Nu cred. Se zice că azi se joacă la sînge. Era meci de văzut, dar noi . . .

În Valea Ursului, îl găsiră pe Bucur Simion, un băiețandru uscățiv, sașiu și trist. Intrară în biroul șefului de lot. Bucur îi cerceta speriat și încurcat pe cei doi străini.

— Veneați împreună, cu Stanciu, la mină? întrebă căpitanul.

— Veneam amîndoi de fiecare dată, răspunse Bucur. Numai noi doi locuim la Zărnișoara și lucrăm aici. Veneam și plecam împreună. Nea Stanciu era un om de treabă, bun, priceput . . .

— Pe unde veneați în mod obișnuit?

— De obicei pe șosea, că e drumu' bun și ușor. Uneori, cînd ne grăbeam, și numai ziua, veneam și pe drumu' nou, în construcție. E rău, cad stînci, pe alocuri sînt gropi și noroi . . .

— Și noaptea?!

— Noaptea numai pe șosea. Zicea nea Stanciu că o plimbare de cîțiva kilometri în aer curat e sănătate pentru noi, care lucrăm în galerie.

— A avut vreun necaz?

— Nu.

— Vreo ceartă, vreun scandal? Se dușmănea cu cineva?

— Nu. Nu era trist niciodată, cu toți se avea bine. Seara și dimineața, pe drum, ne povesteam tot felul de lucruri . . . Aș fi știut ceva . . .

— Crezi că se putea împiedica și rostogoli în prăpastie așa, din neatenție, din nebăgare de seamă?!

— Imposibil, schiță un zîmbet amar Bucur. Nu era el om să se împiedice . . .

— Aseară, unde v-ați despărțit?

— Aici. Eu m-am dus cu un camion în comuna Vad, peste deal.

— Aveai treabă acolo?

— M-am dus la bal, răspunse sec băiețandrul.

Pe drum, în mașină, jucîndu-se cu pipa, Eugen Pop reflectă cu voce tare:

— Nu lipsesc nici banii, nici ceasul victimei, nici alte lucruri. Tîlhărie nu poate fi, accident banal — nu, atunci ce ne rămîne?

*

Căpitanul se uită la ceas — era șase seara — cînd intră în casă sfîrșit de oboseală. Se spălă abătut, ocolind privirile Irinei cît putu mai mult.

— Ai mîncat? întrebă femeia cu o undă de răceală în glas.

— Nu, răspunse bărbatul și oftă adînc. În timp ce Irina puse mîncarea pe foc să se încălzească și-i pregăti un tacîm, el o rugă stînjenit:

— Ai un păhărel de țuică?

— Am. Și femeia aduse țuica și un păhărel. Îl umplu și întrebă apoi, cu o voce incoloră: ce s-a întîmplat?

— Unde-i Sorin?

— Se joacă. Cîteva zile n-a ieșit din casă; acum, dacă nu mai plouă, l-am lăsat . . .

Aurel bău țuica, și-și umplu iar paharul, și începu să povestească totul, amănunțit, nu ca pe o curiozitate, ci numai și numai pentru a se dezvinovăți în fața soției. La sfîrșit, adăugă, cu o vizibilă decepție:

— Crede-mă, Irina, așa m-am săturat de toate astea, că-mi vine să mă duc cît văd cu ochii . . .

— Tu? Şi eu? Eu ce să zic, Relule?! De ani de zile, am soţ şi bărbat în casă doar aşa, pe apucate, pe furiş şi în grabă ... Iartă-mă, eşti doar un musafir ocazional în casa asta. Pleci cînd vrei, vii cînd vrei, de multe ori, în timp ce mănînci, eu îţi spun cîte ceva despre mine, despre copil, despre noi, vorbesc, vorbesc şi apoi îmi dau seama că tu nu auzi, că tu eşti doar fizic în casă, cu gîndul eşti la oamenii tăi, la problemele tale. Tu nu mă auzi nici acum ce-ţi spun; eşti plecat de-acasă, pentru Dumnezeu?!

— Iartă-mă, Irina, sînt pur şi simplu zdrobit de drama femeii aceleia. A rămas cu trei copii ... Atît de stupidă e viaţa uneori. Nu te supăra, nu mai vreau felul doi ... Înţelege-mă ...

Se întinse pe pat moale, sfîrşit. Irina strînse masa, apoi se aşeză pe marginea patului, lîngă el, resemnată. Au tăcut, străini, multă vreme. S-au privit ca nişte oameni care se cunoşteau de undeva şi de mult, dar nu reuşeau să-şi amintească de unde anume.

— Ce-i, Irina?!

— Nimic. O duminică, în sfîrşit, în care sîntem cîteva minute împreună. În ultimele şase duminici n-ai venit acasă decît seara.

— Se poate, deşi nu-mi vine să cred.

— De cînd n-ai citit o carte, tu care citeai mai mai mult ca un filolog?!

— Oare?!

— Ultima carte pe care ai citit-o a fost *Princepele*. Acum doi ani. Aşa este?

— Ai dreptate ...

— La operă, n-am fost de patru ani, la teatru numai de trei ...

— Îmi faci morală, Irina?

— Nu. Nicidecum. Vreau numai să înțelegi că te înstrăinezi de familie, de tine însuți. Mîine trebuie să mergem cu Sorin la doctor. Copilul ăsta e bolnav.

— Neapărat, rosti el amar, nemulțumit. Am ajuns într-o situație ciudată: nu mai avem timp nici să trăim!

— Mă gîndesc din ce în ce mai mult, în ultima vreme, că ar fi bine, că ar fi timpul să renunți la apostolatul ăsta, să avem și noi tată și soț...

— Am trăit oare prea mult cu impresia că e nevoie de mine acolo?!

— În familie, nu e nevoie de tine?!

Înțelegea prea bine totul. Cuvintele Irinei îl tulburau. Se gîndi la inginer, la medic, la procuror. „Și ei sînt plecați ca mine". Ar fi vrut s-o roage să nu mai spună nimic. Îi trebuia însă curaj, se temea să n-o supere și mai mult... „Totuși e bine în celelalte zile — gîndi resemnat — cînd n-avem timp pentru nimic. Nu ne trece prin minte nici o idee, nu ne frămîntă nici o întrebare, ci îndeplinim mecanic, vorbind mecanic, judecînd mecanic, stereotip, orice sarcină. Materia noastră cenușie hibernează, doar nervii se zbat neîntrerupt, biciuiți și hărțuiți fără milă". Apoi, spuse cu voce rugătoare:

— Fă-mi, te rog o cafea.

Irina trecu în bucătărie să pregătească două cafele. Aurel făcea eforturi disperate să nu se gîndească la nimic. Auzea ploaia monotonă și tristă, căzînd iar ca o osîndă. Femeia se întoarse și se așeză lîngă el, tăcută și mulțumită. Un surîs cald îi lumină chipul. Spuse înțelegătoare și înduioșată:

— Mă bucur că putem bea o cafea împreună. N-am crezut că viața mă va învăța să mă mulțumesc mereu, mereu cu mai puțin, cu și mai puțin.

El îi mîngîie încet mîna ostenită. Sună telefonul. Se priviră lung. Aurel ridică receptorul și ascultă încruntat; fața i se congestionă, își aprinse țigara cu mîini tremurînde. Irina aduse pe o tavă cafelele fierbinți, aburinde, ce răspîndeau o aromă tare, amețitoare. Bărbatul trînti receptorul în furcă și se îmbrăcă în grabă, înjurînd în gînd. Explică scurt, cu voce mînioasă:

— Mă cheamă urgent la servici. Iartă-mă Irina, nu e vina mea.

— Ce s-a mai întîmplat?

— Nu știu!

Irina îl urmă în tăcere pînă la ușă. El o sărută pe frunte, părintește. Îl conduse, apoi, mult timp cu privirea, pînă dispăru în stradă, sub castanii cu coroane imense, negre, mustind de apă. Închise ușa, se așeză pe pat și-și bău cafeaua, sorbind încet și rar. Cealaltă cafea rămase alături, neatinsă. La sfîrșit, întoarse ceașca, să ghicească în zaț. Ezită, apoi renunță. Rămase așa, pustie, în întunericul ce mîngîia odaia, ascultînd ploaia.

II.

La Serviciul medico-legal, medicul Eugen Pop și căpitanul Aurel Ardeleanu își băură în liniște cafeauna de dimineață, așteptîndu-l pe procuror să sosească, să înceapă autopsia. Era opt și un sfert.

— Nu vine Vasile, spuse medicul, pufăind îndelung din pipă. Fac pariu că își bea cafeaua la Croco.

— Și eu pariez că poartă costum gri, cămașă albă, cravată! De fapt, colegii îi spun „Mirele“.

— Să fim drepți, nu-i rău, dimpotrivă, dacă omul e elegant și ordonat. Numai că el e de o eleganță feminină, prea studiată... Și mersul lui e feminin...

Vasile Vasile apăru radios în cabinetul legistului. Cei doi izbucniră în rîs. Era îmbrăcat exact așa cum bănuise căpitanul.

— Iertați-mă, am băut o cafea la Croco, spuse procurorul. Cei doi rîseră cu și mai mare poftă. Stînjenit, procurorul adăugă: — Fără o cafea la prima oră a dimineții, nu-s bun de nimic.

— Lasă-ne, tov' procuror, parcă altfel ești bun?! Medicul legist glumea. Poftiți, vă rog, jos, în sală, să stăm de vorbă cu clientul nostru, îi invită apoi medicul.

Coborîră la subsol. Autopsierul, un om în vîrstă, tuns scurt, cu un păr țepos ca un arici, dormea pe un scaun, lîngă cadavru.

— Cum poți dormi aici? se miră Vasile, ridicînd ochii spre tavan, scuturînd din umeri, a frig sau a teamă.

— Bine, să trăiți dom' procuror. Eu trăiesc mai mult cu morții, între ei mai mult, decît între vii.

— Te împaci cu ei? întrebă căpitanul.

— Îs cuminți, nu spun prostii, nu mint, nu fac nici un rău; nu te enervează...

— Ai devenit filozof, Moja, îl apostrofă medicul.

— Filozof între morți nu-i mare lucru, zise Moja, îndreptînd părul de pe fruntea cadavrului lui Gavril

Stanciu, cu un gest firesc, ca al unui peruchier care-și pregătește vedeta să intre în scenă.

— De cîți ani lucrezi aici? întrebă procurorul.

— În mai, am împlinit 32 de ani de muncă, și toți ăștia numai ca autopsier. De aia ziceam că am trăit între morți mai mult decît între vii. Cîteodată, acasă, cînd o aud pe femeie vorbind, mă mir și mă întreb de unde-i știu vocea? Eu îs obișnuit cu tăcerea.

Medicul legist și căpitanul cercetară amănunțit hainele victimei, dar nu descoperiră nici o urmă suspectă, nimic demn de reținut. Mai multe rupturi și sfîșieri, toate datorate căderii. Căutară zadarnic pe haine urme de pămînt galben, argilos. Nu erau. Gelu Pop își trase mănușile, apoi explică grav:

— Vă rog să priviți ce leziuni interesante are cadavrul: unele de lovire, altele de cădere. N-am scăpat de ceea ce ne era frică. Urmele de lovire provin dintr-un accident de mașină. Din păcate!

— Asta ne mai lipsea, spuse aproape în șoaptă căpitanul, mîngîindu-și îndelung și gînditor bărbia. Nu-i convenea accidentul. Asta însemna muncă multă, migăloasă, complicată... Trecuseră aproape 36 de ore de la accident, cu alte cuvinte trebuia căutat acul în carul cu fîn.

— E o poveste foarte urîtă, întări medicul legist, lăsîndu-și oaspeții să privească surprinși cadavrul. Pămîntul galben m-a pus pe gînduri atunci. N-avea cum să ajungă cadavrul acolo decît dus, pe sus.

— Să nu ne pierdem cu firea, zise neconvingător procurorul. Eu susțin că nu e accident de mașină.

Medicul legist și autopsierul întoarseră cadavrul cu fața în jos. Apoi, medicul întrebă:

— Ce zici, Relule? Am dreptate?

Căpitanul privi atent, în tăcere, apoi desfăcu larg brațele în semn de aprobare totală.

— Ce e atît de convingător? se enervă procurorul.

— Să luăm pe rînd leziunile: femurul drept prezintă o fractură deschisă din înapoi spre înainte, ceea ce înseamnă că victima a fost lovită din spate de o mașină.

— E o simplă presupunere, spuse distant procurorul. Altceva?

— Am avut prea multe cazuri de oameni loviți de mașini, așa încît acum știu fiecare mașină, fiecare marcă, unde și cum lovește, preciză calm medicul legist. Observați, pe spate: una, două, trei dungi verticale și se vede ceva și din a patra, cam de doi centrimetri lățime, fiecare, cu albitură între ele?! Dungile sînt imprimate după marca mașinii -- Gaz sau I.M.S. Măsurăm distanța și dacă nu se potrivește, pierd salarul pe luna asta! După ce deschidem cadavrul, vom găsi probabil, și niște coaste fracturate. Deci, piciorul, coapsa dreaptă, și spatele, ar fi două argumente. Să trecem al al treilea: pe tîmpla dreaptă o escoriație și pămînt galben, argilos. Pe pometul drept un placard mare, poftim, și tot cu fire din același pămînt. Placardul și escoriațiile sînt rezultatul căderii pe un plan dur. Toate aceste leziuni nu au un caracter vital. Asta înseamnă că omul a fost lovit de o mașină, iar apoi, cineva l-a aruncat viu în prăpastie.

Căpitanul își aprinse o țigară și fumă amărît și însingurat. Moja tăcea ostenit, în timp ce procurorul punea întrebări și-l hărțuia pe medic:

— Și femurul stîng are tot o fractură deschisă?

— Are, se vede! Ce vreți să spuneți?
— De unde vine fractura, ce lovitură a provocat-o?
— Mai mult ca sigur, căderea în prăpastie.
— Sau mașina!? sublinie subtil procurorul.
— Nici vorbă, se scuză amical medicul. Nu! E o fractură din față spre înapoi, și mașina l-a lovit din spate.
— Dacă loviturile sînt inverse? Dacă mașina l-a lovit din față?
— În primul rînd nu-i logic, zîmbi medicul, observînd că procurorul vrea să-l pună în încurcătură: victima venea spre casă, lovitura e din spate, căci marca mașinii e imprimată pe spatele victimei. Fractura femurului stîng se datorează lovirii cu un corp dur, ascuțit. Cu un colț de stîncă. Femurul drept are urma unui corp drept și dur.
— Cadavrul ăsta s-a lovit în cădere în toate felurile, nu te poți lua după leziunile lui, spuse indiferent procurorul, nemulțumit că nu avea dreptate.
— Morții nu mint niciodată, adăugă medicul legist și începu autopsia.
— Așa, în doi timpi și trei mișcări, ai rezolvat toată problema, doctore! Nici măcar n-ai deschis cadavrul, dar știi totul. Hai că-mi placi, Gelule.
— Nu-i nevoie să tai bucățele omul, să-mi spună ceva! Îmi spune totul, dacă stau și-l privesc. Pînă și Moja, care trăiește mai mult între morți decît între vii, a observat că e vorba de un accident. Ne convine, nu ne convine, n-avem ce face, tov' procuror.
- Hai, mă Gelule, dă-o-ncolo, c-am glumit, zise procurorul. Ce-mi fac eu moară în cap? E accident?

Să fie! Tovarășul căpitan ia problema în mîini și o rezolvă. Cînd prinde autorul accidentului, mi-l prezintă. Ne face cunoștință, rîse pițigăiat procurorul. Scurt și cuprinzător.

— Al dracului de scurt, observă căpitanul.

— Vedeți, d-aia zic eu că-i bine aici, între morți, zise Moja. N-avem divergențe, nu se supără nimeni, nu ne bîrfim, nu ne credem unii mai deștepți decît alții. E egalitate perfectă, rîse Moja.

— De ce te treci în rîndul lor și spui „nu ne", „nu ne", doar nu ești mort?

— Nu, da' îmi place cu ei.

— Și să bei îți place? îl sîcîi procurorul.

— Și. Beau pentru pomenirea lor, pentru ei.

— Aurele, dă-mi, te rog, *Sportul,* ceru procurorul. Autopsiile mă indispun.

— Aici să nu vă fie frică de nimic, spuse Moja. Mie nu mi-e frică aici, mai degrabă afară...

— Ai băut mult, Moja, îl apostrofă medicul.

— Toată noaptea, domnu' doctor. Am fost și eu la o nuntă. Am petrecut de minune. Știți, eu ies rar de aici...

*

— N-avem de ales, spuse medicul legist la sfîrșitul autopsiei. Ne urcăm în mașină și o întindem la fața locului. Lucrurile-s limpezi, acum; prea limpezi.

— Nu te supăra doctore, spuse procurorul, împăturind ziarul. Hai să recapitulăm, să mă lămuresc și eu. Deci, victima, zici dumneata, a decedat ca urmare a loviturilor primite în cădere.

— Exact!

— Care e lovitura mortală?

— Numai una poate fi: cea din regiunea parietală stîngă. O fractură eschiloasă cu înfundarea fragmentelor și dimacerarea substanței cerebrale care a adus moartea.

— Dacă rana a fost provocată în accident? Te supără că insist?

— Deloc, te rog chiar. După lovire, victima a căzut pe pămînt galben, argilos, cu tîmpla dreaptă. Deci, nu se puteau înregistra două lovituri simultane, din care una cu un corp dur, ascuțit, una pe un plan drept. Vom căuta pămîntul galben și vom vedea dacă sînt și pietre ascuțite, bucăți de stîncă. Atunci ar rămîne de discutat. Rana din parietalul stîng are un mecanism tipic de lovire prin cădere de sus în jos. Victima a căzut, mai mult ca sigur, cu capul în jos.

Se întoarseră în tăcere, indispuși de complicațiile cazului, în biroul medicului legist. Procurorul se trînti pe o canapea și continuă să răsfoiască plictisit *Sportul*. Medicul își puse tutun în pipă, o aprinse și se așeză la masa lui, masivă și zise cu regret:

— V-am indispus nițel, dar ce să fac? N-am avut încotro.

— Asta ne mai lipsea, se plînse căpitanul și ridică receptorul telefonului. Formă un număr, apoi ceru: Cu maiorul Paraschivescu! Să trăiți, căpitanul Ardeleanu la telefon, permiteți să raportez: în cazul Gavril Stanciu, s-a constatat la autopsie că e vorba de un accident de circulație, că victima a fost aruncată și nu a căzut, cum am presupus noi, în prăpastie. Vă raportez că am nevoie urgentă să merg

la locul faptei, să încep cercetările. Da... da... da..., de la medicina legală, da. Am înțeles. Să trăiți! N-avem mașină. Ale noastre, ale judiciarului, sînt plecate amîndouă. Mi-a promis șeful că o să ceară una de la circulație. Să așteptăm, deși sîntem în întîrziere.

— Dacă n-avem mașină, să vă spun o poveste, începu medicul. S-a dus mama la oftalmologie. O supără ochii. Femeie bătrînă, necăjită; a intrat în cabinet. Doctorița, o fufă de asta, de cafenea, croșeta. Mama a salutat-o cu respect pe „doamna" doctor și i-a spus blînd că o supără ochii. Doctorița croșeta în continuare. A privit-o în fugă, preocupată de ochiurile ei, unul pe față, altul pe dos și a întrebat-o: „De cînd te supără?" Mama i-a spus că de vreo lună, că parcă o înțeapă și o ustură, că nu vede chiar bine și-ar mai citi și ea cîte ceva, să-i treacă vremea mai ușor. Doctorița a luat o rețetă, i-a scris niște leacuri, ceva picături, acolo, și i-a întins rețeta. Nici măcar nu s-a uitat la ochii mamei, să-i vadă, nici cîți ani are n-a întrebat-o, a pus de la ea 70; mama, săraca, are 68. „Doamna doctor"! Cîtă omenie!

— Ce pățesc eu, zise căpitanul. Îmi aduce ziarele, prompt, un poștaș; destul de tînăr, respectuos, se vedea băiat deștept. Într-o dimineață, nu demult, era duminică, îl văd venind vesel și amabil, ca de obicei, și-l întreb: „Ei, ce scriu ziarele de azi, ce vești ne aduc?" — „Nu știu, zice el, parcă cerîndu-și scuze, eu nu le citesc, numai le aduc".

Telefonul întrerupse veselia celor trei. Era pentru căpitan. Ascultă, apoi închise și explică celorlalți:

— N-avem mașină! Circulația nu ne dă, că e caz de domeniul judiciarului, iar judiciarul n-are.

— Și te mai miri de poștașul tău, se amuză medicul.

— Mai bine dă tu, Gelule, o salvare, îl rugă căpitanul.

— De unde?! Mașina noastră e plecată.

— Poate vă ajut eu, spuse procurorul, și sună la procuratura locală; vorbi vreo cinci minute, apoi sfîrși trist: Sufletul! Una e în teren cu șeful, una e în anchetă și una lipsește din schemă. Găsiți voi ceva, eu tot nu merg, așa că...

— De ce nu mergeți? se interesă căpitanul.

— La ora două am o ședință. Ura, băieți! Baftă!

Procurorul plecă. Cei doi rămaseră derutați. Vremea îmbia la lene și la somn.

— Am o idee, spuse căpitanul, după ce-și isprăvi țigara. Dăm un telefon la Grupul de șantiere, poate pleacă vreo mașină de la ei pînă la Cumpăna!?



Ajunseră după-amiaza la Zărnișoara. Era o vreme ciudată: nici soare, nici nori, nici toamnă, nici vară, mai degrabă o lipsă de anotimp. Coborîră din camionul de ocazie în vîrful pantei, acolo de unde bănuiau că a fost aruncată victima. Un vînt pustiu și rece colinda valea. Porniră în tăcere, pe marginea drumului, să caute pămînt argilos. Și nu întîlniră nimic decît pămînt cenușiu, granit cenușiu. Ajunseră jos, pe firul apei, dezolați. Se priviră o clipă și medicul încercă să glumească:

— Sport! Nu strică mişcarea. Pe cealaltă parte a şoselei, mai avem o şansă. Urca uşor, cu pipa în mîini, la spate, jucîndu-se, cu ochii în pămînt. Un şofer beat l-a lovit, s-a speriat, crezînd că l-a omorît şi i-a făcut vînt. Toată problema e: de unde vei lua şoferul cu pricina?

Ofiţerul bănuia ce-l aşteaptă şi-i răspunse abătut:

— Bine măcar că nu plouă.

Aproape în vîrful pantei, pe o porţiune de vreo patru-cinci metri, se vedea o pată de pămînt galben, argilos, acoperit într-o parte cu paie, în cealaltă cu pietriş căzut din basculele care-l transportau zi şi noapte din balastieră la baraj. Se priviră cu o uşoară tristeţe amestecată cu compătimire. Gelu Pop nu se putu abţine:

— Bine că n-am căutat pămîntu' ăsta sus, în vîrful muntelui.

Nu găsiră nimic deosebit, nici un amănunt care să le indice vreo pistă. Ofiţerul puse pămînt în două cutii de chibrituri.

— E pămîntul de pe cizmele victimei, îl aprobă medicul, dar bine faci că-l iei să fim siguri. Apoi, traversă şoseaua şi privi panta destul de abruptă şi apa, jos, în albia mult prea largă pentru ea. De la pămîntul acela argilos pînă în vîrful pantei erau vreo 25 de metri. Ofiţerul îi măsură cu pasul. Şoseaua era dreaptă, iar balustrada de zid şi beton ruptă, prăvălită în prăpastie. Ofiţerul căută pe celălalt versant un lemn putred, de vreun metru jumătate şi-l aruncă, încercînd să simuleze căderea victimei. Lemnul sări ca o aşchie din stîncă în stîncă, porni după el un val de pietre şi pămînt şi nu se

opri decît jos, pe malul apei. Medicul cercetă pămîntul galben întins între șosea și șanț, coborî în șanț, apoi trecu dincolo de șanț. Cînd reveni căpitanul, îi spuse mulțumit:

— E bine!

— Ce anume? făcu mirat căpitanul.

— Nu e nici o piatră, dar-mi-te bucată de stîncă, de granit, peste care să fi căzut victima cînd, a fost izbită de mașină. Deci, lovitura mortală nu e de aici, ci din prăpastie!

— Or fi fost pietre, zise într-o doară căpitanul.

— Atunci de ce nu sînt urme? întrebă medicul. Urmele pietrelor?

— Așa e, aprobă căpitanul. Ar trebui să mă bucur sau cel puțin să fiu mulțumit că sînt sigur pe niște lucruri, dar uite că nu pot.

Amîndoi, aproape îngenuncheați, răscoleau fiecare palmă de pămînt cu privirile în speranța că vor găsi ceva. Căpitanul adună într-o cutie de chibrituri mucuri de țigări, fire de păr, un băț de chibrit, niște cioburi foarte mici de sticlă. Un copil cu opinci și clop de paie slinos, cu boruri roase, se opri lîngă cei doi și-i urmări plin de mirare. După o vreme, întrebă sfios:

— Ce căutați dumneavoastră?

— Un criminal, spuse încet căpitanul și rîse și el și medicul cu poftă. Copilul se îndepărtă supărat. Ceva mai tîrziu, în dreptul lor, opri un camion, din care coborî plutonierul major Marin Apetroaie, ținînd cu grijă în mîini o sacoșă.

— Să trăiți . . .

— Noroc Marinică. Spune ce noutăți ai? se apropie de el căpitanul.

— Am cercetat, cum aţi ordonat, prăpastia, raportă plutonierul.

— Şi?!

— Am găsit printre stînci geanta şi casca lui Gavril Stanciu. Plutonierul le scoase din sacoşă. Erau învelite într-o basma din bumbac, veche şi decolorată. N-am pus mîna pe ele. Cine ştie poate sînt amprente, sublinie el grijuliu.

Medicul şi ofiţerul examinară casca şi geanta, un fel de sacoşă din piele veche, uzată, cu o chingă mai lungă, care permitea să fie purtată pe umăr. Nici pe cască, nici pe geantă nu se vedeau urme de lovituri, nici ruptură. Dacă Stanciu ar fi căzut în prăpastie în timp ce le purta, ar fi avut şi ele, fără îndoială, urme de lovituri. Căpitanul prinse casca cu o parte din basma şi o privi lung, apoi spuse dezolat:

— Credeam că are şi casca urme de pămînt galben . . .

— În urma izbiturii, casca i-a sărit din cap, iar pe urmă a fost aruncată. Ca şi geanta, dealtfel, spuse medicul.

— Criminalul a avut grijă să facă ordine, preciză căpitanul; să nu lase urme.

— Şi eu aşa cred, întări plutonierul.

— Dacă ar fi avut casca de protecţie pe cap, mai mult ca sigur că lovitura din parietalul stîng ar fi fost mult atenuată.

— Laşi astea, spuse Ardeleanu, cu sacoşă cu tot. O s-o primeşti pe urmă. Cînd îl îngroapă pe Stanciu?

— Miercuri, la el în sat, la Şura Mică.

— Uite ce mai ai de făcut, Marinică: pînă mîine

verifici toate mașinile, în special Gaz-urile și I.M.S.-urile, din Zărnișoara, unde au fost sîmbătă noaptea spre duminică. Care, unde au fost plecate și cu cine. Pînă mîine la zece să am lista.

— Am înțeles. Și cele din Cumpăna?

— Le verific eu. Noroc Marinică.

Plutonierul plecă pe jos, încet, nehotărît, așteptînd să-l ajungă din urmă un camion. Ar mai fi rămas la locul accidentului, dar ofițerul se descotorosise repede de el. Căpitanul, frămîntat de ideea că autorul crimei făcuse ordine, trecu după parapetul din beton, din marginea șoselei, și se învîrti printre bolovani și stînci, în timp ce medicul fuma pipă și privea cu o răbdare de fier pămîntul acela galben. Transpirat, căpitanul începu să urce panta încet, cu grijă, să nu pornească o avalanșă de pietre, cînd observă lîngă o piatră, sub mărăcini, o jumătate dintr-o sticlă de un litru, verde. Era partea de sus a sticlei, cu gîtul și o parte mai lungă. O ridică, o cercetă din priviri și vru s-o arunce, dar în clipa aceea îi veni ideea s-o miroasă. Și constată că mirosea tare a țuică de prune. Vru iar s-o arunce, dar se răzgîndi și-l strigă pe legist.

— Gelule, am găsit rămășița asta dintr-o sticlă. Miroase a țuică!

— Ia-o, zise indiferent medicul, niciodată nu se știe la ce-i bună sau ce-ți spune. Vezi poate mai găsești și cealaltă parte.

După o jumătate de oră de răbdare și căutări printre pietre, căpitanul mai găsi o bucată, dar dincolo de șanț, pe versantul de deasupra drumului. Era o bucată lungă, ca o doagă, care se potrivea exact cu partea găsită mai jos de șosea.

— E o sticlă de apă Borsec, constată căpitanul, căci pe bucata aceea lunguiaţă şi curbată se vedea o bună parte din eticheta imprimată direct pe sticlă. Puse rămăşiţele de sticlă în sacoşă, lîngă celelalte obiecte.

— De mîine treceţi la amprente, tovarăşu' căpitan, spuse cu uşor umor medicul. Te compătimesc într-un fel, deveni el serios. O să ai bătaie de cap, nu glumă, Relule.

Căpitanul se prefăcu că se gîndeşte la altceva. Îşi aprinse o ţigară şi repetă cu voce tare ceea ce avea de făcut:

— Analiza de laborator a pămîntului galben, să fim siguri că avem dreptate, amprentele de pe sticlă, amprentele tuturor şoferilor de pe şantiere... Privi munţii îngîndurat, apoi zise revoltat: — Cine dracu' o fi ticălosul care a comis o asemenea barbarie?

Se auzeau vag clopotele unei turme şi apa plîngînd monoton între maluri. Cădea ca o pleoapă grea seara.

*

Cu un camion de ocazie, căpitanul Aurel Ardeleanu ajunse la Cumpăna. Îl luă de acasă pe inginerul Dinu Moraru şi-l rugă să-i facă pe loc o listă cu autoturismele, autofurgonetele, I.M.S.-urile şi Gaz-urile şantierului. În biroul inginerului era răcoare şi mirosea înţepător a motorină.

— Unde aveţi garaje? întrebă căpitanul.

— Unde? rîse inginerul. Sub cerul liber. Maşinile sînt parcate la coloane, sau pe la şoferi, pe acasă.

— E voie? Au aprobare?!

— Nu e voie, ştim toţi acest lucru. Dar, spune şi dumneata, ce să facem? Şoferilor nu le putem da camere de locuit, cum le dăm muncitorilor; fac naveta pe cheltuiala lor, nu avem voie să le plătim un leu. Şi atunci, ce să facem? Avem nevoie de ei, şi-i lăsăm să parcheze, mai oficial, mai neoficial, acasă.

— Mda, e o problemă, se miră căpitanul şi mai mult cînd inginerul îi dictă dintr-un dosar: Nouă Gaz-uri şi I.M.S.-uri, şi patru autodubiţe. Şi peste şaizeci de camioane.

— Şi numerele, vă rog!

— Bine. Şi numerele!

Inginerul dicta, iar ofiţerul scria speriat, căci prea i se păreau multe şi atît de dificil de stabilit exact care unde a fost în noaptea crimei.

— Dintre şoferi care sînt alcoolici, scandalagii, eventual poate ştiţi dacă a fost vreunul condamnat?!

— Nu, nu am la maşinile mici asemenea oameni. Am şoferi scandalagii, am şi foşti condamnaţi, dar numai pe camioane. Iertaţi-mă, bănuiţi că a fost lovit de o maşină şi apoi aruncat în prăpastie?!

— Nu.

— Atunci?! se miră inginerul.

— Sîntem siguri. Sîntem convinşi că aşa a fost.

— Beţi o cafea? întrebă inginerul, punînd dosarele în fişet.

— Aş bea, dar n-am timp.

*

Maşinile, ude, străluceau metalic în lumina becurilor slabe şi murdare. Intră în cabina de la poarta coloanei auto Cumpăna. Paznicul, cu şuba pe el,

dormea cu capul pe masă. Sforăia. Chiar în clipa aceea, sună telefonul lung, strident. Paznicul dormea adînc și n-auzea. Căpitanul ieși, aprinse lanterna și cercetă îndelung I.M.S.-urile, Gaz-urile, se uită și notă într-un carnețel cîtă benzină aveau, răsucind cheile de contact, privi atent farurile — cele din stînga, căută urme de o eventuală lovire, dar nu găsi nimic. Cercetă și autodubițele, apoi reveni în cabină unde trînti ușa cu putere. Paznicul ridică o față tîmpă, umflată de somn, vru să doarmă mai departe, dar, reușind să înțeleagă că văzuse și nu visase o uniformă de milițian, sări în picioare și întrebă zăpăcit:

— Ce-i?

— Sînt căpitanul de miliție Aurel Ardeleanu.

— Să trăiți. Paznic Piu Păsărică.

— Dormi, dormi, Păsărică, ai?

— Vremea asta, se scuză paznicul. Nu dormeam, lăsasem și eu oleacă fruntea pe masă și parcă am furat două clipe de somn.

— Dormeai buștean, Păsărică, degeaba te scuzi.

— Pe cinstea mea . . .

— Halal cinste! Las-o moartă. Spune-mi, te rog, ce mașini au lipsit în noaptea de sîmbătă spre duminică de aici?!

Paznicul se scărpină după ceafă, apoi întrebă neîncrezător:

— De unde știți că tot eu am fost de servici?

— Eu pun întrebări, Păsărică, nu dumneata! Ne-am înțeles?

— Să trăiți, da, tov' căpitan. N-a lipsit nici o mașină.

— Sigur?

— Sigur!
— Treaba dumitale, dar răspunzi. Dacă a lipsit una și nu-mi spui, te-ai ars! Pricepi?
— Cum să nu? Se poate?
— Buun! Stai jos și dă-mi o declarație scrisă.
— Au lipsit vreo două bascule.
— Scrie negru pe alb care, unde au fost, cu a cui aprobare.
Neavînd încotro, Păsărică începu să scrie opintit și anevoie.
— Pînă dimineața gîndește-te și scrie totul amănunțit, și să mă aștepți cu declarația scrisă — strigă căpitanul și se îndepărtă în noaptea pustie și grea.

III.

Sub cerul bolnav, fîlfîiau rar, ca niște păreri, ciori leneșe. Speriate, nici nu croncăneau. Stăteau înțepenite pe crengile copacilor sau pluteau lent, ca niște umbre stranii, sub cerul și el straniu și amenințător. Pînă și munții din împrejurimi, a căror creste se pierdeau în nori, păreau mai mici, mai tociți de vremi și de ploi. Căpitanul Aurel Ardeleanu gonea la volanul unui Gaz spre Vatra. Își continua ancheta de unul singur, îndîrjit, dezorientat. Nu reușea să stabilească nici o pistă pe care să meargă, nu știa încotro să-și îndrepte eforturile. Cerceta însă totul conștiincios, cu grijă și răbdare, știind că va avea mult de lucru, accidentele de circulație cu autor necunoscut fiind, în general, foarte păcătoase. Numai că, în cazul lui, nu era vorba nu-

mai de un accident cu autor necunoscut, ci de o crimă. În această privință, nu avea nici un dubiu. Rememora în gînd — pentru a cîta oară — ca o obsesie — faptele, primele concluzii. Victima a fost accidentată, dar nu mortal. Probabil, un obişnuit accident. Şoferul, posibilul criminal, condusese ori prea obosit, şi a adormit la volan, ori băut; în sfîrşit, putuse fi şi orbit de farurile unei maşini ce venea din sens invers. Ultima ipoteză părea prea puțin plauzibilă. Căci maşina l-a lovit pe minerul Gavril Stanciu din urmă, pe partea stîngă a drumului, în timp ce el se întorcea spre casă. Iată de ce, căpitanul considera că ori „somnul“ ori „alcoolul“ au dus la accident şi apoi la crimă. Nu existau dubii în acest sens. Fiind beat, criminalul şi-o fi închipuit, în spaima şi neştirea lui, că victima nu mai poate fi salvată şi atunci, pentru a se apăra, pentru a şterge urmele faptei, a aruncat-o în prăpastie. „Numai că, vorba medicului Gelu Pop, morții nu mint niciodată; la autopsie, ei spun mai exact decît ne închipuim noi tot ce s-a petrecut“.

Ajunse spre prînz în Vatra şi opri lîngă o casă mică, ascunsă sub un imens acoperiş de şindrilă. Un dulău flocos se repezi la gard, mîrîind amenințător. Apăru apoi şi Samoilă Pop, un bărbat slab şi negricios, cu o pălărie veche şi soioasă, ce părea purtată de cel puțin trei, patru înaintaşi ai lui. Alungă cîinele şi ieşi în uliță supus, întrebînd speriat, fără sens:

— Ați venit, tov' căpitan?!

— N-am încotro, explică ofițerul, intrînd în curte, privind casa şi acareturile paznicului de vînătoare.

Samoilă îl urmă tăcut şi întrebător. Ai ceva gospodărie, Samoilă, aprecie căpitanul.

— Am! Am tot adunat de cînd mă știu, ca omu' sărac...

— Frumos cîine!

— Frumos ca frumos, da' bun! Toată noaptea doarme pe pragul casei, nu se mișcă de acolo și latră numai dacă e cazul. Nu umblă hebereu ca alţi cîini... Paznicul tăcu îngrijorat că vorbise prea mult. Nu înțelegea de ce venise iar căpitanul. Vorbiseră o dată şi mult. Aştepta și clipele i se păreau obositor de lungi.

— Cum l-ai dresat să stea pe prag?!

— Nu l-am dresat, l-am castrat.

— Păcat. E prea frumos.

— Lui îi place şi aşa, îl asigură Samoilă şi se duse și legă cîinele. Căpitanul se aşeză pe ruda carului și întrebă:

— De unde zici că veneai sîmbătă seara?

Samoilă se întoarse cu paşi rari şi grei lîngă car. Privi cerul de jur împrejur, gînditor, apoi îl rugă pe ofiţer:

— O să ploaie imediat. Poftiţi în casă! Am și o ţuică, om găsi și ceva slănină... Faceţi bine şi poftiţi!

— Mi-e dor să stau pe ruda carului, de cînd n-am mai stat... De unde zici că veneai?!

— De la servici. Seara, dau o tură cu motoreta pe Valea Ursului pînă la vărsare în Valea Calului. E o rezervaţie de păstrăvi și trec să văd dacă nu braconează cineva. Cînd nu plouă, mă mai uit şi la boncăluiala cerbilor. În pădurile astea, sînt cerbi mulţi... Ce nuntă frumoasă au!

— Aș merge și eu într-o seară. N-am văzut niciodată cum boncăluie cerbii...

— Cînd doriți, eu îs gata, spuse cu o îndoielnică bucurie paznicul.

— Vin vînători mulți? Unii cred că vin și cu mașini, nu? Unde le lasă?!

— Nu vin, tovarășe căpitan, că e rezervație și la cerbi. Se vînează foarte rar și numai cu autorizație specială.

— Anul ăsta n-a vînat nimeni?!

— Au fost, în iulie, doi străini, doi nemți, cu autorizație specială, dar la urs. La cerbi n-a fost nimeni în anul ăsta.

Căpitanul sperase să găsească un capăt de ață, cum se spune, care să-l ducă spre ghemul crimei. Dar nicăieri nu se întrezărea nimic demn de reținut. Samoilă se așeză pe butucul de tăiat lemne și așteptă, înmuind o țigară între degetele lui mari și butucănoase.

— Merge bine? și căpitanul arătă motoreta rezemată de treptele casei.

— Merge. Îmi slujește tare mult. Fără ea, aș face numai formă de servici.

— Cît faci de la Cumpăna pînă aici?

— Sînt vreo 35 de kilometri, șase cu asfalt, restul drum și mai bun și mai prost. Fac o oară bună, o oară și ceva.

— Sîmbătă seara la cît ai trecut prin Zărnișoara?

— Nu știu, nu m-am uitat la ceas, v-am mai spus.

— Cînd ai ajuns în Vatra?

— La ora 23,10.

— Te-ai uitat exact atunci la ceas?

— Ceasul era potrivit exact, după radio. La ora 22, cînd a început radiojurnalul, stăteam de ploaie în cabina paznicului de la coloana auto Zărnișoara. La 23,10 am intrat în bufet aici, în Vatra.

— Era lume în bufet?

— Erau cîțiva. Am băut, am povestit cu oamenii și m-am întors acasă.

— La cît ai ajuns acasă?

— După miezul nopții, da' nu mai știu cît era.

— Unde zici că ai întîlnit mașinile? Să-mi precizezi exact!

— Skodița roșie cobora de la Zărnișoara spre Cumpăna, eu urcam. Camionul l-am întîlnit pe vale, lîngă apă, la jumătatea drumului dintre Zărnișoara și Vatra. Exact acolo unde-i moara părăsită. Știți unde e?

— Știu, mormăi căpitanul, deși nu văzuse moara niciodată.

— Bascula — doi kilometri mai încoace, cobora Dealul Dracului, ăsta care urcă la noi în comună!

— Cît ai stat la bufet, n-ai văzut nici o mașină? Un I.M.S., un Gaz?!

— Nu. Nici dintr-o parte. Am băut afară și le vedeam.

— Știi cine era cu bascula? Ianc Mihai de aici, din Vatra.

— Se poate, eu nu-l vedeam, nu-l puteam vedea pe întuneric; farurile mașinii lui îmi băteau drept în ochi...

— Bea Ianc ăsta?

— Nu bea niciodată. E pocăit, nu pune alcool în gură, preciză Samoilă și rîse, clătinînd din cap cu

înţeles. Rîd, că Mihai îi pocăit, nu bea, da' nevasta şi-o înşală!

— De ce mergea la ora aceea, sîmbătă noaptea, spre Zărnişoara cu camionul? se întrebă mai mult pe sine căpitanul.

— Voi spune eu de ce; acolo stă văduva cu care trăieşte el. Înnoptează mereu la ea...

— Pe drum, n-ai întîlnit nici un om? Nici o maşină? Îţi aminteşti bine?

— Îmi amintesc exact. Nimeni, nimeni!

— Mulţumesc, Samoilă şi iartă că te tot bat la cap.

— Dacă trebuie, dacă aşa cere situaţia, bateţi-mă, tov' căpitan. Numai să fie cu folos...

În uliţă, căpitanul se opri bănuitor. Samoilă vorbise mai tot timpul cu o nesiguranţă în glas, agitîndu-şi nervos, neliniştit, mîinile. Făptura lui trăda o teamă, o anume vinovăţie. Un tremur accentuat al bărbiei, evident în răstimpuri, atrăsese atenţia ofiţerului.

— Daţi-i bătaie, că vă apucă ploaia, rîse forţat paznicul. Nu te mai poţi bizui defel pe vremea asta. Îi şăgalnică şi schimbătoare ca femeia.

— Samoilă, eşti sigur? N-ai mai văzut nici o maşină?

— Nici una, tov' ofiţer! se repezi paznicul.

— Ia mai gîndeşte-te!

Samoilă tăcu 'năduşit. Trecu în goană o Tatră mare, sub care trepidă pămîntul. Căpitanul îl servi cu ţigări. Mîna paznicului tremura.

— O fi trecut, da 'am uitat. Nu pot băga mîna în foc, să jur că altă maşină n-a trecut. Era întuneric rău...

— Deci, ai mai întîlnit o maşină, vorbi poruncitor căpitanul. Ce marcă?

— Nu mă băgaţi în belea, tov' căpitan...

— Gura, Samoilă! M-ai minţit şi data trecută şi acum!

— Or fi văzut vreo maşină, depăşindu-i, cei din basculă ori din Skodiţă, nu zic nu, dar eu n-am băgat de seamă s-o fi întîlnit!

— Vezi, Samoilă, îţi umblă mintea, nu eşti prost. Ştii foarte bine că am vorbit cu şoferul de pe basculă. De ce taci? Ce ascunzi? Vrei să ai necazuri?

— Doamne fereşte, tov' căpitan!

— Atunci?!

— Vă spui, da' nu mă băgaţi în belea: a mai trecut tovarăşul căpitan Bojan cu Gaz-ul miliţiei.

— În ce parcare stătea?

— Numai una este, imediat după drumul ce vine de la Măguri-Rotunda.

— Mîine vin iar. Nu spui nimănui o vorbă.



O jumătate de oră mai tîrziu, şedea iar pe bolovan şi privea prostit prăpastia în care fusese aruncată victima. „Mă frămînt degeaba, pe uscat, e şi normal să nu iasă nimic. Urme sînt întotdeauna dar trebuie găsite". Citise asta într-un roman poliţist. „Aşa e, trebuie găsite, trebuie să le ştii găsi. Autorii ăştia de romane poliţiste ştiu şi ei ceva! Au intuiţie, rafinament, fantezie... Care au..." Scoase din buzunar o hîrtie. O despături. Era o schiţă a drumului, a accidentului, făcută în culori. Avea aşezate camionul, Skodiţa, motoreta şi bascula. Analiză

îndelung schiţa şi conchise: „Lipseşte maşina pe care o caut şi care a trecut fără discuţie pe aici. De unde venea? De pe ce drum a ieşit? Încotro se ducea?!“ Împături hîrtia şi o puse în buzunar. Începu să arunce cu pietre, stăpînit de un sentiment de neputinţă şi scîrbă. „Dacă m-ar vedea şefii cum muncesc, m-ar propune imediat pentru un premiu, dacă nu chiar pentru avansare în grad“. De cîteva zile, privea prăpastia aceea ore întregi încît îi era greaţă şi-l durea capul. La un moment dat, i se păru că se mişcă ceva printre pietre. Coborî cîţiva metri şi descoperi capătul unei cureluşe de piele. O ridică; era un ceas mic, de damă, marca Cortina. Ţinîndu-l spînzurat, îl cercetă îndelung şi observă două pete maro-închis pe griul şters al curelei. Păreau a fi pete de sînge. Ceasul se oprise la cinci şi zece. „Dacă e sînge?“ — se întreba prostit căpitanul. „Sîngele victimei, sau al altcuiva?!“ O căldură uşoară simţea în tot trupul. „Dacă nu e sînge, mă bucur degeaba!“. Cum a ajuns ceasul acolo?! Greu de explicat, mai ales că nu era loc de plimbare, nici de popas, nici chiar de aruncat. Cine se duce pe marginea unei prăpastii şi pentru ce anume, ca să piardă — dacă a fost pierdut — un ceas? Un ceas de damă... hm...“. Căpitanul îl înveli cu grijă într-o batistă şi porni în goană spre baraca lui Gavril Stanciu. Dacă ceasul era cumva al soţiei lui, lucrurile rămîneau pe mai departe la fel de complicate. Dacă nu era al ei, atunci existau alte şanse, alte speranţe. Sigur, laboratorul avea să precizeze dacă era sînge sau nu pe cureaua ceasului şi, eventual, şi al cui era. Pe măsură ce se apropia de casa victimei, căldura îl pă-

răsea și în locul ei i se strecură în inimă și în tot corpul îndoiala, teama.

Acasă la Gavril Stanciu, îl primi văduva. Avea un chip desfigurat, de ceară, cu cearcăne negre, părul cărunt și umed, despletit și nepieptănat. Căpitanul rămase țeapăn în prag. Nu știa cu ce să înceapă, ce să spună, și mai ales cum să se ferească de privirea aceea dură și fierbinte, ca o flacără pe care o ocolea, o evita.

— Îmi permiteți să fumez? se auzi el vorbind. În clipa următoare, zări un copil între jucării, pe podea. Puse pachetul în buzunar. Nu fumez, mulțumesc! Am fumat și așa prea mult... Iertați-mă că vă deranjez.

— Poftiți, vă rog, zise femeia. Vă știu, dar de unde să vă iau?! De la procuratură?

— Sînt căpitanul Ardeleanu. De la miliție...

Femeia intră într-o cameră curată, dar cu miros de aer stătut, închis. Se așeză moale pe un scaun și începu să plîngă gemînd ușor.

— Iertați-mă vă rog, dar n-am încotro, se scuză din nou ofițerul.

— N-am de ce să vă iert pe dumneavoastră! Plîng. Atît mi-a mai rămas. Mi-e milă și mă arde inima de copiii ăștia... Știți ceva?! și femeia ridică ochii sfîrșiți de durere și de groază, poate și de ură, care strigau și cereau un răspuns.

Ofițerul se așeză pe un scaun, apoi răspunse abia auzit:

— Deocamdată nimic. Dar avem speranțe. Aș vrea să vă întreb dacă ați avut un ceas de mînă?!

— Eu? Niciodată! El a avut un ceas de mînă Po-

beda. E acolo în dulap... Şi femeia vru să se ridice, să i-l arate.

— Lăsaţi, nu e nevoie. I-a dat cineva vreun ceas mic, de damă, să-l ducă la reparat?!

— Nici vorbă! răspunse femeia. Se uita acum la el cu o privire tîmpă; nu pricepea nimic din această discuţie ciudată, în jurul unui ceas de mînă şi încă un ceas de damă.

Căpitanul desfăcu cu grijă ceasul, îl prinse doar de vîrful curelei şi i-l arătă femeii, deşi îşi dădea perfect de bine seama că nu avea absolut nici un rost.

— Nu, ridică din umeri femeia, ştergîndu-şi ochii şi vîrîndu-şi părul sub basma. Continuă să plîngă uşor şi să vorbească printre lacrimi: Măcar eu să nu mă îmbolnăvesc, să-mi pot creşte copiii. Tovarăşe căpitan, ce pedeapsă merită un astfel de criminal? întrebă femeia cînd ofiţerul ieşi în hol.

— Deocamdată, n-avem făptaşul, aşa că nu putem şti, se bîlbîi căpitanul.

— Cel puţin dacă-l lăsa în drum, aşa schilod, că ar fi trăit şi aveau copiii tată. Da' l-a aruncat în prăpastie şi mi l-a omorît! Chipul ei deveni semeţ, împietrit. Nu mai plîngea. Întrebă doar: O să fie oare dreptate?

— Trebuie să fie, o asigură ofiţerul.

Copilul cel mic ieşi din odaie cu un ursuleţ în mînă şi se agăţă de rochia maică-si. Femeia puse mîna pe creştetul copilului şi rosti cu voce aspră şi neiertătoare, ca un jurămînt:

— Dreptatea nu poate fi aici numai una, fapta e prea mîrşavă: moarte pentru moarte! Mă tem însă că nu veţi găsi niciodată vinovatul...

— O să-l găsim, vom face totul să-l găsim! promise solemn ofițerul, tulburat de privirea femeii, dură, bărbătească, care voia să fie mai tare decît durerea.

— O să-l găsiți, dar ce folos? Viii au întotdeauna mai multă dreptate decît cei morți!

*

Se apropia cu pași grăbiți de casă, gîrbov, ascuns sub umbrelă. Avea un ceas de damă, cîteva informații de la Samoilă, toate însă probe indirecte, vagi, nesemnificative, încît păreau să nu aibă absolut nimic comun cu crima pe care o cerceta. Dar era mulțumit. Știa că în toate aceste informații, în aparență fără sens, există un grăunte de adevăr. Într-un fel, chiar îl bucurau aceste amănunte care, deocamdată, nu spuneau nimic. Cercetarea îl pasiona pînă la chin, pînă la durere. Doar amintirea femeii victimei îl copleșea, îi strecură în inimă teama că nu va ajunge la adevăr. Îl speria gîndul că nu va reuși să facă nimic, să aducă lumină într-un caz atît de sumbru, de revoltător. Era absorbit de cercetări, uita de șefi, de sarcini, pînă și de familie. Uneori, alergînd pe cine știe ce drumuri și ținuturi se întreba ce forță lăuntrică este aceea care-ți dă curaj, răbdare și putere să cauți, să urmărești adevărul, vinovatul? De unde venea această putere și voință a omului, dusă nu o dată pînă la absurd, de a restabili un adevăr gîtuit, ascuns, trădat? Intră în casă regretînd și reproșîndu-și faptul că nu-i dăduse Irinei măcar un telefon, să-i spună că va lipsi o noapte, că va rămîne pe teren și se va întoarce abia a doua zi.

— Bună, Irina. O sărută pe frunte sfios și înda-

dorat. Zări pe masă doar un tacîm și întrebă: Voi ați mîncat?

— Da. Nu știam cînd vii. Sorin doarme, și-mi era urît singură, pe ploaia asta bună numai pentru hoți și criminali. Prea te omori, omule, zău, mi-e milă de tine!?

— Asta-i crucea mea, silabisi abia auzit cuvintele.

— Căruntule, îi spuse Irina cu dragoste, mai tîrziu, ținîndu-i un prosop curat, după ce el se spălă, și-i mîngîie părul și tîmpla. Întîlni privirea Irinei atît de caldă, atît de singură și o sărută școlărește, pe frunte. Se așeză la masă și mîncă absent, în silă, gîndindu-se la Irina, la viața lor... „Mai zice ea cîte una, ca orice femeie, dar are dreptate, prea o uit, prea sînt departe de ea... Și nu merită, deloc nu merită, e o femeie prea bună, prea înțelegătoare". Irina îl privea în tăcere, împăcată, și rămase pe urmă să spele vasele. Aurel se dezbrăcă, se întinse în pat și răsfoi ziarele. Cînd Irina trecu în dormitor, proaspătă, caldă și surîzătoare, îl găsi dormind în patul ei, sub un ziar. Zîmbi cu înțelegere și regret. Luă ziarul, bucuroasă parcă și numai pentru că putea să-l contemple în liniște, dormind. Îl acoperi cu plapoma pînă sub bărbie, stinse lumina și se culcă în patul lui.

IV.

După o ședință lungă și obositoare, în care fusese cu gîndul mereu foarte departe, pe valea Mărișelului, Ardeleanu se pomeni față în față cu

colegul său mai vîrstnic, căpitanul Sever Bojan, șeful circumscripției de miliție a amenajării hidroenergetice Tîrgu-Alba. Se salutară amabil, își strînseră mîinile cu căldură, ca niște vechi amici. Apoi Sever glumi:

— Ce zice criminalul? Ce declară?

— Aș vrea și eu să știu, regretă Aurel. Nu bem o cafea, alături, la Arizona?!

— Sînt invitat, care va să zică! Ce cinste! Mersi. Eu dau un coniac mic în cazul ăsta.

Trecură strada și intrară la Arizona, o cafenea mică și întunecoasă. Ardeleanu își urmărea discret, cu coada ochiului, colegul, parcă neînțelegînd un anume lucru. După ce ospătara aduse coniacul, ciocniră, iar Bojan întrebă brusc și direct:

— Și totuși, ce dorești de la mine, Ardeleanule?!

— Sînteți curios?

— Chiar foarte curios.

— O nimica toată, în fond. Aș vrea să mă ajutați în anchetă, să-mi dați din cînd în cînd mașina, un om . . .

— Regret foarte mult, îl întrerupse Sever, aprinzîndu-și o țigară, dar nu pot. Am și eu destule pe cap și nici nu-mi plac crimele, încercă el să glumească amabil.

— Nici mie. Le detest, le urăsc . . .

— Nu înțeleg de ce nu te ajută județul?

— Ei, de ce . . . Au și ei ale lor probleme . . . Și-apoi, noi sîntem acolo, ei aici . . .

Băură cafeaua asemenea oamenilor care știu dinainte că nu se vor înțelege. Tăcură o vreme, străini și reci. Apoi, Ardeleanu îl rugă, nu fără amărăciune în glas:

— O mînă de ajutor mi-ați putea da, tovarășe căpitan.

— Zău nu pot, te rog să mă crezi, veni brusc răspunsul.

— Dacă ați vrea, insistă amical Ardeleanu. Totul e să vreți, să aveți bunăvoință.

— Știu foarte bine, Ardeleanu dragă, zic știu, că ai o cauză nu grea, păcătoasă, din cale-afară de scîrboasă. O să-ți pună intens nervii la încercare, o să-ți dea mult de lucru, ce mai! Îmi ceri să te ajut. N-ar trebui să-mi ceri asta, te-aș ajuta eu, cu mare plăcere, cu interes chiar. Dar, vezi și tu, și eu am o groază de probleme, de dosare. Răspund de peste cinci mii de oameni. Și oamenii sînt de multe, multe feluri. Se mai îmbată, fac scandal, nu respectă regulile financiare, de protecția muncii și-mi dau de lucru. Prin urmare, nu vreau să te amăgesc: n-am cum să te ajut. Vezi bine, și acum, abia am ieșit dintr-o ședință. Ai auzit cîte sarcini am primit. Un carnețel. Vrei să ți le citesc?

— La ce bun?

— Nu te refuz din răutate, crede-mă. Hai să zicem că te ajut. Pot s-o fac. Cu ce risc? Vezi, asta e întrebarea. Și-ți răspund: aș risca să nu-mi îndeplinesc sarcinile, să nu-mi fac lucrul meu, să-l amîn, cu un cuvînt să nu rezolv ceea ce am de rezolvat. Știi și tu că și eu, ca și tine, alerg de dimineața pînă seara, nu stau o clipă. Noroc și nu te supăra.

— Ce credeți, totuși, despre crimă!?

— Nimic...

— Ați fost pe acolo, desigur cunoașteți locul...

— Aproximativ...

— Nu-mi dați nici o idee, nici un sfat? Aveți ori-

cum o experiență mai mare. o practică mai îndelungată.

— Ești surprinzător de insistent, dar să știi un lucru: nu-mi place să încurc oamenii, nici să-i pun pe drumuri.

— Mă rog, oftă nemulțumit de lipsa de bunăvoință a colegului său. Rămase cu ochii pironiți asupra zațului din ceșcuță. Se întreba de ce Bojan nu vrea să amintească, nici măcar în treacăt, că a fost în noaptea aceea cu mașina, că a trecut pe acolo. Paznicul de vînătoare Samoilă Pop îl văzuse doar. Sau avea ceva de ascuns? Ardeleanu voi să intre direct în subiect, dar se răzgîndi și întrebă cu totul altceva:

— Dintre șoferii de pe șantier care v-au dat bătaie de cap, pe care i-ați descoperit conducînd sub influența alcoolului?!

— Care nu mi-au dat? zîmbi ironic Bojan.

— Vorbiți-mi despre ei sau dați-mi două nume măcar!?

— Într-un fel, te înțeleg, surîse nonșalant Bojan, jucîndu-se cu bricheta. Te grăbești. Mîine e o săptămînă de la data crimei și nimic. Vezi, nu pot așa, ar trebui să mă uit prin dosare. De vorbit e ușor, de spus lucruri esențiale și la obiect e greu.

— Firește, recunoscu Ardeleanu. Să trec azi pe la dumneavoastră?

— Nu. Azi, nu. Rămîn aici, am încă o ședință.

— Mîine?

— E sîmbătă. Sîntem și noi oameni... Luni, marți, eventual...

*

Bătea absorbit la mașina de scris. Auzise ușa deschizîndu-se și pe cineva oprindu-se. Întrebă absent:

— Ce doriți dumneavoastră? și continuă să bată, indiferent.

Ardeleanu își aprinse o țigară, se așeză pe canapea și răspunse încet:

— Aștept. Medicul legist recunoscu abia atunci, după voce, pe amicul său, căpitanul Aurel Ardeleanu.

— Ce hărnicie pe capul tău, se miră ofițerul.

— Nu mă mai recunoști, rîse medicul Gelu Pop. Cum stai?

— Analizele de laborator au stabilit mai multe amprente digitale pe sticlă, pe partea exterioară. Unele sînt al victimei, altele ale lui Bucur și două urme digitale ale lui Tarța. Surpriza, că avem și o surpriză, care o să te bucure, este aceea că mai avem amprentele a patru degete pe partea interioară a sticlei, pe bucata aceea găsită deasupra șoselei.

— Asta înseamnă că individul care a făcut ordine, care a șters urmele, a lăsat una extrem de prețioasă, fără să-și dea seama. Dacă nu făcea chiar așa mare ordine, poate că avea o șansă . . .

— Poate are și așa, surîse Ardeleanu. Ale cui sînt amprentele sau cum să-ți spun, de unde-l iau pe respectivul?!

— Asta nu mai știu, tovarășu' căpitan, spuse medicul, îndesînd tutun în pipă. Cauți! Pămîntul galben e același. Victima a avut sub unu la mie alcool în sînge. Cum stai cu amprentele șoferilor?

— Azi se termină operațiunea ridicării lor. Deseară, o să am amprentele tuturor șoferilor de la amenajarea hidroenergetică.

— Ești nemaipomenit.

— Pe dracu. Le am. Și? N-am făcut mare lucru cu asta. Se ridică și stinse țigara într-o scrumieră de pe birou. Apoi scoase din mapă o batistă, iar din ea ceasul „Cortina" de damă. Uite, Gelule, am găsit ceasul ăsta între pietre, exact la locul crimei, adică acolo pe unde a fost aruncată victima. Vreau să mă lămuresc de unde și cum a ajuns acolo. Al soției victimei nu e. Pe marginea curelușei se văd pete de sînge. Uită-te! Aș vrea să-mi facă laboratorul analiza sîngeului, să vedem dacă e al victimei sau nu. Poți să umbli liniștit cu el, am luat amprentele.

— Ceasul putea aparține ori victimei, ori criminalului, ori altcuiva.

— Prima ipoteză cade. Mai rămîn celelalte două. Dacă sîngele e al victimei, înseamnă că ceasul a căzut odată cu ea. Numai așa se explică sîngele, existența acelor pete.

— Și dacă nu e sîngele victimei?

— Atunci? Depun la biroul de obiecte pierdute ceasul și-am terminat Pe cînd pot primi rezultatul?

— Dimineață.

— N-ai timp să vii cu mine spre Zărnișoara? Într-o plimbare, mai ieși și tu . . .

— Imposibil, spuse resemnat medicul. Am de eliberat certificate. Cu ce te duci?

— Cu mașina mea.

— Un criminalist care se respectă așa face, zîmbi

Gelu Pop și-și conduse oaspetele pînă în curte. Era soare, era cald, era o vreme care îmbia la drum și la visare.

*

Într-un birou întunecos și rece, Sergiu Ozun ședea pe o laviță, îndîrjit, enervat și răspundea fără chef, cu o nemulțumire în glas și în priviri, doar cu „da“ sau „nu“. Ochii lui mici, de viezure, priveau fix și brutal. Nu se putu abține și zise cu voce ce trăda mînie și resemnare:

— Degeaba ne anchetați pe noi, tovarășe ofițer. Nu noi l-am ucis!

— Măi Ozun, tu nu înțelegi că eu sînt aici zi și noapte pentru a-l descoperi pe criminal!? El trebuie să plătească pentru actul lui bestial. Și-l voi găsi. Dar numai cu ajutorul vostru. Sînt niște lucruri pe care eu trebuie să mi le lămuresc, să fiu sigur pe ele. Și de asta te întreb, nu te anchetez. Vreau să mă ajuți!?

— Vă ajut, spuse moale Ozun apropiindu-se pe banchetă de ofițer. Iertați-mă, da' atît ați tot întrebat că m-am gîndit că ne bănuiți pe noi . . . După o clipă, continuă tot supărat: Atunci de ce ne-ați luat la toți șoferii amprentele?!

— Era necesar s-o fac.

— Înseamnă că ne bănuiți!

— Verific doar! Am dreptul să verific. Nu?

— Aveți, numai că aici e o problemă!

— Care anume?

— Dați-mi, vă rog, o țigară. Ozun o primi și o înmuie, între degete, îndelung.

— Desează, am vreo 500 de amprente. Dacă una dintre ele corespunde cu niște amprente găsite pe un corp delict, înseamnă că am criminalul.

— Ce bine ar fi. Dar dacă nici una nu corespunde?

— O să mai caut, zise surprins Ardeleanu.

— Tovarășe ofițer, e o problemă, spuse misterios Ozun.

— Spune-o odată! De o jumătate de ceas văd că-mi ascunzi ceva, mă chinui cu faptul că „e o problemă".

— E, întări Ozun. Nu numai noi, șoferii de profesie, conducem mașinile mici, Gaz-urile și I.M.S.-urile.

— Cine le mai conduce? se prefăcu nepăsător Ardeleanu și se opri neputincios, simțind cum i se înmoaie genunchii, în fața martorului.

— Diverși alți oameni de pe șantier. Care are nevoie ia Gaz-ul și se duce. Și ingineri și topometriști și tehnicieni și șefi. Numai cine nu vrea nu umblă cu mașinile mici...

Se auzea ploaia ca o herghelie de cai străbătînd furioasă întinderile.

*

La barul Metropol, în braserie, se stinseră luminile mari și rămăseseră aprinse doar veiozele discret ascunse. O atmosferă caldă, intimă și un șlagăr sentimental cu Tom Jones. Căpitanul Ardeleanu intră obosit, cuprins de frig, în clipa în care se stinseră luminile. Căută o masă retrasă, într-un colț și se așeză greoi, sfîrșit. Își privi ceasul: era unspre-

zece și un sfert. Comandă o vodcă mare și patru mititei. În clipa aceea, la intrare, Gelu Pop trecea în revistă lumea din local. Era îmbrăcat într-o haină scurtă din piele și pufăia din pipă cu aerul plictisit și sigur al unui mare magnat.

— Nici aici n-am liniște, se plînse ofițerul și-i trase un scaun. La ora asta aici, singur?

— Din cauza ta.

— A mea?!

— Bineînțeles. Veneam de la o crimă și ți-am văzut mașina parcată în fața restaurantului, în dreptul indicatorului de interzicere a staționării!

— Ce crimă?

— Bătaie într-un bufet, la beție. Un sîmbure de om, o umbră nu alta, beat că nu putea vorbi, s-a legat de un șofer zdravăn, o namilă, da' beat și el. Certuri, discuții, înjurături, bătaie. Namila s-a enervat, l-a prins pe amărît de păr și l-a lovit de pereți cu capul, așa cum scuturi un preș. Cînd l-a lăsat, amărîtu' ăla mic și beat a căzut jos, moale ca o cîrpă. Ceilalți și-au văzut de băutură. După vreo oră, chelnerul a vrut să-l dea afară pe amărît. Era mort. Criminalul bea și asculta ceardașuri, cîntate de un țigan la vioară.

Ca niciodată, tonomatul cînta trist, în surdină. În răstimpuri de liniște, se auzea ploaia, afară, ca un cutremur surd și depărtat.

— Gelule, sînt tare amărît. Am mai avut azi o surpriză care m-a dat gata. Închipuiește, cînd mă bucuram că am amprentele tuturor șoferilor, aflu că, de fapt, în afară de ei, de șoferi, Gaz-urile și I.M.S.-urile, în special, sînt conduse de tot felul de oameni: ingineri, tehnicieni, topometriști... Cine

are nevoie de mașină se urcă la volan și pleacă. Asta înseamnă că m-am zdrobit degeaba cu amprentele. Ce plasă am luat.

— Nu fi trist, putea fi și mai rău. Am o veste care o să te bucure, cred. Sîngele de pe cureaua ceasului e al victimei. E o chestie, ce zici?

— E ceva... se bîlbîi căpitanul. Deja e gata analiza?! Ştim o mulţime de lucruri, dar nu şi esenţialul!

— Răbdare, răbdare și tutun, zise Gelu Pop, îndesînd tutunul în pipă. Un mare și adevărat criminalist se cunoaște după răbdare și după migala cu care-și strînge probele. Ori, tu nu vrei să fii un mare criminalist?

Căpitanul surîse șters.

V.

O seară incoloră, apoasă și goală, despărţea ziua de noapte. Căpitanul Ardeleanu căuta asfaltul, potecile mai puţin noroioase, frămîntînd mereu, cu încăpăţinare și răbdare, aceleași probleme. Vorbise cu zeci, poate cu sute de oameni, verificase parcuri de mașini, ascultase pe toţi prietenii lui Gavril Stanciu, descususe subtil bătrîni și copii, fără să afle nimic deosebit. Devenise un personaj familiar pe șantiere, îl cunoșteau și-l salutau și copiii mai mărișori. Civil, mereu într-un pardesiu gri, din stofă ţesută în brăduleţ, uneori cu o umbrelă, trecea însingurat de pe un șantier pe altul, arborînd același surîs bonom și înţelegător. N-avea somn,

n-avea linişte. Revedea mereu chipul văduvei lui Stanciu, desfigurat de suferinţă, ochii ei arşi şi poruncitori, şi-o auzea spunînd: „Dreptatea nu poate fi aici numai una, fapta e prea mîrşavă: moarte pentru moarte. Mă tem însă că nu-ţi găsi niciodată vinovatul...". Cuvintele îl cutremurau, îi strecurau în suflet o rece îndoială, o teamă. „Dacă nu fac nimic? Dacă n-am puterea necesară să descopăr criminalul?! Şi nu mă ajută nimeni, decît ocazional. Singurul lucru care mi se cere e să raportez zilnic cum stau. Cum stau? Prost. Raportez superiorilor că verific cutare ipoteză, declaraţie, afirmaţie, iar ei raportează imediat, mai departe, că „se lucrează intens în cauza respectivă".

Sala de mese a cantinei era aproape goală. Intră şi se dezbrăcă încet, plictisit. La o masă, şedea singur inginerul Dinu Moraru. Ofiţerul se duse direct şi-şi ceru voie să ia loc. Apoi, întrebă mirat:

— La ora asta aici? V-am căutat toată ziua, am nevoie de dumneavoastră...

— Şi eu mă caut şi mă găsesc din ce în ce mai greu, glumi inginerul.

— Vă rog! Ce aţi dori?

Ofiţerul căscă ochii. Lîngă el se opri o ospătară blondă, subţire şi mlădioasă ca o salcie, numai zîmbet; halatul, imaculat şi scurt, îi dezgolea picioarele; îşi mîngîie barba ameţit şi spuse resemnat:

— Aş dori eu multe, dar...

— Îndrăzniţi, zîmbi fata insinuant, mai mult decît amabilă.

— Te rog să mă ierţi, spuse pe acelaşi ton ofiţerul, dar mă mulţumesc cu o vodcă mică şi o cafea. Şi pentru tovarăşul inginer tot una mică.

Fata se depărtă cu pași ușori, neauziți. Inginerul vru să întrebe ceva dar ofițerul îl rugă: Fii bun, lasă-mă să mă reculeg. Ce fată superbă!

— Altă vîrstă, zise inginerul și rîseră amîndoi, cu nostalgie și invidie. Apoi, Dinu întrebă curios: Ce e nou, cum stați?

— Bîjbîi. Știu totul, aproape totul, îmi lipsește însă un singur lucru: autorul. Trebuie să recunoașteți că stau foarte bine.

— Au trecut aproape două săptămîni...

— Niciodată nu știi dacă e mult sau puțin, concluzionează sceptic ofițerul. Odată, am descoperit autorul unui accident mortal de circulație după zece luni. Doamne ferește, ăsta n-aș vrea să mă țină atît de mult.

Fata aduse vodca și cafeaua. Ofițerul întrebă, privind în urma fetei:

— Ce fel de om e paznicul Păsărică?

— Un terchea-berchea. Leneș și prost. Dacă era serios, învăța o meserie, nu stătea să doarmă la masă, într-o gheretă.

— Interesant. Pompei Alexa mi-a vorbit altfel despre el.

— Sînt păreri și păreri, observă inginerul. Dumneavoastră o alegeți pe cea bună, pe cea adevărată. Ce aveți cu bietul Păsărică?!

— Mie mi se pare cam necinstit. Știe ceva și tace. Ascunde! El susține că în noaptea accidentului toate mașinile au fost la coloană, că n-a ieșit nici una. Dar, după cum vorbește, după cum se poartă, după privirea lui, sînt convins că o mașină a lipsit. Niciodată nu mă privește în ochi și nu se lasă privit în ochi: ocolește privirea, se uită în

pămînt, își face de lucru, țigara și-o aprinde și o duce apoi la gură cu o mînă tremurîndă... Omul ăsta îmi ascunde ceva, îl trădează gesturile și privirea...

— Ce dovezi aveți în „Cazul Stanciu"?!

— Dumneavoastră pot să vă spun cîte ceva din secretele mele! Am găsit la locul crimei un ceas de damă. Pe curea erau două picături de sînge. Expertiza de la laborator a demonstrat că sîngele este al victimei. Ceasul trebuie, deci, să aparțină ori victimei, ori criminalului. După investigațiile mele, nu e al victimei. Trebuie să fie al criminalului, care l-a pierdut acolo, în timp ce comitea omorul. Deci, punctul de plecare ar putea fi ceasul. Și mai exact, o femeie. O femeie pe care încă n-o cunosc. Ea îmi va spune cui a dat ceasul. Dar, deocamdată, trebuie să ajung la această femeie, s-o cunosc.

— Care va să zică, căutați o femeie. Brună sau blondă? întrebă inginerul pus pe distracție.

— Nu știu încă, zîmbi ofițerul.

— Dacă ceasul de damă l-a pierdut altcineva?! Vă supără că pun asemenea întrebări?

— Deloc! Dimpotrivă, mă ajută să-mi clarific și să-mi reverific unele date, unele ipoteze. Orice părere poate conține un sîmbure de adevăr. Să admitem că un individ a pierdut ceasul acolo, după crimă, mai tîrziu. Da dar, de unde sîngele? Petele de sînge?! A doua ipoteză: ceasul a ajuns acolo mult înainte de ziua crimei! Era sub o piatră, uscat, nu-l plouase deloc. Petele de sînge sînt! Iar sîngele e al victimei. Concluzia? Ceasul a căzut atunci cînd a curs sînge! Spuneți-mi, vă rog, tovarășe inginer,

în afară de șoferi, cine mai conduce mașinile de pe șantier? I.M.S.-urile de pildă!?

— Ici, colo cîte un inginer, cîte un șef, cîte un tehnician... Și eu conduc, dar rar, foarte rar, cînd sînt grăbit și nu-l am pe Ciuciulete.

— Știți cîte I.M.S.-uri sînt pe amenajarea hidrocentralei Tîrgu-Alba?

— Habar n-am! Eu am trei pe șantier. Două la Cumpăna și unul la Lunca Diacului.

— Sînt 14. În seara aceea, ale dumneavoastră erau în garaj, la coloană. Așa susține Păsărică. Toate sînt acoperite. Ei, o să mai verific... Aș vrea să mă ajutați: să-mi dați o listă cu toți cei care conduc mașinile de pe șantier! Aș putea s-o primesc mîine de la dumneavoastră?

— De ce nu? Cu multă plăcere.

— Trec mîine pe la prînz s-o iau. Vă mai rog ceva: s-o scrieți cu mîna, să n-o bateți la mașină! Numele individului, funcția și marca mașinii.

— Mîine o aveți, scrisă cu mîna. Ar trebui să dați un anunț la ziar, că s-a găsit un ceas, marca . . de damă...

— Nu. Povestea cu ceasul vă rog s-o uitați. E un secret al meu. Dacă dau anunț la ziar, criminalul va atenționa femeia, iar mie îmi va rămîne, pe veci, ca o amintire un ces de damă stricat.

— Discreția mea e desăvîrșită, promise inginerul și achită fetei nota de plată, cu toată împotrivirea ofițerului. Ieșiră. O ceață jilavă întuneca și mai mult noaptea de septembrie. De azi dimineață ne ajunge, e nouă și jumătate. Unde mergeți? Vă iau la Cumpăna?

— Mulţumesc, dar astă-seară sînt „boier". Am şi eu maşină. Şi şofer.

— Încotro? întrebă inginerul, deschizînd uşa Gazului.

— Nu ştiu! Secret profesional!

*

O jumătate de ceas mai tîrziu, căpitanul Ardeleanu se afla la sediul circumscripţiei de miliţie Cumpăna, faţă în faţă cu căpitanul Sever Bojan.

— Ştiu foarte bine, Ardeleanu' dragă, zic ştiu, că ai o cauză nu grea, păcătoasă, din cale-afară de păcătoasă. O să-ţi pună intens nervii la încercare, o să-ţi dea mult de lucru, ce mai! Îmi ceri să te ajut. N-ar trebui să-mi ceri asta, te-aş ajuta eu, cu mare plăcere, dar, vezi şi tu, şi eu am o groază de probleme, de dosare. Răspund de peste cinci mii de oameni. Vezi bine, şi acum, abia am sosit de la o şedinţă, de la judeţ. Sarcini peste sarcini şi nu ne întreabă nimeni dacă răzbim... La ora asta, e nouă vezi, încă mai sînt la birou.

— Aveţi dreptate, îl întrerupse Ardeleanu, nu-l mai putea urmări. Nu-i spunea nimic, vorbea, aşa cum se vorbeşte ades, fără conţinut. O înşiruire anostă de cuvinte. Cuvintele fără fapte sînt ca nişte nave fără apă: nu stau nici în picioare, se răstoarnă. Aş vrea să vă întreb dacă ştiţi ceva despre crima de la Zărnişoara?!

— Ştiu, am fost informat, mi s-a raportat ce s-a întîmplat... Altceva?!

— Nu mă ajutaţi?

Bojan se opri brusc, derutat, cu mîinile la spate. Întrebă încurcat:

— Cum? Ți-am mai spus: nu pot, n-am timp, de ce nu mă înțelegi?!

— În ziua aceea ați fost cumva pe acolo?

— Am fost. Fac teren destul de mult, în ultima vreme. În după-amiaza aceea, mi-aduc bine aminte, am trecut pe la Lunca Diacului, Vatra, venind încoace, spre casă. Ce te mai interesează?

— La ce oră ați ajuns acasă?

— Poftim?! Cu ce te ajut precizîndu-ți ora sosirii mele acasă?! Să zicem că am ajuns în jur de ora nouă.

— Nu mai tîrziu?

— Îmi iei un interogatoriu, colega!?

— Era vorba să mă ajutați. În funcție de ora pe care mi-o precizați, eu verific declarațiile altora, stabilesc ora exactă, mă conving, dacă n-am fost mințit!

— Verifică! spuse Bojan, cu un dispreț vizibil acum. Nu-l suporta pe tînărul căpitan, din mai multe motive: trecea în ochii șefilor un tip bine pregătit și instruit, cu „nas" în meserie, adică talentat, avansase repede, iar cu ocazia înființării județelor el rămăsese la Tîrgu Alba, în timp ce Bojan, mai în vîrstă cu zece ani, dar fiind fără familie, fusese obligat să vină pe șantier. Verifică, verifică, dragă Ardeleanule!

— Regret, dar pe ora nouă, cum susțineți, nu mă pot baza.

— De ce?!

— Nu este exactă!

— Şi ce propui? întrebă ironic Bojan, fumînd leneş şi privindu-l de sus, răutăcios.

— Să-mi spuneţi ora, adevărata oră la care aţi ajuns aici! propuse gînditor Ardeleanu.

— Să repet? La ce bun?! Ora nouă! Pricepi cam greu sau auzi slab?

— Credeam că aţi înţeles din ceea ce v-am spus pînă acum, că ştiu mai mult decît vă închipuiţi! Nu pricep nici greu şi nici surd nu sînt, cum aţi avut amabilitatea să constataţi, dar colegi fiind, n-am vrut să vă spun direct că mă minţiţi! Nu înţeleg însă de ce susţineţi, în continuare, o oră neadevărată. Repet: aud bine şi cînd mi se spune ceva intenţionat greşit...

— Distinsul meu coleg, ar trebui să te poftesc pe uşă afară. Nu ştiam că ai venit să-mi faci morală, educaţie!

— Regret incidentul, dar sînt silit să merg şi mai departe.

— Cine te sileşte, mucosule?!

— Aţi sosit aici către miezul nopţii: eraţi însoţit!! Prin urmare, aţi trecut pe la Zărnişoara imediat după accident, sau poate înainte. Speram să-mi spuneţi ce maşini aţi întîlnit, care v-au depăşit... Orice amănunt mi-ar fi fost de mare folos. Dar dumneavoastră îmi ascundeţi adevărul! Mulţumesc de ajutor!

Ardeleanu se ridică, stingînd încet ţigara în scrumiera de pe masă. Bojan îl urmărea atent, cu acelaşi zîmbet rău.

— Nu cumva mă bănui ca autor al crimei? Voi, tinerii ăştia care aţi venit la toate gata, vă consideraţi buricul pămîntului. Să fim serioşi, Ardeleanule!

La urma urmei, nu ţi-e jenă? Vii aici, la un coleg onest, care-şi sacrifică viaţa pe coclaurile astea, să-i iei un interogatoriu?!

— Mi-ar fi mai ruşine să mă urc beat la volan! preciză, tăios, Ardeleanu, şi ieşi.

Bojan ajunse din doi paşi la uşă. Îl opri:

— Ce vrei să spui?

— Nimic altceva decît că în noaptea aceea eraţi băut! Aţi condus, tocmai dumneavoastră, sub influenţa alcoolului.

— De unde ştii? Uite că eu nu ştiam. Aud acum!

— Am doi martori care v-au văzut cum aţi urcat în maşină!

— Eşti curat nebun, Ardeleanule! Poţi fi în stare să-ţi bănuieşti un coleg, să-l suspectezi? Îţi dai seama ce faci?

— Atît eu cît şi dumneata, sîntem oameni ca oricare alţii. Chiar dacă aveţi haină militară, puteţi fi suspectat! Mă voi lămuri, vă asigur, dacă aveţi sau nu vreo vină!

— Am impresia că ţii cu tot dinadinsul să devii un erou, dragă! Şi să ţi se ridice şi o statuie! Du-te mai bine şi odihneşte-te. Eşti surmenat, dragă Ardeleanule ...

VI.

Plecă nervos şi ambiţionat din biroul colegului său. „O să insist cu întrebările, ca la oricare alt cetăţean, pînă cînd va ceda“ — gîndi el, urcînd în Gaz-ul care-l aştepta.

— Ați fost căutat de la județ, tovarășu' Ardeleanu, raportă Dănilă, șoferul, indiferent, de parcă ar fi spus că a doua zi era vineri. Nu v-am raportat, fiindcă era vorba de o ședință și știu că astea nu vă fac mare plăcere.

— Spre Livezi, îi ceru căpitanul. Ce le-ai spus?

— Ce să le spun? vorbi încet Dănilă, ambalînd motorul, ocolind colonia de la Cumpăna, pe un drum de piatră, plin de gropi. Imediat ieșim în șosea, îl asigură pe ofițer, care privea iritat drumul prost, lucind negru și diform în lumina farurilor. Le-am spus că sînteți pe șantier, cercetați. Trebuia să vă deranjez? Și fiindcă Ardeleanu nu-i răspunse, Dănilă întrebă altceva: La Livezi ce facem?

— Căutăm un criminal, răspunse sec ofițerul.

— Dumneavoastră aveți o răbdare și, iertați-mă, o încăpățînare de fier. De fapt, mai bine pe teren decît în ședință!

— Ai dreptate, recunoscu ofițerul. În cinci zile, am avut tot atîtea ședințe pe chestia accidentului. Acolo, toți discută, toți se pricep, toți dau sfaturi, mă ucid cu întrebări, dar pe teren nu vine unul! Crima se pune la cale și se înfăptuiește în societate, și atunci nu e firesc să căutăm autorul tot acolo, nu în ședințe?! N-am auzit ca un criminal să fi fost descoperit și prins într-o ședință. Oprește acolo, lîngă casa cu podeț.

Era o liniște rece și grea. Șoseaua pustie. Nu ardea nici o lumină, nici un bec pe ulița principală. Nu ploua. Undeva, în celălalt capăt al satului, lătrau cîinii.

— Ce facem? întrebă Dănilă, nerăbdător.

— Fumăm o ţigară. Ofiţerul deschise larg uşa şi-şi strînse mantaua de ploaie.

— Pînă cînd?

— Faci anchetă cu mine? glumi posac ofiţerul. La casa nouă, cu gard verde din lemn, în urma noastră, pe stînga, locuieşte un oarecare Trifan Gheorghe. E şofer pe un I.M.S. al coloniei forestiere de la Măgura Arsă. E o maşină atelier, pe care Trifan o parchează mereu la el acasă.

— Are aprobare?

— Aici, în munţii ăştia, aprobare?... De unde?! Aseară, l-am aşteptat pînă la unu... N-a venit. Astă-seară trebuie să vie.

— I s-o fi făcînd dor de muiere, rîse gros şi cu plăcere Dănilă. Cum aţi dat de el?

— Cum am dat de el? Aruncam cu pietre în apă, obiceiul meu tîmpit. M-am pomenit lîngă mine cu un prunc care păştea caprele. Un strop de om, opinci mai mari ca el, haine de casă rupte, peticite, ude şi murdare, un clop mare, oprit de urechi. Am intrat în vorbă cu el, despre pescari, despre păstrăvi şi despre pescuitul în Valea Ursului. L-am întrebat dacă-i place IMS-ul meu. Eram singur, cu Gaz-ul ăsta. „Domnule — zice pruncul —, nu şugui cu mine. Ăla nu-i IMS, e Gaz". „De unde ştii cum arată un IMS?" — l-am întrebat. „Are unu' Trifan, un şofer care stă lîngă noi, un IMS. Nu-i a lui, îi a pădurilor". Povestind ca doi bătrîni cu copilul, ce mai descopăr? Că în sîmbăta noastră, Trifan s-a întors noaptea şi-i ardea numai un far. Copilul venea de la o nuntă, era trecut de douăsprezece noaptea, şi l-a văzut pe Trifan venind şi oprind în faţa casei. A crezut întîi că e o motoretă. Un singur lucru

mă încurcă: pruncul zice că nu-i ardea farul drept, ori victima a fost lovită cu aripa și farul din stînga!

Trecu în viteză un camion, ducînd cu el un zăngănit înfundat de fiare, făcînd să tremure ușor drumul. Zgomotul se pierdu lin în smoala nopții. Nu se vedea nici o stea, deasupra nu era cer, ci talazuri nesfîrșite de nori întunecați. În sat se lăsă din nou, mută și nepătrunsă, tăcerea nopții. O cucuvae țipă ascuțit în apropiere. Căpitanul presa între degete o țigară, o înmuia, întîrziind dinadins s-o aprindă. Fumase mult. Gura-i era arsă de atîta tutun. Ploua iar monoton și somnolent pe prelata mașinii. Deodată, în noapte, se auzi sigură vocea șoferului:

— Iertați-mă, tovarășe căpitan, aș avea și eu o întrebare.

— Te ascult, nea Dănilă! Zi-i!

— Tovarășul Bojan de ce nu vă dă o mînă de ajutor? E și el de-al nostru, mîncăm aceeași pîine. Nu?!

— Lasă-l, nea Dănilă, e ocupat, are atîtea sarcini, că abia mai răzbește.

— Nu cred că vrea să vă ajute, reflectă șoferul cu glas sigur. Șoferii știu mai bine ca nimeni altul ce fac, ce vorbesc și ce gîndesc cei pe care-i poartă zi de zi cu mașina. De la un timp, ei simt rapid oamenii, știu dintr-o privire, dintr-un gest, cu cine au de-a face.

— Nu l-am rugat să mă ajute, răspunse Ardeleanu. Dacă o să am nevoie, o să-i cer ajutorul...

— Plouă, plouă zi și noapte, schimbă vorba șoferul, lăsînd să se înțeleagă că nu credea cele spuse de către căpitan.

— Se spală lumea de păcate.

— Măcar de s-ar spăla, aprobă neîncrezător șoferul. Ce vă face copilul?

— Crezi că mai știu? Sînt un tată rău, se lamentă Ardeleanu. Copilul are o nefrită de mai mult timp și eu în loc să mă îngrijesc de sănătatea lui, stau ziua și noaptea pe aici... Mă ocup mai mult de un criminal, decît de copilul meu. E de crezut așa ceva? Tăcu. Îi reveni în minte celălalt destin, al femeii rămasă cu trei copiii. Alt om — alt destin. Ardeleanu se cutremură. Gîndurile îl duceau departe în chinuitoarea lume a întrebărilor. Întrebări, adeseori, mult prea multe pentru viața unui om.

— Ar trebui să-l duceți pe copil la un medic bun, spuse Dănilă.

— L-am dus. Chiar ieri am vorbit cu profesoara Mihalache. Îl internez în clinică.

— Sănătatea e cel mai mare lucru pe lumea asta, tovarășe căpitan. Ascultați-mă pe mine: cînd avem sănătate, avem totul!

— Numai că omul nu știe prețui niciodată îndeajuns ceea ce are, observă căpitanul.

— Nu vă supărați, eu mă întreb: poate întotdeauna să prețuiască omu' ceea ce are?!

— Știu eu, mormăi ofițerul.

— Noi avem familii, copii, tovarășe căpitan. Oare le putem noi prețui îndeajuns, avem timp suficient să ne ocupăm de ele?! Vorbim și noi ca oamenii, acu' pe ploaia asta, în miez de noapte...

Căpitanul rîse de teama șoferului și oftă adînc. Apoi se gîndi la copil, la soție. Îi era dor, realmente dor de o seară de teatru, de operă. Suflă în mîini

fumul cald să se încălzească. Era rece. Apoi, întrebă curios:

— Ce zici, nea Dănilă, merită ceea ce facem noi zi de zi, are rost vreau să zic?

— Are, răspunse rapid şoferul, cum să nu aibă!? Numai că preţul mi se pare cam mare. Nu ştiu dacă m-aţi priceput?

Tăcură. Ofiţerul scruta pustiul nopţii, asculta, aştepta zgomot de maşină, dar pe şosea visa noaptea, înfiorată în răstimpuri de frunzele surghiunite de vînt, nelăsate să ruginească în pace. Căpitanul se gîndea la copil, la nevastă... Îşi găsea soţia dormind, o trezea, ori se trezea ea, o întreba de copil, îşi şopteau noutăţile, îşi spuneau unul altuia ce necazuri au avut, bucuriile şi le mai uitau şi adormeau fără să ştie. Vru să-şi aprindă altă ţigară, dar un zgomot uniform, din ce în ce mai intens, de motor, îl opri. În oglinda retrovizoare, apărură ceva mai tîrziu farurile. Maşina trecu pe partea stîngă a şoselei şi se opri în faţa casei lui Trifan. O uşă trîntită brutal, un hămăit de cîine alţi cîini lătrînd, la porţi, o lumină palidă, ştearsă, la geamul lui Trifan, apoi satul căzu din nou pradă întunericului şi tăcerii. Căpitanul luă o lanternă şi coborî. Se apropie de maşina lui Trifan, călcînd încet, prin noroi, pe marginea de lîngă şosea, să nu facă zgomot cu cizmele. Lumină farul drept. Şuruburile confirmau că fuseseră desfăcute şi strînse la loc, recent. Pe bara de protecţie — o urmă de zgîrietură, de lovitură, mascată cu vopsea. „O fi ceva“ — îşi zise căpitanul, chinuindu-se, în întuneric, să descopere urmele ce-l puteau interesa. Pipăi aripa pe dedesubt şi înţelese că a fost îndoită. Se şterse

pe mîini cu o batistă şi îşi privi ceasul: era zece şi patruzeci. Intră în curtea lui Trifan. Un cîine flocos şi jerpelit se repezi spre ofiţer, dar lanterna îl puse pe fugă. Ciocăni în uşă. O voce întrebă: „Cine-i?" Căpitanul răspunse: „Oameni buni"! Se deschise uşa. Înalt, osos, cu un nas mare, coroiat, cu o privire sticloasă şi dură, îl întîmpină Trifan, numai în cămaşă.

— Căpitan Aurel Ardeleanu de la Tirgu-Alba. Iertaţi-mă, vreau să stăm două minute de vorbă.

— La ora asta? întrebă supărat Trifan.

— Da, la ora asta! Altfel, ar trebui să vă deranjez dimineaţa. Ardea doar o lampă de petrol, afumată şi oarbă. O femeie, într-o lungă cămaşă de noapte, cu chip straniu, de sfîntă nereuşită, ruptă de pe cupola unei biserici, intră speriată în odaie.

— Lasă-ne! porunci Trifan, îmbrăcîndu-şi haina. Femeia se retrase cu spatele, buimacă şi proastă.

— Aş dori să-mi daţi cîteva informaţii, să-mi precizaţi cîteva lucruri, reluă căpitanul.

— Dacă pot, îi reteză vorba Trifan.

— Sper că veţi putea, spuse calm şi apăsat Ardeleanu, intuind că are de-a face cu un om care va ceda greu, în stare să mintă mult şi repede.

— Sîmbătă seara, aţi venit de la Vatra acasă?

— De la Măgura Arsă! preciză brutal şoferul.

— La ce oră aţi sosit?

— Nu ştiu, nu m-am uitat la ceas. Era tîrziu...

— Se poate... Între Vatra şi Cumpăna era noapte cînd aţi trecut, ştiu, dar vă rog amintiţi-vă ce maşini aţi văzut pe drum, mergînd, sau pe care le-aţi depăşit ori v-au depăşit.

— Îmi pare rău, dar am trecut ziua. N-am văzut decît bascule și camioane, că astea circulă mai mult acolo.

— Dacă ați trecut ziua, cum ați ajuns atît de tîrziu acasă?

— Foarte bine. M-am oprit la Cumpăna, la familia Ciobanu, finii noștri. Am băut și am povestit cu ei cîteva ore.

— Unde stă familia Ciobanu?

— La numărul 358, prima după școală, cum mergi acolo, răspunse foarte sigur Trifan.

— Ați schimbat cumva vreun far?

— Nu, răspunse plictisit și sigur pe el, Trifan.

— Șuruburile „spun" că au fost scoase! În crestătura lor nu e praf, e urmă proaspătă de șurubelniță!

— Am avut un defect, se strădui să rîdă Trifan, și căpitanul observă rîsul forțat, tremurat, nefiresc. De că mă întrebați?

— Avem reclamații că se fură faruri de pe șantier, minți căpitanul, pentru a nu-i stîrni alte bănuieli șoferului.

— Eu am avut un defect la lumină, se deșurubase becul; l-am pus la loc și merge.

— N-ați cumpărat un far, acum cîteva zile? insistă căpitanul.

— Eu nu cumpăr, îmi dă magazia. N-am de ce să cumpăr, mașina nu e a mea, e a statului. Altceva mai doriți?

— Da, un singur lucru: să-mi precizezi, acum, pe loc, dacă e vreo minciună în tot ce mi-ai spus?!

— Eu?! Veniți la mine în casă și credeți că vă mint?! Poftiți, ocupați loc, să bem o țuică. Îți fi

obosit şi dumneavoastră, deveni înţelegător şi supus şoferul.

— Să verific?

— Cum vreţi, zise Trifan, vădit îngrijorat.

— Noapte bună. Şi scuze pentru deranj.

*

Căpitanul trecu pe lîngă IMS, îi aruncă în grabă o privire fugară, reţinîndu-i numărul, urcă în maşină şi-i spuse lui Dănilă să pornească spre casă. După două sute de metri, zise aproape în şoaptă: „Opreşte". Rămaseră iarăşi neştiuţi şi feriţi de întunericul nopţii. În depărtare, se auzi vag o sirenă. Ceea ce bănuia căpitanul se şi petrecu. În urmă, pe şosea, pornise un motor. Se auziră distinct cîteva manevre, apoi se zăriră printre pomii grădinilor luminile difuze ale farurilor, tăind felii întunericul. Era maşina lui Trifan. Şoferul, pus în încurcătură, alerga cu siguranţă la finii lui, să-i pună la curent, să aranjeze alibiul. Curînd zgomotul maşinii se pierdu în noapte. Căpitanul Ardeleanu îi ceru şoferului să întoarcă.

— Mergem înapoi, spre Cumpăna!

Ajunseră repede şi găsiră IMS-ul lui Trifan lîngă o poartă veche, din lemn încrustat, cu o bancă acoperită cu şindrilă. În casă, era lumină. Căpitanul citi pe poartă numărul 358. Intră în curte. Urcă treptele de piatră şi bătu la uşă. Doi oameni îl întîmpinară: Trifan, înalt şi încruntat, cu gura întredeschisă, cu ochii muţi şi limba înţepenită, şi gazda, un bărbat gras, rotofei, abia trezit din somn, într-o cămaşă de cînepă şi izmene largi şi lungi.

— Ce căutaţi, cine sînteţi? se bîlbîi gazda.

— Oameni buni, răspunse căpitanul. Ce rudă sînteţi cu Trifan?

— Rudă!? Ce rudă? Eu? A, da, sîntem naşii lui, l-am botezat şi cununat... Dar dumneata ce... cine... Bărbatul nu-şi găsea calmul, cuvintele le rostea fără voie şi pe frunte îi apărură broboane de sudoare.

— Ce mai doriţi? îşi reveni Trifan.

— Nimic. În seara asta, mi-ai spus destule lucruri. Sîntem obosiţi. Lăsăm pe mîine restul. Primul lucru, o să te rog să-mi spui dimineaţa, de ce ai venit aici în grabă atît de mare? Ai înţeles?

Căpitanul se întoarse, şi ieşi în uliţă.



A doua zi, la şapte şi jumătate, era în biroul şefului coloanei de la Măgura Arsă. Rotund, îndesat, crăcănat şi ţanţoş, Grosu Izidor, şeful dădea lămuriri ofiţerului de miliţie, agitîndu-şi mereu mîinile scurte şi butucănoase.

— E un om închis, ursuz, nu-i prietenos deloc, dar e şofer bun. Niciodată nu refuză nimic, munceşte cît patru şi, tocmai de asta, îl lăsăm să plece acasă, la familie. Are greutăţi, îşi face casă, trei copii... Probleme n-am avut cu el...

— Minte?

— Nu l-am prins minţind, preciză şeful coloanei. Şi la urma urmei rîse el piţigăiat, enervant, cine nu minte cîte ceva?!

— Unde a fost vineri şi sîmbătă, acum două săptămîni?

— La Braşov. Trei zile. S-a întors sîmbătă seara.
— Pentru ce l-aţi trimis?
— După nişte piese de schimb. Piese pentru parcul auto.
— Ştiţi cumva dacă a avut vreun accident, vreun incident pe drum?!
— Nu. A venit după prînz, a descărcat şi spre seară a plecat acasă. Nu ştiu să fi avut nimic... O femeie ofilită, cu faţa pămîntie, bolnăvicioasă, aduse două cafele. Vă rog să vă serviţi, îl rugă politicos şeful coloanei.
— Mulţumesc. Şi aici, în vîrful muntelui, se bea cafea?!
— Urcă viciul şi la noi, recunoscu galant Grosu. Ce să facem? Asta-i situaţia. Să vi-l chem pe Trifan?
— Vă rog!
Grosu, pe cît de mic şi îndesat în cismele lui mari, pe atît de iute, se repezi pe uşă. Căpitanul sorbi din cafea şi-şi aprinse o ţigară. „Unde dracu mă duce povestea asta?!" se întreba în sine dezorientat, dezgustat, cînd apăru, masiv şi încruntat, Trifan. Se uită necruţător la ofiţer, refuzînd să ocupe loc.
— Ai să-mi spui ceva?
— N-am.
— Ce îmi ascunzi? Nu eşti curat. Trifane! Te trădează culoarea feţei, buzele, ochii...
— Nimic, răspunse Trifan, mecanic.
— De ce te-ai întors aseară la finii sau naşii tăi?!
— Asta e o chestiune de familie, vorbi sigur Trifan.
— Pot să ştiu şi eu despre ce chestiune de familie este vorba?!

— Aseară, a murit mama soției. Soacră-mea, Dumnezeu s-o ierte! M-am dus la nași să-i anunț. Chiar înainte voiam să-i cer o zi liberă lui tov' șef Grosu. E de lucru cu înmormîntarea. Cînd m-ați deranjat, aseară, tocmai îmi povestea nevasta cum a murit...

— Să-i fie țărîna ușoară, murmură căpitanul. Cîți ani a avut?

— Destui! 78.

— Dacă îmi spuneai toate astea aseară... Căpitanul se opri. Ar fi vrut să adauge: „Nu mai umblam ca un nebun". Spuse doar atît: Ești liber, Trifane!

De îndată ce ieși Trifan, se întoarse grav și țeapăn, Grosu.

— Trifan a schimbat vreun far zilele astea? întrebă ofițerul.

— Nu. Imposibil.

— De ce?!

— Nu avem în magazie.

Ieșiră din birou. Un soare anemic, stins, se vedea între nori.

*

În Cumpăna, căpitanul ajunse spre seară. Era din nou singur. Coborî la bufet să bea o bere. Umblase două zile aiurea, fără rost. Cel puțin așa i se părea. În bufet, bea bere, făcîndu-și vînt cu chipiul, plutonierul major Marin Apetroaie.

— Să trăiți, tovarășe căpitan, salută subofițerul punîndu-și chipiul. Nu vă supărați, dar beau o bere.

— Asta am să fac și eu!

— Meştere! ţipă Marin, repede o bere.
— Ce e nou? întrebă ofiţerul.
— Nou?! Nu e nou nimic.
— Satul Livezi ţine de tine, de Cumpăna?!
— Da, să trăiţi.
— A murit cineva în Livezi?
— A murit o bătrînă, azi-dimineaţă.
— Aseară, Marine!
— Pardon, azi-dimineaţă la cinci, tovarăşe căpitan!
— Soacra lui Trifan?!
— Da. A murit azi dimineaţă!
— Eşti sigur?
— La şase a fost la ea acasă medicul Mîrza şi a constatat decesul. Moarte prin sucombare. Infarct, zice. A murit în somn.

Căpitanul Aurel Ardeleanu îşi bău berea mai mult decît mulţumit. „E ceva suspect în toată povestea. Ce înseamnă să bei o bere! Poţi afla un mare adevăr“ — se amuza în sinea lui, în timp ce Marin îi povestea ceva, ceva ce el nu auzea.

— Marine, bei berea şi vii cu mine.
— Ordin, să trăiţi! spuse supus şi gata de plecare, Marin.

Pe Trifan îl luară seara, de acasă, fără vorbă multă, şi-l duseră la postul de miliţie din Cumpăna. Tot drumul tăcură. Ajunşi acolo, se instalară în biroul şefului de post.

— Lasă-ne, Marine, îl rugă ofiţerul. După ce subofiţerul ieşi, Ardeleanu îl privi direct şi aspru în ochi pe Trifan: — De ce minţi? De ce, mă?! Soacră-ta a murit azi dimineaţă, nu aseară! Farul ţi l-ai schimbat, ai avut un accident, dar tu mă minţi!

Şi eu mă enervez, spuse ofiţerul, cu alt glas, acum reţinut, dar sigur. La Tîrgu-Alba, o să vorbeşti, o să spui tot!

— Tov' căpitan!

— Vrei să mă minţi iar? se răsti ofiţerul. „Mă port ca un vagabond, gîndea el. Dar ce pot face? Cu oamenii vorbesc omeneşte“.

— Tov' căpitan, vă spun totul! Recunosc!

— Ce recunoşti?

— Am avut un accident cu maşina şi am fugit de la faţa locului.

Trifan se ruga parcă pentru păcatele sale. Vocea îi tremura, ochii mari şi roşii, holbaţi, priveau disperaţi.

— Am fugit de la faţa locului! Vă rog frumos să îngăduiţi să aprind o ţigară şi să povestesc totul amănunţit, de la început . . .

Căpitanul, cu spatele spre el, privea pe fereastră. Îşi simţea fruntea umedă; şi palmele. Nu se mişcă. Spuse calm:

— Fumează liniştit.

Trifan îşi aprinse ţigara, trase cîteva fumuri lungi, care-l mai liniştiră şi începu să povestească, umil şi sincer. Ofiţerul asculta sleit: nu putea crede că are în faţă, atît de uşor, de simplu totuşi, criminalul pe care-l căuta. Trifan povestea însă cu totul altceva şi ofiţerul simţea sub el un gol imens, în care se prăbuşea. O sudoare rece îi acoperea fruntea. Trifan vorbea ceva despre un cal lovit, omorît, de un moţ, de o căruţă, de cu totul altceva. Ofiţerul rămase sfîrşit, rezemat de geam. Tot biroul se învîrtea cu el. Trifan respira greu şi vorbea din ce în ce mai

rar, mai stins. Se priviră neputincioşi, în tăcere, suferind cumplit fiecare. Erau învinşi amîndoi în acele clipe!

*

— Iartă-mă, nea Dănilă, prea te-am ţinut şi degeaba. E trecut de miezul nopţii.

— Nimic? tresări şoferul.

— Am descoperit fără voie altceva, un fapt fără importanţă. Păcat de atîta timp, de-a atîta alergătură...

— Tot iese dosarul ăsta pînă la urmă, îl încurajă şoferul, pornind în viteză spre Tîrgu-Alba. Mîine? întrebă el.

— Venim din nou, răspunse incolor căpitanul.

VII.

Octombrie murea înecat în ploi şi în neguri. Muriseră parcă şi păsările şi vîntul, pădurile încremeniseră sub uriaşul clopot de apă al unui cer ostil şi spart. Zilele semănau leit una cu alta: dimineaţa — o ceaţă sură, leşioasă, ca o lavă, învăluia munţii şi sufoca răsăritul. Şi ploua. Ploua şi la prînz şi seara, ploua şi noaptea, în devălmăşie. Natura căzuse pradă unui blestem. O lume ciudată, mahmură, fără cer, fără soare, bîjbîind anonimă şi sleită, de la o zi la alta, îşi suporta neînţeleasă pedeapsa, venită de cine ştie de unde şi cine ştie pentru ce. Căpitanul Aurel Ardeleanu se obişnuise atît de

mult cu ploaia, încît atunci cînd, în răstimpuri, ea înceta, se simţea neliniştit, mai singur, mai străin. Se scula dimineaţa la cinci, înainte de a-l trezi ceasul, pus să sune pentru orice eventualitate, sorbea în grabă un ceai fierbinte cu o fărîmă de pîine, de corn sau cu doi-trei biscuiţi, iar la şase era în maşină, alerga pe un şantier, spre o coloană auto, spre un om căruia trebuia să-i ia o declaraţie. Alteori, la şapte era în birou, lua interogatorii, bea o cafea, întocmea situaţii, rapoarte. De obicei, lucra după-amiaza, cînd la miliţie nu sunau neîntrerupt telefoanele, nu se deschidea şi trîntea de zece ori pe minut o uşă, cînd nu era atîta lume pe coridoare. Atunci, singur cu gîndurile şi întrebările lui, avea linişte şi lucra cu spor şi cu plăcere, netulburat şi nesîcîit de cei din jur. Viaţa lui era, în fond, o neîntreruptă goană. O goană interminabilă, uneori plină de îndoieli, de riscuri, spre un punct în viitor încă nelimpede. O nădejde robustă, curată, îi dădea putere şi curaj. Credea în meseria lui, în truda lui, deşi uneori îl frămîntau îndoielile, teama; alteori se simţea sleit, înfrînt. N-avea însă prea mult timp, nu avea timp pentru a fi învins: Rezolva un caz şi nu apuca să se bucure, să-şi savureze liniştea, căci un altul, mai grav, mai complicat, se ivea pe masa lui de lucru. Meseria, interesantă, pasionantă în cel mai înalt grad, avea şi o faţă mai puţin plăcută: tensiunea nervoasă. Într-un caz grav, deosebit, nu aveai linişte, nici noaptea, în somn. Te chinuiau întrebări, te torturau remuşcările că n-ai făcut totul să lămureşti cutare aspect al problemei, că n-ai procedat cu destul tact, cu suficientă atenţie. Căpitanul şedea la birou, copleşit de gînduri, cînd cineva ciocăni uşor în uşă. El spuse plic-

tlsit „da“ şi deschise un dosar, încercînd să pară ocupat.

— Salutare, Relule! Pot să te deranjez?

— Vino, se ridică ofiţerul, zîmbind trist, şi-l întîmpină amabil pe Eugen Pop. Cu ce ocazie, doctore?

— Am trecut să te văd, să-mi spui cum stai... Nu mai dai nici un semn de viaţă?

Ofiţerul ridică resemnat din umeri. Se priviră în tăcere, nedumeriţi. Medicul întrebă derutat:

— S-a întîmplat ceva?!

— Nu ştii?!

— Nu. Ce e de ştiut?

— O noutate neplăcută pentru mine. Mi-au luat dosarul accidentului de la Zărnişoara.

— Cum aşa? Cînd? Fiind vorba de o situaţie deosebită, medicul îşi scoase pipa şi punga de tutun.

— Exact azi e o săptămînă.

— De ce?!

— Au trecut patru săptămîni şi eu n-am izbutit să fac mai nimic. Supărat, şeful meu, maiorul Paraschivescu, mi-a spus amical că voi primi alte sarcini şi să predau dosarul maiorului Pandele.

— Mă rog, să pună mîna dumnealui s-o rezolve mai repede! Colonelul ce-a zis?

— Nu cred că ştie. A fost în concediu.

— Şi de asta eşti trist? Fii serios. Consolează-te cu ideea că putea fi şi mai rău. Să-mi zici mie cuţu dacă peste o lună nu-ţi dă cazul înapoi. Şi ştii de ce? Pandele nu-l rezolvă. E grăbit, fără răbdare. O să-l sîcîie pe Trifan, ori o să ajungă la concluzia că n-a fost accident de maşină! Şi ce faci, cu ce te ocupi?

— Cu o spargere.

— Ceva complicat?

— Aş! Am autorul, povestesc cu el, nici o problemă. Şi pe ascuns mă duc zilnic cu maşina mea la Cumpăna, la Zărnişoara. Nu prea am speranţe, da' mă duc. Am verificat ce maşini intră în zonă, ale cui sînt, am cercetat toate foile de parcurs din zilele de 14, 15 şi 16 septembrie. Am descoperit un IMS al forestierilor care a trecut pe acolo, unul al poştei, am aflat că a fost un turism din judeţul Neamt. am alcătuit o listă cu şoferii sancţionaţi pentru conducere sub influenţa alcoolului... Ce n-am făcut? Degeaba.

— Cel puţin eşti împăcat sufleteşte că ai făcut tot ceea ce a depins de tine. Şi bine faci că nu te laşi bătut. Uite, ce vreau să-ţi spun: un lucru elementar, la care nu ne-am gîndit: criminalul cunoştea perfect şoseaua, locurile. Deci, e un om de pe şantier! Acolo trebuie să cauţi!

— Pe ce te bazezi, Gelule?

— Accidentul s-a produs aproape de miezul nopţii. Era înnorat, plouase; în asemenea condiţii, la munte, e întuneric beznă. Da?

— Evident!

— Ei, criminalul, după accident, a dus victima încă treizeci de metri şi a aruncat-o pe acolo pe unde balustrada de zid şi beton era ruptă, acolo unde prăpastia era adîncă. Ce înseamnă asta? Criminalul cunoştea amănunţit şoseaua, versanţii... Exact în dreptul locului unde s-a produs accidentul, panta e destul de lină, fără bolovani şi colţuri de stînci. De ce n-a aruncat victima acolo? Era mai uşor! De ce!? Ştia, cunoştea foarte exact locul.

— Uimitor de simplu şi de firesc raţionamentul

tău, spuse interesat căpitanul. Iată un lucru la care nu m-am gîndit.

— De asta am trecut pe aici, să-ți vînd ideea. E încă un argument, solid și sigur zic eu, că autorul crimei a lucrat și lucrează pe șantier sau, într-un caz extrem, circulă mult pe-acolo.

— Întrebarea e: cine circulă mult pe-acolo?!

— Cu un I.M.S. — preciză medicul.

— Poșta, mașina care duce poșta și presa prin comunele de munte și pe șantiere. E un I.M.S. galben 31-Tg. Ab.-1331. Îl știu și noaptea-n vis. Șoferul e un bătrîn cărunt: pare om de treabă. Dar el merge dimineața și vine după-amiaza, înapoi, niciodată noaptea. În ziua aceea, bătrînul a sosit la Tîrgu-Alba la ora 13. Se grăbise, era sîmbătă. A parcat mașina în garajul poștei.

— Îi place să bea șoferului?

— Asta nu mai știu, spuse ofițerul și suflă scrumul de pe birou.

— Are ceva rude mai sus de Zărnișoara, prieteni? Dacă seara, bătrînul a întins-o într-o plimbare cu I.M.S.-ul cine știe unde? Cîți ani are?

— Vreo 50. Am să verific totul, Gelule. Merçi de idei. Într-adevăr, el, ca șofer, cunoaște foarte bine locul, dacă zilnic trece de două ori pe acolo. Și zici să continuu?!

— Discret din umbră.

— Asta și fac, îl asigură ofițerul conducîndu-l pînă la ușă, mulțumindu-i încă o dată pentru idei. Se întoarse la birou mai stăpîn pe sine, mai calm. Avea din nou curaj, se simțea mai sigur.

Ușa fu deschisă brusc și în deschizătură apăru chelia maiorului Paraschivescu, care spuse cu răceală în glas:

— Vino, Ardeleanule! Ne cheamă șeful.

Cîteva clipe mai tîrziu, străbăteau încruntați un coridor lung și întunecos.

— Sper că vei da dovadă de tact și modestie, spuse maiorul cu o voce mîrîită, în care se deslușea o anume neliniște, o anume nemulțumire. Căpitanul nu răspunse. Oftă doar. Și-l urmă supus și trist.

— Eu am avut și am încredere în tine, reluă mai prietenos maiorul, dar înțelege-mă Ardeleanule, trebuia să fac o mișcare, o mutare, să întreprind ceva. Băteai pasul pe loc, iar mie mi se cereau explicații, mi se cerea să lămuresc dosarul. Pe de altă parte, n-am vrut să te compromit. Ești tînăr, ai șanse să te afirmi, ce mai, să ajungi departe. Stinse țigara și o aruncă într-o cutie cu nisip. Intrară.

— Ocupați loc, spuse comandantul cu o voce moale, familiară, arătîndu-le fotoliile din fața biroului său. Înalt, subțire, cu o privire spălăcită și molcomă, el ocoli biroul, trase un scaun de la masa lungă, pentru ședințe, și se așeză între cele două fotolii. Lăsă dinadins tăcerea să domnească în birou, cercetă fețele subordonaților săi, își privi ceasul, apoi întrebă.

— Cum stați, băieți, cu dosarul Gavril Stanciu? Sînt ceva noutăți sau batem pasul pe loc, în mod hotărît și sigur?!

— Ei, se poate, încercă să zîmbească maiorul Paraschivescu. Sîntem pe drumul cel bun. În curînd, vom avea vești foarte bune.

— Concret ce-mi puteţi spune, Paraschivescule? Cam de mult sînteţi pe drumul cel bun. Asta nu ajunge. Ce zici, Ardeleanule, am dreptate sau nu?!

— Aveţi, tovarăşe comandant.

— Bine, gata cu gluma şi cu vorba. Ce noutăţi ai? Comandantul îl fixă cu privirea pe căpitan.

— Eu am ceva noutăţi, dar, iertaţi-mă, nu sînt în măsură să vorbesc despre acest caz.

— De ce? spuse nedumerit colonelul.

Paraschivescu scoase pachetul de ţigări, înmuie una cu mîini tremurînde, între degete, vru să ceară permisiunea s-o aprindă, îşi aminti că în biroul comandantului nu se fumează şi renunţă. Congestionat la faţă, se agita mult, pentru orice fleac, trăind mereu cu impresia că n-a muncit destul şi bine. Interveni în discuţie crispat, umezindu-şi buzele uscate:

— Aş vrea să lămuresc eu lucrurile . . .

— Lasă-l, te rog, pe Ardeleanu!

— Mi s-a luat ancheta, răspunse căpitanul.

— De ce?! De data aceasta privirea pătrunzătoare a colonelului se opri asupra lui Paraschivescu.

— Ştiţi, raportez că mergea greu ancheta; m-am gîndit că tovarăşul căpitan nu are destulă experienţă, voiam să rezolvăm rapid cazul, fapt pentru care l-am însărcinat să continue investigaţiile pe maiorul Pandele.

— Bine, şi? S-a rezolvat ceva?

— Deocamdată, nu. Lucrează doar de o săptămînă. Avem însă indicii sigure şi continuăm, raportă maiorul Paraschivescu, ştergîndu-şi faţa şi fruntea cu batista.

— În concluzie, încotro vă îndreptaţi atenţia? Ce faceţi, ce presupuneţi?

— Noi credem că şoferul Trifan e autorul crimei. Asta ar fi prima ipoteză!

— Dovediţi!

— Încercăm, tovarăşe colonel.

— Regret foarte mult. Acest caz trebuia să-i rămînă. Ochii colonelului îl arătară, cu o privire sigură, rigidă, pe căpitanul Ardeleanu.

— Ne-am gîndit că, totuşi, e prea tînăr, prea neexperimentat...

— Un om îşi cîştigă experienţa în muncă, se formează muncind, nu ţinîndu-l deoparte! Dumneata ai 50 de ani, tovarăşe maior; de zece ani eşti şef la judiciar. Uite, eu te întreb acum, ce criminalist creşti, ce om pregăteşti, pe cine laşi mîine, cînd vei ieşi la pensie?!

— Ei, o să numim pe cineva, încerca să rîdă maiorul.

— A numi un om într-un post oarecare nu e mare lucru. Mare lucru e să formezi, să pregăteşti un om. De-aia nu avem oameni buni în anumite posturi, Paraschivescule, că tot numim pe unul şi pe altul, în loc să-i formăm. A doua ipoteză?!

— Păi, noi considerăm că asta e cea mai plauzibilă, a doua! Şi anume: n-a fost crimă, accident de circulaţie, ci o cădere în prăpastie din vina victimei.

— Avem dovezi suficiente?

— Încă nu, se bîlbîi Paraschivescu. Ar fi bine să-l chemăm şi pe maiorul Pandele.

— Cunoaşte mai bine situaţia decît superiorul său?!

Maiorul tuşi, înghiţi în gol, apoi recunoscu:

— Nu știe, dar...

— Să analizăm în trei lucrurile. Ardeleanule, ce spui despre cele două ipoteze ale noastre? întrebă amabil comandantul.

— Scuzați-mă, dar nu stau în picioare. Și vă voi argumenta de ce. Trifan, șoferul, pe care l-am anchetat și bănuit o vreme, ca autorul faptei, a comis un accident de circulație mult mai departe de locul crimei noastre. Am verificat totul. El a intrat într-o căruță care circula neluminată, noaptea. Stăpînul căruței era beat, dormea, calul îl ducea acasă. Trifan s-a speriat și a fugit de la locul accidentului. Urmăream autorul unui accident și am descoperit, fără să vreau, altul. IMS-ului lui Trifan îi lipsea farul drept; Gavril Stanciu a fost lovit cu partea stîngă a mașinii.

— E o presupunere subțire, netemeinică, a medicului legist, interveni agitat maiorul. Eugen Pop e cam prea sigur pe el. Dați-mi voie să cred că n-a fost accident de circulație. Ancheta lui, vreau să zic concluziile medico-legale, mai mult mă încurcă decît mă ajută!

— Eu nu dau, acum, dreptate nimănui; nici dumitale, spuse îngîndurat comandantul, nici legistului. Un lucru e limpede însă: trebuie să ne respectăm părerile. Ce zici, Ardeleanule?

— Eu consider foarte bune concluziile lui Gelu Pop. Chiar dacă pentru moment mă încurcă. Și prefer să mă încurce concluziile, numai să fie adevărate. În cazul nostru, crima e limpede, nu poate fi contestată.

— Ziceai că ai noutăți? își aminti comandantul. Dacă vrei, poți fuma, Paraschivescule!

— Mulțumesc, fac economie de o țigară, răspunse supus maiorul.

— Vreau să vă raportez, tovarășe comandant, că eu am continuat să cercetez acest caz...

— De ce ai făcut asta? întrebă comandantul, cu o voce caldă, prietenească.

— Nu știu cum să vă spun, simțeam în mine o povară, o durere. Nu pot să uit privirea deznădăjduită și sfîșiată de suferință a soției lui Stanciu, care mi-a spus, în clipele în care încercam s-o conving că vom descoperi neapărat vinovatul: „O să-l găsiți, dar ce folos... Viii au întotdeauna mai multă dreptate decît cei morți!" Atunci, am făcut un legămînt: să găsesc vinovatul cu orice preț, să-i dovedesc lui însuși crima, s-o recunoască și să-și primească pedeapsa. Trebuia să continui, eram obligat moral...

— Și dacă descoperea Pandele autorul?! îl întrerupse comandantul.

— M-aș fi bucurat pentru reușita lui, pentru adevărul demonstrat și aș fi suferit în mine pentru neputința și nepriceperea mea.

— Ce bine ar fi să suferim fiecare, ori de cîte ori nepriceperea și nepregătirea noastră ne pun în postura de învinși! Dar, mă rog, de vorbit e ușor... Ce rost are să vorbim una și să facem alta!? Noutățile, Ardeleanule?!...

— Tovarășe colonel, mi-e greu să vă vorbesc despre ele.

— De ce? Ai vreun motiv anume?

— Am. Ele țin, deocamdată, mai mult de credința mea, de convingerea mea, decît de argumente materiale, decît de probele ce-mi stau la dispoziție.

— Crezi că faci lumină pînă la urmă?

— Sînt convins, spuse cu o ciudată siguranță căpitanul.

Maiorul urmărea leneș, comod așezat în fotoliu, discuția. Nu-i plăcea nici mutra, nici felul de a fi al căpitanului. I se părea mîndru, nesupus, arogant și ambițios. Maiorul iubea oamenii care-l consultau, care procedau după sfaturile lui, care țineau cont de ideile, de părerile lui. Comandantul se întoarse de la fereastră și spuse meditînd:

— A trecut cam mult timp de la accident...

— A trecut, aprobă maiorul, dar eu sper că Pandele rezolvă totul în cîteva săptămîni. Știți, Pandele e un bun...

— Știu, știu, Paraschivescule, știu cum e Pandele, dar te rog să-l lași pe Ardeleanu să lucreze în cauza asta! Prefer o înfrîngere a lui, decît o victorie nesigură a lui Pandele! Nu știu dacă mă înțelegi?

— Vă înțeleg! Se poate, tovarășe colonel, spuse sigur pe el maiorul Paraschivescu, deși nu înțelegea nimic, nu pricepea despre ce este vorba.

— Spune-mi Ardeleanule, ai rezolvat ceva cu ceasul acela de damă?

— Deocamdată nimic. Nu știu al cui e.

— Caută să găsești stăpîna ceasului. Mi se pare mie că femeia aceea e cheia problemei noastre. Cu asta îți doresc succes.

— Am înțeles, rosti recunoscător căpitanul.

Pe coridor, îndreptîndu-se către birou, Ardeleanu simțea o nemulțumire. Dar îl și irita faptul că se afla la ora sfaturilor. Și Gelu Pop și comandantul îi dăduseră sfaturi. „Poate am ajuns la o oră cînd am nevoie de ele. Dacă singur nu mă pot descurca, n-am decît să le accept".

— Relule, spuse Paraschivescu, oprindu-se și aș teptîndu-l, sper că nu te-ai supărat?! Voiam doar să te scot din încurcătură, mă băiatule. Mîine ai nevoie de mașină?

— Nu. Deocamdată n-am nevoie. Dacă va fi cazul, o să vă cer.

— Te rog, te rog foarte mult.

În biroul său, știindu-se din nou răspunzător de acel dosar, căpitanul simți un sentiment de ușurare și ambiție.

VIII

— Te-am chemat aici să te întreb cu ce-ți pot fi de folos, cu ce pot să te ajut?

Cuvintele căzură grave și neașteptate, ca o sentință. Sever Bojan le rostise cu o voce obosită, tremurîndă. Încercănat, îmbătrînit subit, părea un om sfîrșit. Pe reverul hainei, purta o mică panglică neagră. Ardeleanu își frămînta nervos mîinile și tăcea.

— N-are rost să-ți cer scuze pentru ceea ce a fost. Dacă vrei, o fac cu toată sinceritatea. Dar nu despre asta am vrut să vorbim. Cu ce te pot ajuta?

Ardeleanu își aprinse îngîndurat o țigară. Bojan continuă:

— Îmi pare rău că n-am la îndemînă o cafea sau un păhărel de țuică. O țuică, o vodcă, am putea bea la bufetul coloniei.

— Sînt cu mașina, se scuză abia auzit celălalt.

— În seara aceea, am trecut cu I.M.S.-ul nostru pe acolo. După unsprezece! Reține deci. Veneam de

la Vatra cu Bogdan Munte, gestionarul cantinei și bufetului. Am întîlnit o basculă, iar din urmă m-a depășit o basculă, asta între Vatra și Cumpăna. N-am văzut nimic suspect, nimic ce te-ar putea interesa. Ba să nu mint, a mai trecut spre Vatra și o motoretă. Ce te-ar mai interesa, Ardeleanule?

— Vă mulțumesc. Iertați-mă, pentru cine purtați doliu?

— Tata! A murit acum cinci zile. Mergea seara spre casă, cu bicicleta. În marginea comunei, l-a lovit o mașină, un camion se pare. L-au găsit mort. Șoferul a fugit de la locul accidentului. Va rămîne, probabil, un accident cu autor necunoscut. M-a zguduit teribil moartea tatii. Credeam că sînt mai tare. Toată viața am trăit cu impresia asta. Și nu sînt. Am fost și sînt un om slab, Ardeleanule, un egoist, adeseori extrem de invidios. Și asta poate pentru că toată viața mea a avut ceva sucit și nefiresc în ea. Am fost foarte ambițios, dar pripit. Meseria asta nu mi-am ales-o eu. Ea m-a ales pe mine! Dar am practicat-o, la început, cu mare curaj și, mai ales, cu mare siguranță. Fără să vreau, m-am autoeducat prost, în ideea că dreptatea e întotdeauna de partea mea. De asta am și greșit uneori. Visam să ajung un mare specialist, dar în loc să mă pregătesc, să studiez, eu mi-am căutat și aranjat anumite relații. Nu mi-e rușine să recunosc acest lucru, mi-e rușine și mă doare fiindcă am procedat astfel. N-am avut și nu am talent în meserie. Pentru asta te-am invidiat, pentru asta nu ți-am spus nimic pînă azi și n-am vrut să te ajut. Am fost nemulțumit, revoltat chiar, fiindcă nu mi-au încredințat mie cazul. Eu nu am răbdarea, încăpățînarea, priceperea ta . . .

— Nici eu n-am făcut mai nimic, spuse cu amărăciune, Ardeleanu.

— Eu nu reuşeam nici atît! Cum zic, am fost invidios, am fost superficial şi prea mîndru de mine. În tinereţe, am iubit o fată dintr-un sat cu mine. Era frumoasă, deşteaptă, azi e conferenţiar universitar, dar am părăsit-o pentru că tatăl ei n-a vrut să se înscrie în colectiv. Eram orgolios şi rău. Îmi plăceau femeile şi petrecerile, mă obişnuisem să beau pe ascuns, să chefuiesc pe ascuns, să iubesc pe ascuns. M-am pomenit, într-o bună zi, că aveam două vieţi: una afişată cu oarecare ostentaţie, cealaltă tăinuită, mereu acoperită, mascată. Minţeam. Pe cine? Pe nimeni altul decît pe mine. M-am ratat în meserie, m-am ratat apoi ca soţ, ca om. Sînt bătrîn şi gol. Ridicol. Moartea tatii m-a făcut să mă văd aşa cum sînt şi m-am speriat, Ardeleanule. Toată viaţa mea a fost un compromis, o goană după aparenţă.

— Exageraţi, zău exageraţi...

— Nu exagerez deloc. Îţi spuneam că aş fi vrut eu să am în cercetare accidentul de la Zărnişoara. Bine că nu mi l-au dat. Şi ştii de ce? În clipele cînd îl doream şi te invidiam pe tine, eu nu mă gîndeam la adevăr în sine, la descoperirea criminalului, cît mai ales la aprecierile ulterioare ale şefilor mei, la laudele ce-mi vor fi fost adresate, la o promovare chiar. Nu te speria de mine, nu sînt un monstru, ci numai un om care a judecat adeseori strîmb faptele, lumea, un omuleţ mîndru fără temei, mistuit de patima măririi. A trebuit să ajung aproape la cincizeci de ani, să trăiesc o viaţă, ca să descopăr că altul, cu totul altul, e sensul ei. De asta nici n-am avut bucurii mari, satisfacţii deosebite, ci doar plăceri.

Mi se părea absurd cîte unul cînd îl vedeam admirînd o floare, un ied, o apă. Sînt un om rece, sec, un tip uscat. Tu, dacă nu-ţi iese o anchetă, suferi, te perpeleşti noaptea, te consumi, eu — cel mult înjur o dată şi uit. Am în mine o indiferenţă blestemată, care mă ucide. Nu ştiu de unde vine, dar o am şi asta mă doare acum. Aş vrea să cred că mă doare cu adevărat şi un este doar o impresie de moment.

Bojan aprinse o ţigară şi o stinse pe cea veche în scrumieră. Privi o vreme pe geam. Afară, un soare orbitor lumina chipul blond al toamnei, şi continuă:

— Tot ceea ce ţi-am spus, mărturisirea asta, face, cred, mai mult decît toate scuzele pe care ţi le-aş fi cerut. Trebuia, simţeam acut nevoia să-mi descarc sufletul, să spun totul cuiva. Ţi le-am împărtăşit tocmai ţie, celui pe care l-am invidiat, celui pe care n-am vrut să-l ajut, celui căruia i-am fost ostil. Şi ştii de ce? Pentru că eu n-am nici un prieten, nici o prietenă, pentru că n-am avut pur şi simplu cui să le spun! De două nopţi, mă întreb umilit cum pot fi atît de singur? Te-am reţinut prea mult, poate te grăbeşti . . . Te rog, cere-mi oricînd orice. Iar dacă mai ai timp, treci pe la mine, să stăm de vorbă.

*

Cîteva minute mai tîrziu, Bogdan Munte îl primea radios şi atent pe căpitanul Ardeleanu:

— O, ce plăcere, tovarăşe căpitan. Poftiţi, luaţi loc. Îl căutaţi, pe tov' Bojan!?

— Nu. De la el vin! Cu dumneata am treabă.

— Asta-i bună, zise Munte și fața lui prinse o culoare mai vie. N-am făcut nimic, glumi el.
— Nu se știe, i-o întoarse Ardeleanu.
— Un coniac, pepsi, o cafea?! Cu ce să vă servesc?
— Cu un răspuns exact! Atît și nimic mai mult.
— Iertați, dar v-aș da un sfat, nu vă bizuiți prea mult pe răspunsurile negustorilor. E o marfă și ieftină și la îndemînă.
— Nu-i nimic, Munte, tu o să-mi dai un răspuns exact. Negustorul puse pepsi în două pahare, galant și atent. În seara cînd a murit Stanciu, parcă mîine sînt cinci săptămîni sau șase!?, veneai de la Vatra în I.M.S.-ul miliției cu tov' Bojan.
— Va spus dumnealui, așa că nu văd de ce mă întrebați pe mine. El e om de încredere, pe cînd eu...
— Mă asculți? îl întrerupse căpitanul. Ce mașini ați întîlnit pe drum?!
— Nu știu, n-am văzut.
— De ce?!
— Dormeam.
— M-a mințit oare Bojan?! El zicea adineaori că ați vorbit pe drum?!
— Firește. N-am dormit tot drumul. Am ațipit nițel pe ici pe colo, dar am și vorbit.
— Facem un tîrg negustorule: îmi răspunzi exact, îmi vinzi marfa fără multă vorbă.
— E cam greu — rîse Munte, deși nu se simțea în largul lui.
— Bojan îmi spunea că mă vei ajuta!
— Dacă pot, cu mare plăcere.
— Răspunde-mi ce mașini ai văzut pe drum?

— Au trecut vreo două pe lîngă noi, dar fiind noapte n-am văzut ce marcă erau. Ba să nu mint, am văzut un I.M.S. Urcam serpentinele de la Zărnișoara. Mă uitam la baraj. Între munți, luminat de becuri, părea o navă ancorată în radă. Jos, pe șoseaua ce vine de la Rotunda și dă în șoseaua asta Vatra-Cumpăna, venea un I.M.S. Farurile lui spintecau noaptea. Venea destul de tare... Stăteam cu fruntea rezemată de geamul ușii și priveam în urmă valea întunecată; cîteva clipe am văzut I.M.S.-ul, pe urmă, mașina noastră a urcat o altă serpentină...

Căpitanul asculta neîncrezător. Nu înțelegea cum poate fi văzut un I.M.S. noaptea, la o asemenea distanță, numai după lumina farurilor. Întrebă îndoit:

— Ești sigur?

— Foarte sigur.

— Zici că era noapte, era și înnorat...

— Uitasem: ploaia se oprise atunci și eu am văzut I.M.S.-ul în lumina unui fulger. S-a luminat toată valea. Altfel nu-l vedeam.

Căpitanul își frecă fruntea cu palma îndelung, încordat. Acest lucru ar fi trebuit să-l știe demult. Cui i-ar fi trecut însă prin cap, să ceară relații tocmai de la gestionarul cantinei și bufetului?

*

Mic și îndesat, numai în cămașă, transpirat, plutonierul Octavian Rusmănică spărgea lemne cu toporul. Se uită cu coada ochiului la grămăjoara de lemne și simți o dulce lene tăindu-i cheful de lucru. Puse un butuc, ridică ostenit toporul, dar, în clipa aceea, auzi zgomotul unei mașini care se apropia.

Cînd ajunse la poartă, mulţumit parcă de deranj, din maşină coborî căpitanul Aurel Ardeleanu. Deschise poarta, încercînd să se convingă în ce dispoziţie se află căpitanul.

— Bucuros de oaspeţi, Rusmănică?

— Cum altfel, surîse încîntat plutonierul. Poftiţi în casă.

— E mai plăcut afară, la aer. Şi căpitanul se aşeză pe un butuc, făcîndu-i semn gazdei să ia loc, alături. Rusmănică, băiatule, aş vrea să mă ajuţi. Uite cum stau lucrurile: am convingerea că maşina care l-a lovit pe Stanciu a venit dinspre Rotunda. Aş vrea să ştiu unde a fost, la cine anume?

— Asta nu-i uşor, se scărpină după ureche plutonierul.

— Mie îmi spui? oftă căpitanul. De aici, din comună, şoseaua, drumul asfaltat mai duce vreo trei kilometri pînă la cariera de piatră. Şi mai departe?!

— Nu mai e decît un drum de căruţe, pe care nu circulă maşini. Şi mai e un drum forestier părăsit. Nu se mai taie lemne şi drumul e părăsit.

— Asta înseamnă că un I.M.S., o maşină, a plecat în acea sîmbătă, seara, tîrziu, de aici. De unde a plecat? Sînt şoferi în comună?

— Sînt!

— Pe I.M.S., te-am mai întrebat, mi-ai spus că nu lucrează nici unul.

— Am vorbit din nou şi aşa e, vă rog să aveţi încredere. Sînt şoferi pe camioane şi pe autodubiţe, opt în total. Unii parchează şi acasă.

— Bine, bine, nu asta ne interesează. Uite ce părere am eu: şoferul de pe I.M.S.-ul respectiv a fost aici, în comună; înseamnă că are pe cineva; ori vreo

femeie cu care trăiește, ori vreo rudă. În chestiunea asta, te rog să-mi dai o mînă de ajutor.

— Vă dau, spuse plin de înțelegere plutonierul, dar nu știu cum... Ce anume trebuie să fac?

— Tu cunoști femeile din comună. Care-ți par mai dubioase, care din ele au prieteni care vin cu mașini?!

Rusmănică se ridică brusc de pe butuc, fata să pornească într-un anume loc, hotărît și sigur, își scoase batista și-și șterse fruntea. Zise îngîndurat:

— La una singură, profesoară de franceză, parcă, vine un inginer de pe șantier.

— Alta?

— Nu prea le știu, eu îs om însurat, cu familie și copii...

— Te rușinezi, se amuză căpitanul. Eu te întreb și dacă-mi poți spune cîte ceva, e bine; dacă nu-mi spui, n-o să fie nici o dramă. Te rog, du-te în comună și te interesează discret la cine vin rude, prieteni, cunoscuți cu mașinile. Căpitanul se ridică și porni grăbit. În poartă întrebă: Cum o cheamă pe profesoara de franceză?

— Elvira Botezan.

— Află tot ce poți pînă mîine la prînz, Rusmănică.

— Am înțeles, să trăiți! Mai e una... deocheată, tot profesoară, Mărioara Nap. Și la ea venea tot un bărbat de pe șantier. Cu un Renault 16.

Spre surprinderea lui Rusmănică, ofițerul își lăsă mașina în fața casei lui și porni pe jos, plictisit și visător. Ori poate așa voia să pară!

*

La geamurile camerei dinspre uliță, unde locuia Mărioara Nap, se zărea o lumină mică, verzuie; probabil era de la televizor. Ardeleanu urcă treptele de beton și bătu la ușă. Se aprinse lumina în cameră, urmă becul din veranda mare, închisă cu sticlă, iar cineva deschise ușa. O femeie blondă, durdulie, nici frumoasă, nici urîtă, într-un capot lung, cu flori mari și galbene, apăru în prag și întrebă rece:

— Pe cine căutați?

— Cred că pe dumneavoastră! Tovarășa Mărioara Nap?!

— Da. Eu. Poftiți!

Căpitanul intră. Pe micul ecran era un film străin. Își ceru politicos scuze:

— V-am deranjat cînd nu trebuia... Iertați-mă dar...

— E prost filmul, răspunse femeia. N-aveam ce face, pierdeam vremea... Aș vrea să știu cu cine am onorea? Ocupați loc!

— Am bătut la ușa dumneavoastră și nu m-am prezentat. Semne de bătrînețe, glumi ofițerul. Sînt Aurel Ardeleanu, inspector la secția drumuri și poduri a Consiliului popular al județului Tîrgu-Alba. Am și eu un necaz, ca tot omul, și-am venit la dumneavoastră cu o întrebare. Eu am călătorit, acum două săptămîni, cu o mașină de ocazie, de aici, din Rotunda, pînă la Tîrgu-Alba. Mi-am uitat în mașină o mapă cu acte, cu planuri și cu cheile de acasă, de la birou și ale mașinii. Nu pot umbla cu mașina, sînt pus într-o încurcătură... Am venit aici să mă interesez ce mașini vin, ce mașini pleacă, în speranța că voi regăsi actele și cheile pierdute.

— Bine, dar de ce vă interesaţi la mine? se miră femeia.

— Am umblat din casă în casă, explică ofiţerul, refuzînd ţigara ce i se oferise: Găsiţi Kent aici, la munte?!

— Da de unde, îl privi chiorîş femeia. Le primesc. Nu înţeleg de ce aţi venit, totuşi, la mine!?

— Mi-au spus nişte copii că uneori în faţa casei dumneavoastră staţionează o maşină. Ce mi-am zis? să întreb, că doar nu costă nimic!?

Femeia rămase nehotărîtă cîteva clipe. Scutură scrumul şi se lăsă comod într-un fotoliu. Ofiţerul observă sînii femeii prin deschizătura capotului. O transpiraţie rece îi umezi fruntea. Ironică, perversă, femeia întrebă:

— Vă e rău?!

— Încă nu. Dar dacă vă mai aplecaţi o dată să scuturaţi scrumul, s-ar putea să-mi fie şi mai rău.

— Îmi pare bine, spuse femeia încîntată. În ceea ce priveşte maşinile, la mine nu vine nici una. Povestea dumneavoastră pare cusută cu aţă albă . . .

— Ba nu, îşi juca atent rolul falsul inspector, îmi pare rău! Scoase din buzunar un ziar de format mic, şi continuă: Am dat şi la mica publicitate un anunţ. Poftiţi! Femeia prinse ziarul cu degetele ei groase şi lungi, a căror unghii răsucite păreau ghearele unei sălbăticiuni. Citi anunţul, înapoie ziarul bărbatului, îşi aranjă cu un gest nefiresc părul şi spuse:

— Totuşi aici n-au stat şi nu stau maşini.

— Ştiţi, aşa mi-au spus copiii. Eu îi cred: ei nu mint ca oamenii mari! Poate mă ajutaţi să-mi găsesc actele . . . Ofiţerul se amuza. Anunţul din ziar

îl descoperise întîmplător și uza de el ca să aibă o acoperire.

— N-am cum să vă ajut, vorbi femeia, strîngîndu-și capotul.

— Unii au un noroc teribil: pierd cîte ceva și peste două zile găsitorul le aduce lucrul respectiv acasă. Eu caut, nu găsesc, iar dumneavoastră nu mă ajutați... Nici prin vecini nu vine vreo mașină?!

— Deveniți plictisitor, tovarășe inspector, îl mustră femeia.

— Copiii sînt de vină! Ei mi-au spus că oprea o mașină... Ziceau că venea mereu un Renault 16...

Mărioara își mușcă ușor buza și ochii îi deveniră parcă mai mari. Recunoscu, îmbufnată:

— Da, venea, dar acum un an. Un amic al meu. Ne-am certat și nu mai știu nimic de el. Chiar aș fi curioasă să aflu ce mai face...

Așteptau în liniștea încăperii, străini, suspectîndu-se. Ofițerul punea întrebări și urmărea fiecare cuvînt, fiecare gest al femeii. De cealaltă parte, Mărioara, agasată, luată prin surprindere de către un străin care căuta și nu căuta ceea ce zicea că a pierdut! O răceală îndoielnică domnea între ei. Nici unul, nici celălalt nu avea curajul să discute deschis, să meargă mai departe. Pentru a nu-i trezi bănuieli prea mari, ofițerul întrebă:

— Aveți cumva un ceas? E tîrziu și vă rețin...

— Am, spuse femeia, și arătă un ceas de masă, așezat pe o noptieră lîngă canapea.

— A, da... nici nu-l vedeam. Îmi pare rău, n-am noroc și pace... Speram să descopăr la cine venea mașina în care mi-am pierdut actele .. Împături ziarul cu anunțul, îl vîrî în buzunar și mer-

gînd spre ușă, adăugă: Îmi închipui că e destul de plictisitor aici, la munte?!

— Să nu credeți!

— Nu vă e urît?!

— De ce?! M-am obișnuit. Nu mi-e urît nici iarna, cînd urlă lupii în deal, deasupra grădinilor.

— Așa aproape? se minună ofițerul, ieșind în verandă.

— Să-i auziți cît de fioros urlă!

— Și dumneavoastră stați singură?

— Singură! Cu cine să stau?

— Grea viața de unul singur, vorbi ofițerul, ieșind în uliță. Nu mai veniți, o să vă răciți. Ziceam de singurătate. Odată, nevastă-mea a stat cîteva săptămîni la soacră-mea, era bolnavă. Foarte greu am scos-o la capăt. Zău! Ofițerul îl copia pe Colombo. În sinea lui, se amuza. Abia acum mă întreb, adăugă el, cum i-o fi nevesti-mi, că eu, ca inspector la secția de drumuri și poduri a Consiliului popular, sînt tot plecat!

— Atunci nu e mai bine să suportați singurătatea singur, decît în doi?!

— E un sîmbure de adevăr în ceea ce spuneți, zău! Îmi pare rău că v-am deranjat. Noapte bună!

— Mi-a făcut plăcere, răspunse femeia cu o voce urîcioasă și se întoarse în casă.

IX.

Lucra încă, după cum obișnuia el să spună, într-un întuneric total! Dar simțea că e bine, ceva îi spunea că trebuie să meargă mai departe — ce

straniu îi sunau aceste cuvinte — cu perseverență și răbdare. Lucra ca un apucat, cerceta cu o răbdare bolnăvicioasă, dar ca un făcut, nu intuia, nu vedea nici o fărîmă de progres. Conducea mașina îngîndurat, uitînd pînă și de Irina, care picotea în dreapta lui. Tăcerea nu-l bucura, dar într-un fel îl mulțumea. Îi părea bine că Irina nu-i reproșează, delicat și grijuliu ca întotdeauna, că, de cîteva săptămîni, iar e un dispărut de acasă, mai mult al anchetei decît al familiei. Căpitanul știa foarte bine toate aceste lucruri și se întreba cum ar fi putut, la modul ideal, să le împace? Familia ori meseria? Evident, le iubea pe amîndouă și mai mult își iubea familia. Dar o și uita adeseori. „Oare există vreun om care le împacă perfect pe amîndouă?“ Nu știu ce să-și răspundă, se gîndi o vreme, apoi renunță, considerînd întrebarea stupidă pentru acele clipe. Venea de la mama lui, care era bolnavă și se grăbea să ajungă la spital unde Sorin era internat. „Dacă-mi pierd copilul și înnebunesc“. Apoi, speriat, refuză să se mai gîndească la copil și privi afară pe cîmp. O șosea dreaptă, ca o rază de lumină, se întindea în fața lor. Mergeau spre Tîrgu-Alba, triști, abătuți. Era o zi de o frumusețe stranie, cu un cer înalt și pur, albastru deschis, și curat ca ochii unui prunc ce rîde în soare. El conducea mirat, descoperise grîul pe lîngă care trecuse de atîtea ori și îl sorbea din priviri; alături, Irina, obosită, cu fața pămîntie și ochii căzuți în orbite, tăcea și ofta în răstimpuri. Erau atît de puțin împreună și aveau atîtea de spus, încît atunci cînd rămîneau singuri, ca acum, într-un drum lung și pustiu, nu-și spuneau nimic. Poate fiindcă nu știau

cu ce să înceapă, poate fiindcă erau mulțumiți și de aceste clipe de liniște și singurătate comună, poate pentru că nu mai avea rost să-și spună nimic. Viața lor se consumase tragic de repede și mereu pe drum, alergînd, căutînd, sperînd. Un singur lucru îl redescoperea mereu, cu durere și revoltă nemărturisită, de la o vîrstă la alta: că timpul trecea din ce în ce mai repede. Întoarse ochii spre Irina. Femeia dormea sau rămăsese poate cu ochii închiși, cu pleoapele căzute, mîngîiate de căldura soarelui de decembrie. „Doamne!“ vru să țipe, observînd cît păr cărunt avea Irina. De mult nu-i privise chipul atent, sau nu observase cît a îmbătrînit? Fața ei rotundă și măslinie, care făcea gropițe în obraz cînd rîdea, avea o paloare bolnăvicioasă, cute mici se adunau în colțul ochilor și al gurii, buzele erau supte și uscate. Cutremurat de bizara descoperire, o privea intens, cu regret și suferință, comparînd-o în gînd cu cealaltă Irina, din tinerețe, pe care o vedea cu ochiul minții. „Oare cînd a îmbătrînit? Eu unde eram? Desigur, copilul! Boala copilului a îmbătrînit-o peste măsură“. Vru să se privească în oglinda retrovizoare. Duse mîna spre oglindă, s-o încline nițel. Șovăi, apoi renunță. Nu avea curajul. O privi iar pe Irina. „Doarme; e sfîrșită biata de ea!“

— Ce e? întrebă femeia fără să deschidă ochii.

— Credeam că dormi...

— Cum îți închipui una ca asta? Cum să dorm? Nu pot dormi nici noaptea, în pat, dar acum, ziua... Mergi mai tare.

— Și ție îți pare lung drumul?

— Foarte lung! M-am săturat de drumuri.

— Te cred, Irina. Ai și tu dreptate. M-ai urmat peste tot ca o slugă credincioasă și eu te-am uitat adeseori...

— Lasă asta, nu, nu mai vorbi. La ce bun?

— Uneori trebuie să vorbim, și dacă o făceam mai demult, era mai bine.

— Poate!

— Sigur, nu poate! Spune-mi Irina, regreți anii ăștia?!

— Nu. Regret un singur lucru și anume: ai fost prea mult al meseriei și prea puțin al familiei, al copilului. Ai fost un mare absent, un fermecător absent, un cuceritor absent. Cum vrei, dar absent!

— Știu! La început, nici nu mi-am dat seama.

— Iar pe urmă a fost tîrziu... Să ne gîndim mai bine la copil. Mi-e teamă, omule! Am mereu presimțiri rele! Ar trebui să-i dăm bani profesoarei, să mai consultăm și alți medici, să facem ceva! În ochii femeii strălucea limpede și adîncă durerea.

— Să-i dăm și acum niște bani, n-am nimic împotrivă, deși eu nu aș putea lua sau să dau bani pentru nimic în lume. Mi-ar fi rușine, o cumplită rusine. Tu cum i-ai dat ultima dată?

— Și mie mi-e jenă, mi-e scîrbă! strigă Irina. Dar sînt mamă și pentru copil fac orice. M-am dus la ea, am găsit-o pe coridor, și mi-a spus înțepată cu vocea ei sinistră de bărbat bătrîn și bețiv: „Așteptați acolo!“, și mi-a arătat ușa cabinetului. Am așteptat-o vreun sfert de oră. A venit, a intrat în cabinet și m-a privit ca o mută, pe deasupra ochelarilor. „Doamnă profesoară, i-am spus, vă rog din suflet, faceți tot ce se poate pentru copil. E unicul

nostru fiu". I-am întins plicul cu cinci sute de lei, a zîmbit scurt, l-a aruncat în sertarul mesei şi m-a asigurat că totul e bine.

— Cum pot să primească bani, fără jenă, fără teamă...

— Tu te miri. Ei nu se miră! Ei iau!

Femeia rămase cu capul pe spate, cu ochii închişi, mistuită de gînduri. Arăta din nou sfîrşită, îmbătrînită atît de repede. În părul ei cărunt juca soarele, făcîndu-l să lucească ciudat, cînd cu unduiri mate, cînd cu reflexe metalice. Ardeleanu acceleră şi mai mult, nemulţumit şi trist.

— Altădată, vorbi femeia, îmi mai spuneai cum îţi merge ancheta, cum stai, ce greutăţi ai... De un timp...

— Ce să-ţi spun? Ţi-aş spune şi acum dar...

— Dar!?

— Ştiu multe lucruri, am probe, am indicii, deci, într-un fel, s-ar putea zice că stau bine; cît despre autor, nu ştiu de unde să-l iau, unde să-l caut?

— Te miri!? Cîte ai pe cap... Zău, ar trebui să te gîndeşti şi la sănătatea ta, la liniştea ta...

— Ca niciodată, am clipe cînd mă simt învins, cînd cred că nu voi reuşi nimic. Mi-e frică de cazul ăsta...

— O să-l rezolvi, Relule. Eşti prea ambiţios şi ordonat. Îţi trebuie însă linişte, limpezime, odihnă. Astea nu le ai...

*

Pe coridoarele spitalului domnea o linişte nefirească. Era ora vizitei şi micii pacienţi stăteau încă în paturile lor, cuminţi şi nerăbdători, aşteptînd să

plece medicii. Irina se duse spre salonul 20, unde era internat Sorin; Ardeleanu găsi pe profesoara Mihalache în cabinet. Îl anunță o soră. Trecu pragul încăperii cu emoție. Un birou imens, cu fotolii mari și grele, din piele, un ficus sub fereastră, o bibliotecă ridicată pe un perete întreg, o canapea, o măsuță și o masă, un dulap — toate mari, grele și vechi. La masă, profesoara, cu ochelarii pe nas, citea. Aurel rămase nemișcat minute în șir, pînă cînd profesoara Margareta Mihalache spuse sec:

— Ședeți. Vă ascult.

— Sînt tatăl lui Sorin Ardeleanu ...

— Da, știu. Îmi amintesc foarte bine. Cu ce vă pot fi de folos?

Își frecă fruntea, zăpăcit de figura de cal a femeii, de nasul ei mare, borcănat, de vocea ei tabacică, de docher. Sună telefonul și Aurel avu timp să se reculeagă. Apoi, întrebă îngrijorat:

— Aș vrea să știu care e situația copilului?!

— Bună. O să se vindece complet. Totul nu e decît o chestiune de timp. Să avem răbdare! Nu văd de ce trebuie să vă alarmați?!

— Bine, dar nu sînt semne de ameliorare a bolii, dimpotrivă ...

— Sînteți medic?

— Nu. Sînt părinte!

— Foarte bine. Atunci vă rog mult, nu încercați să-mi dați lecții.

— Nu dau lecții, întreb! Am dreptul să întreb cum evoluează boala copilului?!

Profesoara își frămînta mîinile mari, pline de noduri de grăsime și inele de aur. Era nervoasă, o agasa discuția.

— Nu ar fi bine să-l vadă şi alţi specialişti? E o rugăminte...

— Nu, nu permit, atîta timp cît e în clinica mea! Avem specialişti buni. Deocamdată, nu e cazul să-l vadă nimeni.

— Mă tem ca situaţia lui să nu fie prea gravă, doamnă profesoară.

— Aveţi toată încrederea în mine; vă asigur, o să se facă bine! Nefrita e o boală care cere răbdare multă. Şi timp.

— Să căutăm ceva medicamente străine?!

— N-avem ce să-i prescriem, nu e cazul...

— Mi-e teamă, să nu ajungă la o nefrită subacută.

— Cine v-a băgat în cap atîtea prostii? Cum o să treacă?! Copilul e în spital, nu în pustiu. Noi ce păzim?

— Nu ştiu, ce păziţi, dar eu îmi apăr copilul.

— Apăraţi-l cînd e nevoie, nu acum. Vă repet: deocamdată, e în afara oricărui pericol. I-am prescris tratamentul adecvat, îl urmărim clipă de clipă, facem tot ce se poate.

— Aş vrea să vă întreb ceva: nu s-a intervenit prea lent? Un amic al meu, medic şi el, e de părere că trebuiau administrate medicamentele în doze mai mari?!

Profesoara sări ca arsă din scaunul ei imens, încrustat cu motive populare, ţipînd:

— Nu mi-a spus nimeni asemenea lucruri pînă azi. Mă înveţi dumneata medicină?! Drept cine mă iei? În clinica mea, nu permit să mi se vorbească astfel! Aş putea să vă dau copilul, să-l duceţi unde vreţi. Dar am obligaţia morală să-l vindec, şi-l voi

vindeca! Fără sfaturile și sugestiile nimănui. Regret, dar eu trebuie să vindec copiii, nu să mă enervez! Socotesc orice discuție încheiată.

Ardeleanu se ridică palid, enervat și el, abia stăpînindu-se, și se retrase gîrbov spre ușă, de unde întrebă:

— Dacă ați fi în locul meu, părinte, ați fi nepăsătoare față de soarta propriului copil și ați încheia astfel orice discuție? Rostise cuvintele rar, apăsat, ca pe o poruncă. Profesoara, scuturată de un acces de plîns, se prăbuși în fotoliu. El îi văzu apoi ochii. Nu plîngea! Ochii ei erau reci și pustii, ca un deșert. Tremura doar, căzută pradă unui spasm nervos.

— Enervați oamenii fără rost, spuse ea.

— Scuzați-mă! Regret. Sînt și eu om, am atîtea pe cap, iar soarta copilului e o tortură. Aș dori să iau copilul, doamnă doctor.

— Nu-l pot lăsa să plece! Răspund pentru el. Trebuie să vi-l dau sănătos.

După o lungă tăcere, el cedă:

— Vă rog din inimă, doamna profesor, faceți tot ce puteți! E unicul meu copil.

— Știu, spuse moale femeia, aprinzînd o țigară. Ardeleanu se tîra dezorientat pe coridor. Ceva îi spunea că a greșit, că nu trebuia să-l mai lase pe copil în clinica profesoarei Mihalache. „Clinica mea“! — cum sublinia ea, cu o vădită plăcere. Picioarele-i erau de plumb, respira greu și-i vîjîiau urechile. Intră în salonul 20, chinuindu-se să zîmbească. Irina ședea pe pat, iar Sorin stătea atîrnat de gîtul ei. Cînd îl văzu, Sorin sări din pat și alergă spre el. Ceilalți copii nu împărtășeau bucuria lui

Sorin. Îl priveau ca niște bătrîni, uitînd de jucării, supărați că tăticii lor nu veneau și ei.

— Tăticule, tăticule, te rog frumos să mă duci acasă. Nu-mi place aici.

— Scumpul tatii, doar cîteva zile mai stai, te faci bine și te duce tăticu acasă . . .

— Nu. Vreau acum, vreau acum, repeta copilul cu durere în glas. Uite ce soare, ce frumos e afară. Vreau să mă joc cu copiii.

— Sorinel, tu ești băiat mare.

— Vreau acasă, se ruga, cu o nemăsurată sete de viață.

X.

Își încălzi ceaiul pregătit de seara, îl bău fără să șadă, mîncă doi biscuiți și porni în goană, cu mașina proprie, spre Rotunda. Nu mai avea somn, liniște, nu mai mînca. Zilele erau lungi, chinuitoare. Pornise devreme, să se poată întoarce seara, să treacă pe la spital. Își reproșa că nu se ocupă destul de copil. Dar se consola, convingîndu-se că, în fond, chiar dacă ar fi stat toată ziua lîngă el, la spital, nu l-ar fi putut ajuta mai mult. Se întreba oftînd adînc de ce veniseră așa, deodată, toate pe capul lui?!

Ajunse la Rotunda pe la nouă și se duse direct la școală. Apela din nou la copii, la spiritul lor de observație, la cinstea lor. Ulița era pustie. Era senin și cald, pămîntul uscat și plin de crăpături, mirosea a bălegar și a fum. În curtea școlii, cîțiva copii jucau fotbal. Doi dintre ei aveau opincuțe în picioare

şi căpitanul nu se sătura să-i admire. Aveau o tehnică surprinzător de bună pentru vîrsta şi... echipamentul lor. Rezemat de gard, urmărea jocul, uitînd parcă pentru ce venise. Dacă ar fi ştiut cu ce minge joacă — una mică, dezumflată aproape, le-ar fi adus copiilor una din acelea mari, cu dreptunghiuri albe şi negre, care se găseau în toate magazinele cu jucării. Copiii jucau fotbal la porţi mici. Porţile erau făcute din nişte pari mici, de o jumătate de metru, poate mai scunzi, iar ca să se vadă mai bine pe vîrful fiecăruia era pusă cîte o căciulă de miel, neagră, miţoasă; una singură era de un gri vechi şi murdar. Căpitanul se apropie de un grup de trei „spectatori", resemnaţi.

— Voi de ce nu vă jucaţi? întrebă ofiţerul.

Copiii ridicară ruşinaţi din umeri şi priviră în pămînt. Unul dintre ei, mai dezgheţat, spuse după un timp:

— N-avem încălţări. Altfel, am juca noi...

— Ghete rele nu aveţi acasă? întrebă ofiţerul.

— Nu. Pe alea roase le poartă cei mai mici... Cu astea nu avem slobozenie să jucăm, prea să rod...

— În ce clasă eşti?

— Io într-a patra, el îi pe a şasea!

— Cum te cheamă? îl întrebă Ardeleanu pe cel mai mare.

— Iuga. Iuga Dumitru.

— Îţi place să înveţi?

— Place, domnule, numa' nu prea-i vreme.

— Ce faci tu de n-ai vreme? Ce lucrezi?

— Multe. Este lucru şi-n ocol, şi-n cîmp şi la pădure.

— Care materie îţi place mai mult?
— Istoria. Îi frumoasă, cu întîmplări, cu oameni...
— Da' matematica?
— Matematica — nu! răspunse copilul.
— Îi urîtă, Dumitre?
— Mie nu mi-i urîtă nici o materie, da' matematica mă năcăjeşte mult. N-am inimă de ea. Fac zeci de probleme fără să smintesc un calcul, o operaţie, da' nu-mi mai place de-o vreme defel...
— De ce? Ţi se pare mai grea, mai de neînţeles?
— Ba, ba, spuse pruncul îngîndurat, ca un bătrîn. Mi-i urîtă tovarăşa. Tovarăşa profesoară Nap. Strigă la noi, ne ocăreşte cum îi vine la gură.
— Vă bate cînd sînteţi răi?
— Nu, nu ne bate, nu-şi pune dumneaei mintea cu noi, da' are aşa o vorbă grea... Mie nu-mi place...
— Vă ţine şi în pauză cînd nu-şi termină lecţia?!
— Nu, că are ceas tovarăşa şi abia aşteaptă să clopoţească, să se ducă în cancelarie, la sfat.
— Ce sfat?
— La sfat cu tovarăşele!
— Dumitre, tu ştii că are ceas sau crezi numai?
— Eu nu grăiesc numa' ceea ce este, domnule. Are ceas, micuţ şi pătrat pe mînă, adică să nu spui decît ce-i drept; tovarăşa a avut tot anul trecut ceas pe mînă. Şi anul ăsta. Acum, de la o vreme, nu mai are.
— Umbla zilnic cu el sau aşa, din cînd în cînd?
— În feştecare zi. Eu stau în banca întîi, lîngă sobă şi tovarăşa se aşeza cu spatele la căldură.

Atunci, eu trăgeam cu ochiul la ceasul tovarășei, să văd cît mai este pînă clopoțește, pînă sună de ieșire, se corectă el.

— Știu și alți copii că purta ceas?

— Da' cum să nu! Măi, Mitrea lu' Monopol, hai oleacă. Purta tovarășa Nap ceas pe mînă?

— Sigur, unu' mic, spuse omulețul cu opinci, și se retrase în apărare, căci el juca fotbal și adversarii atacau poarta lui, care avea în bări căciuli negre.

— De ce nu-ți iei niște teniși, Dumitre? Cu ei poți juca bine fotbal și nu-ți strici bocancii, continuă ofițerul.

— Am. Da nu ni-i dă tata să umblăm cu ei numa' vara, de sărbători. În celelalte zile umblăm desculți...

— Bine, mă, pruncule, da' tenișii nu-s scumpi...

— Nu, nu ăla îi baiu: tenișii nu-s scumpi, da' noi sîntem unsprezece copii acasă și de lucrat lucră numa' tata.

Ofițerul porni spre casa Marioarei Nap. Trebuia cu prețul oricărui risc să vadă ce ascundea femeia. De ce mințise și ea și gazda că nu poartă ceas? Ajunse la poarta cu gard roșu. În curte, nici o mișcare. Poarta de fier scîrțîi ușor. Urcă scările verandei, ciocăni și înțelese că nu era nimeni. Perdele de pînză, decolorate și uzate, acopereau geamurile ușii. Se duse în spatele casei. Spre surprinderea lui, descoperi o căsuță pitică, veche, sufocată sub un acoperiș țuguiat, de șindrilă, ca o jucărie părăsită. Se aplecă și bătu la ușă. Pragurile de sus erau joase, strîmbe, roase de carii; din ele curgea lemnul ca

nisipul, faţa tindei era bătută bine cu pămînt galben, amestecat cu balegă.

— Nu-i nimeni pe aici? întrebă căpitanul, încercînd să-şi obişnuiască ochii cu întunericul. Geamurile erau ceva mai mari decît un dosar plic. Pe vatră, mocneau cîţiva tăciuni care sfîrîiau în răstimpuri.

— Ba este, cum să nu fie, se auzi un glas de femeie, tremurat şi grăbit. De pe un scaun, din dosul vetrei și a cuptorului de pîine, se ivi o bătrînă, puţină şi stinsă, doar ca un copil, rezemată într-un băţ. Pe cine cauţi? se interesă bătrîna.

— Pe Mărioara Nap, bunico. Singură în toată casa, bunico?!

— Poftim, zise bătrîna şi trecu şchiopătînd, sprijinită în băţ, într-o altă cameră, unde era ceva mai multă lumină. O odaie mică cu un pat plin cu perne, lîngă el o masă și laviţe din lemn, o sobă în care nu se făcuse focul de cine ştie cînd. Pe pereţii coşcoviţi şi strîmbi, erau atîrnate blide și oale vechi, iar de grinzile afumate și negre spînzurau o mulţime de urcioare şi căni de diverse forme, mărimi şi culori. Şezi, îi arătă bătrîna laviţa. Ce vînt te aduce şi de pe unde?

— De pe la şcoli, minţi ofiţerul. Sînt inspector şcolar . . .

— O, bag de samă, cu domnişoara profesoară ai dumneata vorbă?!

— Cu ea, bunico.

— Apăi, ai nimerit rău. Îi beteagă.

— Și unde o fi?

— Nu știu. Îi beteagă, și nu mă mir . . .

— De ce, bunicuţo?!

— N-are frica lui Dumnezeu. Nu se roagă în veci, nu cere nici mila, nici grija lui. Eu am 88 de ani, în viața mea n-am fost la doctor, am făcut opt copii, tri ficiori și cinci fete, da' eu m-am rugat și Dumnezeu a fost bun și m-o avut în paza lui. Eu bag singură ața în ac și aud ca la 20 de ani...

— Bunicuțo, dar cînd ai născut copiii, tot ai bolit, ai stat în pat! Nu?

— Eu? Cine ți-o zis? Află, că pe ficioru ăsta, care mă ține, poate îl știi, l-am născut într-o vineri dimineața. Pe ăi mici, i-am țipat afară; l-am făcut pe Vasile, i-am tăiat buricul, l-am spălat și pe urmă am făcut de cină, că omu' meu era în baia de aur, și cînd venea trebuia să aibă de mîncare.

— Un ceas n-ai, bunico?

— Ceas? Noi nu avem. Are domnișoara și fecioru meu.

— Domnișoara Nap are ceas? L-ai văzut dumneata?!

— Are două încă, cum să nu aibă... Unu-i pe mînă, micuț, din ăla din care poartă cucoanele, și unul de pus pe masă; ăla umblă așa de să aude, ticăie.

— Te mai duci pe la domnișoara în povești?!

— Ba, maică, nu mă duc să povestesc; mă duc numa' să-i mătur pîn casă, îi șterg prafu' și-i curăț încălțările. Ce nu-mi place la dumneaei, că duhănește ca un bărbătoi! Să te ferești de muierile care pipă!

Căpitanul zîmbea în sinea lui. Bunicuța avea haz. Ar fi vrut să cumpere niște farfurii și urcioare, dar renunță la idee și ieși în tindă.

— Rămîi cu bine și cu sănătate, bunicuțo! Să ne vedem sănătoși.

Bătrînica rămase în fața căsuței, sprijinită în băț, gîrbovă și sfîrșită, ca un semn de întrebare. Căpitanul se întoarse spre mașină mulțumit. Mărioara Nap purtase totuși ceas pe mînă!

XI.

Pe neașteptate, în primele zile de noiembrie, a căzut prima zăpadă. În oraș, zăpada s-a topit repede, dar sus, la munte, iarna părea definitivă. Ninsese și la Rotunda două nopți și o zi. Întinderile erau albe și mute. Ținutul părea mai pustiu, mai însingurat. Căpitanul Ardeleanu privea iarna apatic de la volanul mașinii sale. Ajunse anevoie în Rotunda, tîrziu, într-o seară rece, neprietenoasă. Fuma mult. Se retrăsese în el, rămînea mereu singur, cu necazurile lui. Vru să treacă pe la Rusmănică, dar se răzgîndi. La ce bun? Dacă plutonierul ar fi avut să-i comunice vreo noutate, ceva important, l-ar fi sunat la telefon și l-ar fi informat. Mergea fără chef spre casa Mărioarei Nap. Îl tortura boala copilului. În ciuda tratamentului, în loc să dea înapoi, boala progresa. Sorin slăbise, pe fața lui se instalase acea paloare străvezie de om care suferă de mult. Încercă să uite de copil, să se gîndească la altceva. La anchetă? Și ea îl tortura, îl punea la încercare. Pe măsură ce trecea timpul, nerăbdarea, neliniștea și îndoielile lui sporeau. Se întreba cînd și unde a greșit? Lăsă

mașina, ca de obicei, aproape de casa lui Rusmănică și porni pe jos, prin zăpada moale, afînată, care-i ascundea zgomotul pașilor. Pe ulițele comunei, zăpada era intactă, groasă și albă, căci nu punea nimeni sare, ca pe șosea. Ofițerul se apropia cu oarecare teamă de casa Mărioarei Nap. Teamă, nu pentru că i s-ar fi putut întîmpla ceva, ci datorită faptului că o intervenție prematură a lui, la domiciliul femeii, ar fi putut strica anchetei. Simțind că sînt bănuiți, femeia și concubinul ei presupus, dacă ei erau, ar fi putu foarte lesne să se pună la adăpost, să nu se lase descoperiți. Amînase mult, poate prea mult această acțiune, dar acum nu mai avea încotro: trebuia să-și asume riscul. Pe o bancă, în fața cooperativei care avea obloanele trase, un bărbat gîrbov, într-o șubă îmblănită și pîslari uriași, cu talpă groasă, fuma o țigară. Ofițerul se apropie și ceru un foc. Observă că paznicul era un om bătrîn, cu mustață sură, cu mîini scofîlcite și noduroase.

— Moșule, da' alt paznic n-au găsit?

— Nu-s chiar așa moș, dacă nu vă e cu supărare, glumi bătrînul. Am doar șaizeci și cinci de ani. N-am somn și păzesc centrul social al comunei.

— Și stai pe banca asta toată noaptea?! Căpitanul reținu modul modern în care se exprimase bătrînul: „centrul social al comunei".

— Stă amaru'! Cum oi sta?! Fac un rond, mă bag și mă încălzesc; pe urmă, după miezul nopții, mai fac un rond și altu' către ziuă. Acum, trag o țigară și mă uit la iarna asta. S-or stricat vremile, tovarășe, se plînse bătrînul. Azi-iarnă, n-am avut

leac de omăt. Şi acum, în noiembrie, ninge... Da' dumneata unde zici că te duci?

— Da numa' aci, moşule, răspunse ofiţerul. Era îmbrăcat civil. Aprinse o ţigară.

— Ai vreun necaz, de te-ai pornit la drum?

— N-am eu, au alţii şi eu caut... De cînd faci de pază, de cîţi ani?

— De mulţi. De zece ani...

— Nu vrei să mă ajuţi, moşule?! Te-aş ruga ceva! Mi-am pierdut nişte acte într-o maşină. Am făcut semn, maşina a plecat din comună, de aici la Tîrgu Alba, am urcat, la volan era un bărbat între două vîrste, cu o pălărie pe ochi, m-a dus ca vîntul, dar mi-am uitat nişte acte în maşină. Am venit să văd, doar-doar dau peste el... peste şofer şi peste maşină.

— Nu-i ştiţi numărul?!

— Aş mai veni la dumneata?! surîse ofiţerul.

— Ce acte zici că aveai?

— N-are importanţă, ridică din umeri ofiţerul, observînd că bătrînul a trecut la anchetă. — Pe unde, pe la cine vin maşini. aici, în comună?

— Apăi, de cînd cu şantierele, mai vin... Dracu le mai ţine socoteală.

— Eu cred că I.M.S.-ul, era un I.M.S. moşule, am uitat să-ţi spun, a ieşit în şosea de pe uliţa asta — şi o arătă cu mîna — pe aceea pe care era şcoala!

— I.M.Z. spui? se încruntă bătrînul.

— I.M.S. aprobă ofiţerul.

— Asta înseamnă că a pornit ori de la şcoală, ori de la Lenea lui Ianc, ori...

— Lene?!

— Ianc ăsta a avut un străbunic leneș din cale afară. Lenea, l-or fi ciufulit oamenii. Ianc Ion, nepotu' lui, îi șofer pe o dubiță și mai vine seara cu mașina acasă.

— Pe dubiță sau pe I.M.S.?

— Pe dubiță, un T. V. Ar fi putut porni de la doamna profesoară Nap. Venea la ea un bărbat cu I.M.Z. Din cînd în cînd, sara, după ce se întuneca. Trăbă că era însurat și nu avea cum lipsi de acasă. Eu mă plimb noaptea prin sat, văd și aud multe...

Ofițerul se așeză obosit pe bancă.

— L-ai văzut pe bărbat, știi cum arată?!

— Ba. Am văzut mașina stînd mereu mai jos de școală.

— Poate n-o fi fost la doamna Nap, sau cum zici că o cheamă!

— Da unde?! se miră bătrînul. La dumneaei venea unul cu I.M.Z....

— Șoferul ăla care venea cu I.M.S., unde zici că lăsa mașina?

— Lîngă școală.

— Mai vine și acum?!

— Drept să-ți spui, de vreo lună, poate mai bine, nu l-am mai văzut. N-o mai venit.

— Îl cunoști, l-ai văzut de aproape?

— Ba, ba. Stăteam aici, vedeam mașina trecînd, o auzeam oprind la școală. Porneam și eu încet încolo și cînd mă apropiam îl vedeam așa, prin întuneric, intrînd ca o umbră la profesoară.

— N-ai văzut cumva numărul mașinii? Sau măcar o parte din el?

— Domnule dragă, am vederea slabă. Și dacă aș fi vrut, nu-l puteam ceti fără ochelari.

— Mașina cum arăta?

— Cum să arate? ridică bătrînul din umeri. Un I.M.Z. cu pînză, ca toate I.M.Z.-urile.

— Da bărbatul, cum părea, ce fel de om, mai mărunțel, mai mare?

— Păi, nu mare de stat, da' așa vînjos, plin și ager. L-am văzut de vreo trei sau patru ori și numa' de departe. Bătrînul, plictisit de discuție, se ridică și începu să țopăie în zăpada moale, afînată. Da ce acte zici că ți-ai pierdut dumneata?

— Acte, un dosar cu acte. Printre ele și diploma și buletinul de identitate, înșira anevoie cuvintele căpitanul, să nu trezească alte bănuieli paznicului.

— N-am auzit să fii găsit cineva acte, zise bătrînul. Și mașina, I.M.Z.-ul de unde l-ai luat dumneata?

— De la ieșirea din comună, preciză Ardeleanu. O să le caut, altă treabă n-am. Poate îl găsesc cumva pe șofer. Noroc și sănătate, moșule!

— Mulțumesc și dumnitale!

*

Ardeleanu iuți pasul, mulțumit că se oprise să-i ceară moșului foc. Aflase ceva foarte aproximativ, vag, dar și revelator. Nu avea decît să verifice spusele bătrînului. Se apropie de casa Mărioarei Nap, cuprins de neliniște. Mergea greu prin zăpada nebătătorită. Deasupra comunei, un cer de sticlă, cu stele palide, acoperea noaptea ca un clopot înghețat și pustiu. La ferestrele odăii Mărioarei Nap era lumină. Ofițerul privi din stradă, prin pătura pusă pe geam, umbrele ce se zăreau rar și slab. Voia

să se convingă dacă femeia era singură. Urcă scările de beton și intră în veranda închisă cu sticlă.

— A, dumneata erai, inspectorașule, făcu ochi mari, aproape prostiți, Mărioara Nap. Femeia purta o pijama de interior, pantaloni și bluză, dintr-un tercot de culoarea frunzei în primăvară.

— Scuzele mele pentru că vin la o oră cam nepotrivită...

— Îmi face plăcere, rîse insinuant femeia. Tot îmi era urît singură...

Ofițerul își puse paltonul într-un cui, bătut în rama ușii, și se așeză la masă, calm și atent la femeia care făcea o sumară ordine în jur. Nu purta ceas pe mînă și ofițerul era cît pe-aici să comită o greșeală, vrînd s-o întrebe cum a fost în concediu, cum stă cu sănătatea. Ceru voie să fumeze și oferi gazdei țigări Kent dintr-un pachet abia început.

— O cafea, o țuică, doriți? întrebă femeia.

— Țuică nu pot, sărut-mîna! Mă supără stomacul. Cafea iarăși nu, fiind prea tîrziu. Trebuie să vă spun ceva, doamnă: sînt căpitan de miliție, Aurel Ardeleanu, și mă ocup de niște furturi, de un trafic cu aur...

— Bine... Dar ce amestec am eu? rămase uluită femeia.

— Se pare că aveți!

— Eu?! șuieră ea și se așeză moale pe un scaun.

— Dumneata!

— Anume? Ce amestec?!

— Pentru asta am venit: să-mi spuneți totul! Data trecută m-ați mințit.

— Eu? Dumneavoastră m-ați mințit, dîndu-vă

drept inspector... Ați mințit frumos așa că v-am lăsat plăcerea să credeți că nu știu cine sînteți, dar eu știam.

— Știați și totuși m-ați mințit!

— Glumiți, desigur glumiți, încercă să zîmbească femeia, împingîndu-și nervoasă o șuviță blondă care-i cădea în ochi.

— Deloc. Ați avut un ceas de aur. Data trecută ați negat acest lucru. De ce ați făcut-o?!

— Fiindcă nu-l mai aveam. Și nu port nici acum ceas. Cine v-a spus că am purtat?

— N-are nici o importanță. Unde este ceasul? Vă rog să vă gîndiți bine și să-mi spuneți unde e, ce s-a întîmplat cu el, de ce nu-l mai aveți?...

— Păi, nu mai port ceas de un an de zile...

— Pardon! În primele zile ale acestui an școlar, ați fost în clasă cu ceasul pe mînă.

— Eu zic că n-am fost. Dovediți-mi că am fost!

— Ați fost văzută de copii, de profesori...

— Nu e un argument. Poate s-au înșelat. Știți, am avut un prieten, ofițer de miliție, și am învățat de la el cum să mă apăr! Am învățat așa, din curiozitate, nu credeam că îmi va folosi vreodată...

— Deci, nu știți unde vă e ceasul?

— Deocamdată, surîse femeia, sigură pe sine. Dovediți-mi că am avut! Nu doriți totuși o cafea? Era stăpînă pe situație, sau cel puțin așa credea; devenise din nou calmă, ceva mai înțepată, impertinentă chiar.

— Eu sînt mai înțelegător decît dumneata, observă ofițerul.

— Atunci, te rog să mă scuzi, îl tutui malițioasă.

Trebuie să fug pînă la bucătărie să pregătesc cafeauna și să-mi aduc niște lemne.

— Vă ajut eu la lemne, se oferi ofițerul, dar femeia refuză, dojenindu-l cu o privire îngăduitoare și languroasă.

Rămas singur, căpitanul își roti ochii prin încăpere și descoperi ceea ce căuta: pe un bufet se afla un album, între niște cărți. Nu era onestă ideea lui, dar nu avea de ales. Luă albumul și-l răsfoi. Apoi observă, tot între cărți, un plic în care fusese hîrtie fotografică. Îl luă și scoase fotografiile din el: peste tot, Mărioara Nap, în diverse „roluri" și ipostaze. Reținu o fotografie în care era îmbrăcată cowboi, cu pistoale pe șolduri și pălărie cu boruri largi, pe ochi, stătea triumfătoare, ca o amazoană energică și necruțătoare, pe puntea șalupei Piratul. În această fotografie, femeia avea un ceas mic, pătrat, pe mînă. Și în celelalte fotografii avea ceasul. Într-una din fotografii, Mărioara purta ștrengărește o pălărie de pai, ciudată, care era indiscutabil a unui bărbat. Ofițerul observă pălăria de pai și în alte fotografii. „În mod sigur, Mărioara a fost la mare cu un bărbat. De ce nu apare însă bărbatul în nici o poză? Sau ea ascunsese toate fotografiile în care era și el, necunoscutul? De ce le ascunsese?!" Ardeleanu reținu două fotografii: aceea în care femeia era în postură de cowboy, și aceea unde purta pălăria de pai, încercînd un sentiment de adîncă satisfacție, nu pentru ce găsise, asta putea oricine s-o facă, cît pentru spiritul său de observație. „Fără nici o discuție, Mărioara fusese numai cu un bărbat. Altfel, ar fi apărut alături de ea, în fotografii, prieteni sau prietene. Ar

fi și greu de crezut ca o femeie ca ea să se ducă singură la mare. Bărbatul i-a făcut pozele și, probabil, ea i-a făcut lui. Dar, ale lui lipseau: Grija exagerată poate fi, adeseori, un indiciu de vinovăție. Dar dacă descopăr iar altceva, ca în cazul șoferului Trifan?" Nu mai avu timp să-și continue gîndurile. Se întoarse femeia cu două cafele. Adusese și țuică.

— Un păhărel nu face rău nimănui, tovarășe căpitan.

— Dacă totuși face?!

Băură în liniște cafelele și țuica, vorbind nimicuri, despre timp, despre modă spunîndu-și chiar bancuri.

— Ce-i asta? se înfioră căpitanul.

— Urlă lupii, rîse Mărioara. Se auzea un schelălăit fioros, răgușit, prelung și jalnic, urmat de altele, mai subțiri, mai slabe, undeva deasupra comunei.

— Nu vă e frică? își reveni ofițerul.

— Nu. Nu mi-e frică de lupi. Mi-e frică numai de oameni, rosti femeia grav cuvintele, ca pe o amenințare.

— Mie mi-e frică de lupi, glumi căpitanul. În concluzie nu ați purtat ceas în vară?

— Nu.

— Regret foarte mult că nu-mi spuneți adevărul, că mă mințiți în continuare!

— N-am purtat, se apără femeia. Pe cuvîntul meu!

— Poate nu vă amintiți bine . . .

— Ba da! N-am purtat ceas!

— Am să vă dovedesc că mă mințiți. Poftim! Îi arătă fotografia în care era îmbrăcată în costumul de cowboi, pe șalupa Piratul.

— De unde?... tresări femeia, dar își reveni imediat și rîse cu poftă. Fotografia asta e de acum doi, trei ani... Ha, ha, se distra copios femeia, rîzînd cu toată figura ei provocatoare și vulgară.

— Ei, bine, dacă susțineți că e de cîțiva ani, priviți ce scrie pe șalupa Piratul: „Amintire de la Olimp 1974". Cum vă explicați data de alături?!

— Am uitat... Am vrut să vă păcălesc, rîdea femeia.

— Și unde e ceasul? insistă ofițerul, imperturbabil, cînd ea se mai potoli.

— O să vă pară rău dacă vă spun unde e!

— Nu cred!

— Atunci vă spun: l-am pierdut!

Ofițerul se aștepta la un asemenea răspuns, care constituia, practic, pentru moment, o fundătură. Chibzui cîteva clipe, apoi jucă totul deschis, pe o singură carte. Se ridică și se opri lîngă ușă; scoase cealaltă fotografie și spuse:

— Voi afla unde e ceasul! Știu și cine poate răspunde la întrebarea mea: omul care a purtat această pălărie de pai — și el o arătă cu degetul — va spune totul. Omul ale cărui fotografii lipsesc dinadins din casa dumitale!

— Fotografiile sînt ale mele! i le ceru femeia. Vă rog foarte mult.

— Vi le voi restitui negreșit, dar deocamdată rămîn la mine.

Femeia îl conduse uimită, speriată, pînă la poartă și spuse cu ironie:

— La revedere, şi iertaţi-mi răceala cu care v-am tratat.

— Mulţumesc pentru cafea. A fost excelentă! spuse ofiţerul, gîndindu-se că, din acea clipă, Mărioara Nap va trebui urmărită sever, pas cu pas. „Ea mă va duce la omul cu pălăria de pai".

— Aveţi grijă de lupi, tovarăşe ofiţer, strigă femeia în urma lui, rîzînd forţat.

— Şi dumneata de oameni, i-o întoarse ofiţerul.

XII.

Nu dormi aproape toată noaptea. În două rînduri, se sculă din pat şi ieşi tiptil în balcon şi fumă. Cît ar fi dat ca Sorin să fie acasă cu ei, să-l simtă dormind în pătucul lui. Din balcon, o auzea pe Irina învîrtindu-se în pat. Nu dormea nici ea. Ziua, Ardeleanu alerga, asculta oameni, lua interogatorii, uitînd astfel de copil. Noaptea erau un coşmar pentru el. Cu paltonul pe umeri fuma. Cînd îl pătrundea frigul trecea în bucătărie. Aţipea puţin spre ziuă, cînd trebuia să se scoale. La birou, dimineaţa, bea o cafea dublă, să nu-l fure somnul. Mărioara Nap era urmărită. Nu putea pleca nicăieri şi nu o vizita nimeni fără ca el să ştie. Rusmănică şi încă un om, trimis de către căpitanul Bojan, de la Cumpăna, supravegheau fiecare pas al profesoarei. Femeia era mereu veselă şi visătoare, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Se ducea la ore, rîdea în sala profesorală cu o poftă molipsitoare, iar serile şi le petrecea la Didina Păun, unde juca remi pe

bani sau pocher. Nimic deosebit, nimic suspect în viaţa ei, lucru ce-l intriga pe căpitan şi-l scotea din sărite. Cu cîteva minute înainte, Rusmănică telefonase şi-l anunţase că femeia primise o scrisoare (sursa informaţiei: factorul poştal) de la Tîrgu-Alba, dar locul adresei expediatorului era alb, imaculat. Căpitanul înţelegea despre ce era vorba: femeia scrisese probabil prietenului ei totul şi-l pusese în gardă. Trimisese scrisoarea în secret, prin vreo cunoştinţă. „Şi totuşi, va trebui să-l caute sau s-o caute“ — se încăpăţîna Ardeleanu să creadă. „Femeia va merge neapărat la Tîrgu-Alba şi se va întîlni cu el. Cînd? Cît va mai fi obligat să aştepte?“ O iarnă ursuză, cu zăpezi gri, îmbătrînite şi poluate, sufoca oraşul. Telefonul zbîrnîi ascuţit. Ridică, ascultă îndelung, spuse de cîteva ori „da“ şi închise derutat. Un căpitan de la penitenciar îl sunase să-l anunţe că un deţinut dorea, de mai multe zile, să-i vorbească. „O chestiune urgentă, pe care vrea să v-o spună numai dumneavoastră“ — îi sunau în urechi cuvintele căpitanului. „Cine ştie ce mai vrea şi deţinutul ăsta! Vreun zăpăcit, care mă face să-mi pierd timpul...“

Douăzeci de minute mai tîrziu, într-un birou întunecos în care se afla doar o masă, un scaun şi o laviţă, ofiţerul îl avea în faţă pe Piu Păsărică, paznicul de la coloana auto Cumpăna. Slab, cu buzele arse, vinete, cu ochii rătăciţi sub o frunte îngustă, teşită, adus de spate, fricos şi speriat, paznicul începu să turuie cuvintele, vorbind fără pauză, fără să respire aproape:

— M-a băgat la apă, ticălosul, să scape de mine! Nu, nu-l credeam în stare să fie chiar aşa escroc!

Eu, eu îs de vină, că n-am știut cu cine am de-a face, și uite, m-au băgat nevinovat în pușcărie, și el scapă și-și face de cap. El e liber, a scăpat de mine, a scăpat de o grijă și trăiește cum vrea! Iar eu stau aici, nevinovat, nenorocit, că m-a lucrat cioflingarul cu toți ai lui, că am fost prost. Dacă nu eram prost, nu mă lucra. Da, recunosc, am fost prost! El crede că acum tac, da' nu tac, îl aranjez eu, spun tot, să vedem care-i mai mare escrosc din noi doi! Adică, mă înfundă în pușcărie pe gratis? De ce? Eu îs oleacă vinovat da' el îi vinovat că merită glonț, nu pușcărie. M-a vîndut ca pe un animal, m-a vîndut, ce mai, degeaba mă plîng... Uite unde am ajuns, adică nu, unde m-a băgat... anafura și crucea mamii lui! Da' îl vînd și eu, îl joc eu, că nu mă uită în veci! ...

Căpitanul nu pricepea nimic. Se mira văzîndu-l pe paznic în uniforma vărgată, nervos, răscolit, fricos și confuz. Nu se înțelegea o iotă din ceea ce spunea. Paznicul, își amintea ofițerul, refuza să-l privească pe vremea cînd îi lua cîte o declarație, răspundea greoi, încruntat și leneș, abia așteptînd să se îndepărteze. Paznicul îl fixa cu ochi mari, căprui, spălăciți și pustii, rugîndu-l:

— Ascultați-mă, domnule căpitan, că vă spun tot! ... M-a vîndut cioflingarul, nemernicul...

— Te ascult, dar nu te prea înțeleg ce vrei să-mi spui. Hai să lămurim lucrurile. De ce ești aici? Ce-ai făcut?

— Pentru niște piese auto, scoase din magazie în timpul serviciului meu. Le scotea Suciu, magazinerul, și le vindea. Ciubuc.

— Și dumneata n-ai știut?

— Am știut; le scotea cu știrea mea. Mă făceam că nu văd, îmi găseam de lucru, și primeam și eu o sută, două, partea mea! Cui nu-i prinde bine un ban în plus?!

— Dacă-i muncit cinstit, zîmbi ofițerul. Înseamnă că singur ți-ai tăiat crenguța de sub picioare! Cine zici că te-a băgat la pușcărie?

— Stați să vedeți. Eu n-am intrat în combinație. Magazinerul Iulian Nicoară mi-e văr; el n-a suflat o vorbă de mine, să nu mă apese. Ce cîștiga dacă mă apăsa și pe mine? Tov' șef Cîrlig m-a chemat la el și m-a întrebat: „Păsărică, tu știi cît ține la tine tovarășul Alexa, nu e bine să-l superi și să-l bagi în belea. El trebuie să răspundă pentru fapta celui care a furat. Tu nu pățești nimic. Ținem noi spatele pentru tine. Dă o declarație că ai văzut cînd Nicoară scotea piese din magazie, dar tu nu l-ai verificat, crezînd că sînt scoase cu acte în bună regulă. Cu declarația asta, dovedim că ai fost dus în eroare. Adaugă acolo că ți-a spus chiar că are forme legale. Ei, și m-a pus dracu și prostia din capul meu să dau declarația, crezîndu-l pe tov' Cîrlig. A doua zi, m-au înșfăcat. Ce era să facă cu mine dacă am recunoscut totul? De aia zic, m-a vîndut ticălosul de Cîrlig, ca pe o vită. Credea că scapă de mine, și gata!

— De ce tot spui că te-a vîndut? Ce interes avea?!

— Avea! țipă Păsărică, trăgîndu-se pe capătul laviței, mai aproape de căpitan. De ce v-am chemat? Să vă spun, nu?! În noaptea aia, în toamnă, cînd a murit Stanciu, dom' Cîrlig a venit cu un I.M.S. înainte de miezul nopții, l-a lăsat în parc și a plecat cu o mașină de ocazie la Tîrgu-Alba.

— Nenorocitule! murmură căpitanul și ridică ochii spre cer, abia stăpînindu-se să nu-l strîngă de gît. Taci de atîta timp...

— Iertați-mă, dom' căpitan. Vai de omu' prost. În seara aia, Cîrlig mi-a spus: „Nu cumva să audă domnu' șef Pompei Alexa că a lipsit vreo mașină, că se supără foc. Toate au fost în coloană! Ai înțeles? N-a mișcat una!“ Așa mi-a zis, și mie mi-a fost frică și n-am vrut nici să-l supăr pe dom' șef Alexa, — el e un om — pîinea lui Dumnezeu! Dar I.M.S.-ul lui, căutați-l, are pe mînerul schimbătorului de viteză un lemn cioturos, a lipsit pînă după miezul nopții. Păcat de tov' Alexa. Mare domn.

— Ești chiar atît de sigur?

— E un om cum sînt rari în ziua de azi, domnule căpitan! Un om!

— Toți avem și părți rele în noi. Oameni „pîinea lui Dumnezeu“ nu sînt pe pămînt, poate în rai...

— Pentru dom' Alexa sar și-n foc! se aprinse Păsărică. Cîrlig e Iuda. M-a vîndut. Unde o fi fost cu I.M.S.-ul, nu știu... Asta să vă spuie el!...

— Dacă Alexa e un om atît de bun, de ce nu te-a apărat?

— Mă apăra dumnealui, făcea orice; m-a chemat la el și m-a certat. Eu am fost de vină: am dat scris că știam că Nicoară fură din magazie. „Aș fi făcut orice pentru tine, Păsărică, a zis dom' Pompei, dar nu pot; îs legat de mîini și de picioare. Cine te-a pus să scrii că ești hoț? O să te ajut la Tribunal“. Dom' Pompei e om tare bun. Cioflingaru de Cîrlig n-are decît să dea socoteală.

— Păsărică, tu mai ții minte: mașina avea ceva în seara aceea, cînd a adus-o? Ai observat ceva?

— N-am văzut nimic, n-am cercetat-o, așa, cu de-amănuntul. Nici n-am știut de accident pînă a treia zi, că eu am fost liber . . .

— Păsărică, ia gîndește-te, la ce oră a venit Cîrlig cu mașina?

— Imediat după miezul nopții. Nu știu exact cît era ceasul, dar sigur e că puțin după miezul nopții, se străduia paznicul să dea lămuriri cît mai exacte.

— Pe ce te bazezi? De unde știi?

— Înainte de miezul nopții a trecut tovarășu' căpitan Sever Bojan, m-a controlat, s-a uitat la mașini, mi-a atras atenția să am grijă și a plecat. Nu mult după ce-a plecat domnealui, la un sfert de oră, poate ceva mai mult, a venit dom' șef Cîrlig.

— Fără minciuni, Păsărică, te rog. Verific și dacă minți . . .

— Să nu-mi văd copiii . . .

— Lasă prostiile și nu te mai jura.

— Zău, așa a fost cum v-am spus. I.M.S.-ul lui don' șef Cîrlig a fost ultima mașină care a trecut pe șosea în noaptea aia.

— De unde știi?

— N-am dormit și știu că pînă pe la patru n-a mai trecut nici o mașină. A fost o noapte tare liniștită.

— De ce n-ai dormit?! Nu-ți era somn, că doar dormi tu mereu, Păsărică, ai?!

— Ba îmi era somn, da' am stat de veghe. Era musai.

— Ce veghe?

— Cu o seară înainte, la coloana auto Tarnița, s-au descompletat mașini în stil mare: s-au furat roți, oglinzi retrovizoare, bușoane și benzină. A fost,

așa, un jaf. M-am temut să nu vină vagabonzii şi la mine și m-am plimbat toată noaptea. Alte maşini n-au trecut nici spre Vatra, nici de acolo încoace. La patru și ceva a trecut o basculă spre Vatra.

— Pot să te ajut cu ceva? întrebă căpitanul, ridicîndu-se.

— Nu. Vedeţi ce faceţi cu cioflingaru' de Cîrlig!

— O să primești hîrtie şi cerneală. Tot ce mi-ai spus, așterni pe hîrtie, clar şi scurt. Dacă-mi spuneai atunci, era mai bine . . .

— Nu știam că o să mă vîndă şi nu voiam, doamne ferește, cum v-am mai spus, să-l supăr pe dom' Pompei Alexa.

Căpitanul ieşi. În faţa uşii, aştepta gardianul

*

A doua zi dimineaţa la ora opt, se afla în biroul lui Gheorghe Cîrlig, şeful serviciului de aprovizionare. Cîrlig îl privea cu ochi somnoroşi și reci, mărginiţi de cearcăne negre, fumînd și tuşind adînc, tabacic.

— Şi dumneavoastră fumaţi mult, observă căpitanul.

— Cu o meserie ca a mea — cînd e una, lipseşte aialaltă; cine dracu n-ar fuma? Ce-i drept, cam întrec măsura. Cu ce vă pot fi de folos?

— Vă răpesc timpul de pomană, dar nu din vina mea. Avocaţii ăștia încurcă întotdeauna lucrurile. E teza lor cea mai bună: dacă probele-s prea limpezi şi, deci, prea în defavoarea lor şi a clientului, le încurcă. Acum, de pildă, avocatul lui Păsărică l-a sfătuit să nu recunoască nimic. Zice că nu e

complice, că n-a furat, că n-a știut, că vrea cineva să se răzbune pe el...

— Dobitocul! exclamă încruntat Cîrlig, apoi deveni repede radios și indiferent. A recunoscut, a dat declarație, a scris cu mîna lui că primea bani, e clar! Ce mai vrea?

— Așa e, dar uite că nu mai recunoaște...

— Bine, dar există declarația lui la dosar, așa că...

— El susține că tovarășul Alexa i-a purtat pică!

— Tovarășul Pompei Alexa?! Dobitocul! Nu știe ce vorbește. E om simplu, tovarășe, mărginit, fricos și laș. Fostul meu șef, Pompei Alexa, e un om de onoare, cum ar trebui să avem mulți; de exemplară probitate profesională. A și fost avansat!

— Nenorocitul de paznic spunea cu totul altceva despre el...

— Pompei Alexa e un bun organizator, un bun conducător, un om de o rară disciplină și omenie.

— Mă rog, să-l lăsăm pe dumnealui, spuse căpitanul. Păsărică mai declară acum că și dumneavoastră și Pompei ați abuzat de I.M.S.-urile șantierului, că ați folosit adeseori mașinile în scopuri personale!

— Minte! Unul ca el nu merită luat în seamă, răspunse atît de calm și de indiferent, Cîrlig, încît părea că-l chiar compătimește pe paznic.

— Cînd am anchetat cazul Gavril Stanciu...

— A propos, ce e cu dosarul?

— S-a clasat. Ce să fie?!

— Asta am spus noi toți: Stanciu a fost beat și a căzut singur în prăpastie. Deci, acesta e adevărul?

— Bineînțeles! minți din nou căpitanul, privind mîna cu care Cîrlig își ducea țigara la gură. —

Atunci, paznicul a declarat că n-a lipsit nici o mașină din coloană; acum, revine și afirmă că a lipsit!

— Ce mai știe el... E uituc și prost.

— Zice că în noaptea aceea, dumneavoastră ați adus I.M.S.-ul serviciului aprovizionării la coloană.

— Sigur, dar asta nu înseamnă că a lipsit. I.M.S.-ul a stat în fața birourilor, eu și tovarășul Pompei lucram. Spre miezul nopții, tov' Pompei mi-a spus să-l duc la coloană.

— De ce nu mi-a spus oare, de la început, paznicul treaba asta? De ce a susținut că toate mașinile au fost în garaj, și acum revine asupra celor afirmate atunci? se întrebă, mai mult pe sine, ofițerul.

— E hăbăuc, nu vă luați după el! Dosarul s-a clasat, ce să mai pierdem vremea?! Mai bine să bem o vodcă la barul cantinei. Ce ziceți?

— De acord! Da' una mică. Sînt cu mașina și nu ține mai mult. Pepsi n-are?

— Are și pepsi.

— Teribil mă enervează cînd cineva mă minte, spuse ofițerul, în timp ce mergeau spre cantină.

— Deși n-ar trebui să vă enervați. Dumneavoastră aveți de-a face tot cu oameni de nimic, cu borfași și hoți, așa că e firesc să vă mintă.

Fulgi mari, cădeau amețiți, în tăcere. Copiii înălțau din zăpadă și gălăgie un om diform, pe capul căruia puseseră o căciulă veche și ruptă.

— Aseară, m-am uitat prin caietele mele și m-a intrigat un lucru. Știți, eu îmi notez toate faptele, impresiile și amănuntele, ideile și ipotezele. Pe urmă, le recitesc și știu exact ce și cum a fost în

clipa respectivă. Paznicul mi s-a părut dubios încă atunci.

— E un om de nimic...

Intrară în cantină. O fată posacă, mică și spălăcită, cu halat unsuros, îi servi cu atenție și grijă; vodcă și pepsi. Cîrlig plăti imediat, dar ofițerul nu cedă pînă cînd gazda sa nu acceptă să primească jumătate din suma achitată.

— În noaptea aia, a fost cineva cu I.M.S.-ul? reluă ofițerul monologul lui stupid și fără sens pentru interlocutor.

— Nu, n-a fost nimeni. Am vrut eu și tov' Pompei să mergem la cîteva loturi, în control, dar ploua și am renunțat. I.M.S.-ul a stat toată după-amiaza și seara în fața birourilor, iar noi am lucrat.

— Ce ați lucrat atît de tîrziu?

— Ei, cine mai ține minte, zîmbi superior Cîrlig. Sînt vreo două luni de atunci...

— Sînt, recunoscu Ardeleanu. Mă tot întreb de ce a revenit Păsărică, de ce recunoaște acum că o mașină a lipsit? De ce m-a mințit atunci?

— Tovarășe căpitan, sînteți un om subțire, stilat, vă luați după el, se poate!?

— Nu mă iau după el, dar un lucru e sigur: o dată a mințit. Ori atunci, ori acum! Dumneata ce zici?

— Vă spun eu totul și pe mine mă puteți crede. În fond, nu am nimic de ascuns.

— Mă rog. Atunci, vă mai rețin cu niște întrebări.

— Cu mare plăcere, se arătă binevoitor Cîrlig, deși nu-l interesa deloc toată povestea.

— Pompei Alexa a stat toată seara sus?

— Bineînțeles!
— L-ați văzut, ați fost în biroul dînsului? Pe ce vă bazați cînd afirmați că a fost?
— L-am văzut cu ochii mei. Am și stat de vorbă vreo jumătate de oră, pe urmă, am plecat. Avea omul treabă, aveam și eu...
— Poate că între timp el plecase?!
— Nu. Mi-ar fi spus.
— Poate, de data aceea, a plecat fără să dea vreo explicație.
— Exclus.
— De ce?!
— Mașina era jos și-apoi la geamul lui a fost lumină toată seara, pînă spre miezul nopții, cînd a venit și m-a rugat să duc mașina.
— De ce te-a rugat?
— Fiindcă eu, oricum, mergeam în colonie. Colonia, știți și dumneavoastră, e la vreo doi kilometri dincolo de coloană. Ce rost avea să vină dînsul pe jos înapoi, cînd eu tot trebuia să mă duc mai departe. E și logic, nu?!
— În seara aceea, dumneata la ce ai lucrat? Ceva trebuie să vă amintiți!
— Scripte acolo, cu aprovizionarea. Nu mai știu exact, dar am stat pînă tîrziu.
— La cît v-ați dus la birou în seara aceea?
— Pe la șase.
— I.M.S.-ul era acolo?
— Da. Toată după-amiaza a stat în fața birourilor.
— În ce loc era parcat?
— Chiar în față, lîngă panoul fruntașilor.
— Și șoferul? Cum îl cheamă?

— Ion Poruţiu. Era liber. Lucrase de la cinci dimineaţa, era seară . . .

— Benzină de unde iau maşinile şantierului?

— Numai de aici, de la coloană sau pe bonuri de la staţiile PECO.

— Spre Vatra şi Rotunda e vreo staţie PECO?

— Aş, rîse Cîrlig, agasat de discuţie, cum o să fie?!

— Pînă aici e clar, sublinie gînditor căpitanul. Nu înţeleg însă de ce i-aţi precizat dumneavoastră paznicului Păsărică, să nu sufle o vorbă cum că o maşină ar fi lipsit?!

— Eu?! Eu am spus asta!? Îmi pare rău dacă daţi crezare unui paznic oligofren. La urma urmei, ce interes aveam să-i spun asta? De ce?

— Ştiu eu . . . Probabil, Păsărică nu vă prea are la inimă.

— Asta da, asta se poate, dar e cu totul altceva.

— De unde ştiţi că maşina a stat toată seara acolo, în faţa panoului de onoare?!

— Am văzut-o de mai multe ori.

— De ce trebuia s-o vedeţi?!

— Din întîmplare, cînd mă plimbam prin birou, am dat cu ochii de ea. A văzut-o şi portarul de serviciu.

— Cine era de serviciu?

— Tudor Oţet, dacă bine ţin minte.

— Da, mă rog, să nu vă mai plictisesc. Meseria mea e de vină.

— Nu face nimic, zîmbi larg Cîrlig. Oricînd poftiţi cu plăcere . . .

— O să mai trec. Aveţi vodcă bună!

XIII.

— Bine că vii, te așteptam, vorbi incolor căpitanul Bojan, acoperindu-și cu palma ochii și fruntea, ca un om extrem de obosit, de frămîntat. Șezi și ascultă-mă cu atenție, am aflat lucruri, cred eu, edificatoare.

Ardeleanu se așeză mahmur, cu o privire dusă, pierdută, pe un scaun, lăsînd impresia că nu ascultă, că nu-l mai interesa absolut nimic din ceea ce se întîmpla în jurul său.

— Așa cum ne-am înțeles aseară, l-am căutat pe Poruțiu. A trebuit să-l scol, dormea. Zice că în ziua aceea, și-a amintit foarte bine, a făcut plinul rezervorului de benzină la cererea lui Pompei Alexa și i-a lăsat mașina!

— Pe urmă? Mai știe ceva?!

— El, Poruțiu, a plecat și din clipa aceea nu mai știe nimic. A doua zi nu i s-a părut nimic suspect la mașină.

— Nu s-a uitat cîtă benzină mai era în rezervor?

— Îmi pare rău, asta n-am întrebat...

— Nu-i nimic. O să-l întreb eu, oftă Ardeleanu. La Rotunda e ceva nou?

— Nimic. Mărioara e veselă, se duce la Didina în fiecare seară. Mi se pare suspect faptul că de două săptămîni n-a plecat din comună. Ea, care obișnuia să plece.

— Poate o face intenționat.

— Poate! Ce-ți face copilul?

Se făcu liniște. Cei doi nu îndrăzneau să se privească. Cu greu, Ardeleanu spuse:

— E din ce în ce mai rău. Mă tem, mă tem pentru el...

— Du-l la Cluj, la București, du-l undeva, la niște medici mai pricepuți.

— Unde? murmură Ardeleanu. Acum două zile, profesorul Zlătoianu mi-a spus că trebuie să-l duc la Paris. M-a făcut să înțeleg că ar fi ultima șansă. Nu știu ce e în capul meu, nu știu ce vreau, mai bine, te rog, să vorbim despre altceva. Îl privi lung, apoi continuă: —Arătați rău. De ce nu vă îngrijiți sănătatea?!

— N-am somn, n-am liniște...

— Dramatizați prea mult, tovarășe căpitan. Sînt dureri și mai mari.

— Sînt, recunoscu rușinat Bojan. Mă revoltă că m-am dus cu zăhărelul, m-am mințit pe mine însumi, atîta vreme. E atît de greu cînd te torturează propriul tău trecut! Caut acum în anii mei și nu găsesc, nu pot să enumăr niște fapte, niște împliniri care să mă bucure, care să-mi dea satisfacție. Am sortat cazuri, dosare, fapte și le-am încadrat în texte de lege, fără să sufăr, fără să simt, fără să înțeleg oamenii. Am fost un om îngrozitor de rece.

— Nu vă înțeleg, preciză obosit Ardeleanu. Nu înțeleg ce vreți să spuneți...

— N-am avut sensibilitate, căldură... Poate s-au tocit datorită mediului, meseriei. N-ar fi trebuit să se uzeze aceste sentimente, să se stingă. Știi Ardeleanule, ți-am spus că a murit tata.

— Au găsit autorul accidentului?

— Nu. Și nici n-o să-l mai găsească. E o șosea foarte circulată. Șansele sînt minime. Dacă eu aveam

căldură, sensibilitate, omenie, tata n-ar fi murit. În seara aceea, am fost la el cu I.M.S.-ul circumscripției. Dusesem o prietenă pînă în comuna ei natală. Cînd m-am întors, am trecut pe la ai mei, să-i văd ce fac. Mama tocmai îl trimitea pe tata la cooperativa din comună să-i aducă drojdiuță. Ei stau într-un cătun de cîteva case, la vreo trei kilometri de comună. Tata n-a plecat, a stat cu mine, mi-a adus din pivniță o cană cu vin, am povestit, apoi, pe la șase, am plecat. Mama a zis să-l duc pe tata, eu am vrut să-l iau, dar rece, rău, nu știu cum să mă consider, le-am spus că înapoi nu-l mai aduc. Tata a renunțat atunci; a zis că mai bine se duce cu bicicleta. Am plecat și nu l-am luat pe tata, să-l duc patru kilometri. Pe prietena mea am dus-o peste o sută! Cînd s-a întors tata, l-a lovit din urmă un camion care, nu se știe de ce, a ieșit în dreapta, pe acostament. Bătrînul mergea corect, pe acostament. Eu sînt de vină Ardeleanule! Dacă-l luam în mașină, tata trăia! Spune tu, nu sînt rău, insensibil, rece ca gheața? Nu, nu, mi-e rușine și spun doar în șoaptă, nu sînt un om adevărat, sînt o spoială de om. Un robot.

În liniștea apăsătoare care s-a așternut în încăpere, telefonul a sunat lung, aproape barbar. A sunat lung, de cîteva ori și abia apoi, Bojan a ridicat receptorul. A ascultat, a precizat scurt „o să-i comunic“ și a închis.

— Du-te urgent la spital. M-au rugat să te caut, să te anunț...

*

Uită totul. În fața ochilor, îi apăru copilul. Își adună toată puterea, urcă în fugă scările și intră în salon încrîncenat, emoționat, încercă totuși să surîdă. Sorin era întins în pat, alb ca varul, cu fruntea ușor transpirată. Doar ochii mari mai păstrau o licărire de lumină, de viață. I se făceau perfuzii. O soră stătea lîngă pat, pe un scaun. Irina, răvășită, epuizată, se topea de durere. Sorin întoarse privirea spre ușă: nu zîmbi, nu spuse nimic, nu se bucură; fața lui era rece, inertă. Ardeleanu se apropie de pat ca în vis, amețit, simțind că leșină. Înțelese că totul e pierdut. Înțelese că tot ceea ce avea mai scump în această trecătoare viață, unicul lui copil, nu mai putea fi salvat. Se întrebă în gînd, cine și de ce l-a pedepsit atît de groaznic, cu ce a greșit semenilor săi, încît are acum parte de o asemenea suferință? Rămase, mut, lîngă patul copilului. Ar fi vrut să moară odată cu el. „Și Irina, martira asta, a cărei tinerețe am zidit-o în zile și nopți de singurătate, de așteptare, fără milă, fără remușcare, ca un călău, va rămîne pentru toată viața un schilod, un om mutilat sufletește!"

— Tăticule! se auzi vocea băiatului, slabă, venind parcă de pe altă lume.

— Da, Sorinel, spuse tatăl, aplecîndu-se și sărutînd cu buze fierbinți fruntea lui copleșită de suferință.

— Eu am să mor, tăticule, știu că am să mor...

— Nu vorbi prostii, scumpul tatii!... Lacrimile îi brăzdau obrazul, umerii i se scuturau.

Sora, nemaiputînd suporta, ieși, plîngînd, pe coridor.

— Ştii, tăticule, nu-mi pare rău decît că nu m-aţi lăsat să stau tot timpul acasă, cu voi, să mă joc cîte puţin cu copiii, atît cît puteam...

Copilul făcea eforturi mari să vorbească.

Se cutremură auzind vorbele copilului! Îl mîngîia şi-i săruta mîinile, în neştire... Ridică o clipă ochii şi-o zări pe Irina, la capătul patului, cu o privire nebună, muşcînd prosopul înfundat în gură, să nu urle, să nu zbiere de durere.

— Te rog ceva, tăticule, şi pe tine, mămică: să nu vă necăjiţi, poate e mai bine aşa, să lăsaţi băncuţa mea şi caietele şi cărţile şi ghiozdanul aşa cum sînt, să vă amintească de mine. Şi te mai rog ceva, tăticule: să ai grijă de mămica!

Apoi, copilul şi-a întors faţa la perete şi n-a mai rostit un cuvînt.

*

Profesorul universitar Caius Zlătoianu, înalt, uşor adus de spate, cu tîmplele ninse, cu ochelari cu ramă fină, elegantă, îi explica lui Ardeleanu:

— Din păcate, acum nu mai e nimic de făcut. Dacă l-am fi avut de la început, cine ştie... poate...

— Tovarăşe profesor, i-am spus profesoarei Mihalache că mi-e frică de o nefrită subacută, dar dînsa a ţipat la mine şi m-a întrebat cine mi-a vîrît în cap o asemenea prostie?!

— Nu e frumos să-mi bîrfesc, nici să-mi condamn colegii, şi noi, în general, n-o facem. Nu ne condamnăm faptele. Dar femeia aceea, azi profesor universitar, s-a remarcat ca medic nu în saloane, lîngă patul de suferinţă al bolnavului, ci altfel..

— Nici Parisul nu mai e o soluţie? şopti disperat Ardeleanu.

— Nu-l mai putem transporta, răspunse grav profesorul, după cîteva clipe de gîndire. E prea tîrziu... Îmi pare nespus de rău, dar acum sînt complet neputincios, cu toată medicina asta care, în fond, nu e făcută să învingă moartea, ci doar s-o amîne...

— Domnule profesor, nu se poate, ceva trebuie să faceţi...

— Tot ceea ce omeneşte este posibil am făcut şi vom face. Din păcate, vedeţi şi dumneavoastră, desstinul e mai tare decît noi. Fi-ţi tare, tovarăşe Ardeleanu. Trebuie să învingeţi această durere.

Profesorul îi strînse mîna, cu putere, şi se depărtă vinovat. El rămase năuc, dezorientat, înţepenit. Se mişcă cu greu. Noduri imense i se împotmoleau în gît. Ieşi din clădirea spitalului şi alergă apoi, cu maşina lui, nebuneşte, pe străzile oraşului, murdare, pline de zăpadă netopită, de hîrtii şi bilete de tramvai şi noroi. Alerga fără să ştie unde, fără să ştie de ce.

XIV.

Drumurile spre comuna Rotunda deveniseră pentru căpitan insuportabile. Ajunsese la capătul răbdării şi al puterii. Cunoaştea fiecare pod, fiecare curbă, fiecare stîncă, şi de toate i se făcuse lehamite. Îl obosea şi numai ideea de a porni iarăşi la drum. Şi totuşi, îşi suporta cu stoicism calvarul. Uneori, cădea într-o adîncă deznădejde, chinuit de

întrebări, de îndoieli. Dacă nu era pe drumul cel adevărat, dacă bîjbîia neputincios și încăpățînat pe o potecă rătăcită în desișurile unor fapte străine de cauza lui?!

Peste zăpezile murdare, seara își cobora grațioasă și discretă trena ei neagră și grea. Căpitanul bătea din nou, exasperat, la ușa Mărioarei Nap.

— Pînă la urmă, o să vă îndrăgostiți de mine, sau eu de dumneavoastră, rîse Mărioara, primindu-l bine dispusă.

— Bună seara, spuse rece căpitanul.

— O cafea, o vodcă, un coniac? Încep să vă simt lipsa...

— Nimic! Mulțumesc!

— Te pomenești că ne-am pocăit, se amuză blonda, strîngîndu-și rochia de casă. Se plimba mlădioasă și mîndră prin odaie.

— Stimată doamnă, am vorbit prea mult...

— Atunci să trecem la fapte, spuse femeia, insinuant.

— Asta și fac, mărturisi căpitanul. Vă întreb pentru ultima oară: ați purtat ceas sau nu?

— Nu.

— Niciodată?

— Ia vară și acum în toamnă, deci, cînd vă interesează pe dumneavoastră, nu! N-am purtat. Altceva? împinse femeia obraznic bărbia înainte, în semn de tărie și dispreț.

Ofițerul se ridică, scoase ceasul Cortina din buzunar; era fără curea. Il arătă femeii:

— E al dumneavoastră?

— Nu.

— Vă rog să-l priviți cu atenție!

— Nu l-am văzut niciodată, spuse Mărioara Nap, indiferentă.

— Aţi fost cu el la mare! Şi asta, în vara trecută! Gîndiţi-vă bine, vă rog.

— Nu e ăsta, degeaba insistaţi!

— Sigur? Vă rog, doamnă, vă rog, recunoaşteţi adevărul!

— Puneţi la îndoială cinstea mea? spuse ofensată femeia.

— Da, pentru că minţiţi! Şi minţiţi urît, gemu ofiţerul, enervat că-şi pierdea timpul cu o femeie de nimic, în vreme ce copilul ... Cu acest ceas aţi fost la mare, strigă el.

— V-am spus: pe al meu l-am pierdut acolo, pe plajă. Degeaba mă pisaţi la cap ...

Căpitanul puse ceasul pe masă şi o fixă brutal:

— Mă minţiţi din nou, doamnă, vă atrag atenţia!

— Tovarăşe căpitan, termină cu jignirile astea! N-aş vrea să te poftesc afară!

— Tovarăşa Nap, zarurile sînt acum aruncate: ştiu totul! Vă rog foarte mult să nu mai minţiţi. Vă şade rău, zău aşa. Femeia, cu ochii în pămînt, recunoscu ruşinată:

— Da, e al meu! V-am minţit. Scuzaţi-mă ...

— Scuzele sînt reciproce! Vă puteam chema la miliţie, dar n-am vrut să vă pun pe drumuri. Am încercat să fiu elegant pînă la capăt, dar ... regret că n-am reuşit.

— Ce dovezi aveţi că e ceasul meu? întrebă moale femeia.

— Îmi daţi o declaraţie, acum, pe loc!

— Sigur, vă dau! Dar sînt convinsă că aveţi şi dovezi, nu? Care sînt?

— De ce sînteţi atît de convinsă că am dovezi?!
— Pentru că altfel nu aţi fi vorbit cu atîta siguranţă! Femeia era acum sobră, dar vinovată, complet schimbată, nu însă şi învinsă. Se jucase cu ofiţerul de-a ancheta, crezuse că va merge aşa, cu poveşti şi ironii, dar surpriza a fost prea brutală, prea neaşteptată. Asemenea unui animal rănit şi înfricoşat, ea pregătea o răzbunare.
— Am mărit fotografiile pe care vi le-am luat data trecută, explică liniştit ofiţerul. E aceeaşi curea la ceasul din fotografie ca şi cel pe care-l am eu: are aceleaşi cute, aceleaşi semne, iar capacul de plastic, aceeaşi zgîrietură. Poftiţi, priviţi! Căpitanul îi arătă fotografiile. Femeia le privi fugar, nehotărîtă şi jenată. Spuse un simplu „mă rog", îmbufnată, regretînd sau gîndindu-se la urmări.
— Şi acum îmi spuneţi şi cine a purtat pălăria de pai? Cu cine aţi fost la mare . . .
— N-are nici o importanţă . . .
— Pentru mine are!
— De data asta, mi se pare că vă înşelaţi! La mare am fost singură. E adevărat, am cunoscut pe plajă un bărbat, brunet, manierat, puţin chel, plin de bani şi de farmec. Bănuiesc doar că era căsătorit. Zicea că nu e . . . Două sătpămîni am trăit un vis. Un vis prea frumos ca să dureze . . . Ne-am despărţit apoi şi ne-am întors fiecare la ale lui. Îl chema Nelu. Şi mi se pare, Poenaru. I-am scris la Braşov. Nu mi-a mai răspuns . . . Trei scrisori i-am scris şi nimic . . . M-a minţit. Nu era din Braşov.
— La ce adresă aţi trimis scrisorile?
— Căsuţa poştală 205! M-a minţit, desigur . . . Nu trebuia să-l mai caut, să-i mai scriu . . . O femeie

deşteaptă se mulţumeşte întotdeauna cu ce are! Eu n-am fost deşteaptă. Cele două săptămîni au valorat mai mult decît prima mea căsnicie... Totul e efemer în viaţa asta şi totul se uită atît de uşor...

— Gheorghe Cîrlig. Vă spune ceva numele ăsta? întrebă brusc căpitanul. Femeia păru că nici nu a auzit cuvintele, absorbită încă de amintirile de la mare. Ridică indiferentă din umeri.

— Deci, nu ştiţi cine e?

— Habar n-am.

— Ce bărbat venea la dumneavoastră, cu un Gaz? Sau cu un I.M.S.?! Nu venea Cîrlig cu un I.M.S.?

— Nu venea nici unul!

— Mai gîndiţi-vă! Vocea căpitanului suna din nou ameninţător.

— Nu, jur. Jur pe ce am mai scump, spuse rugător femeia. N-aş îndrăzni să vă mai mint.

— Vă rog să mă credeţi că nu mă joc şi nici timp de pierdut nu am. Îmi daţi acum, pe loc, o declaraţie.

— Vă dau. Ce să declar?

— Că nu-l cunoaşteţi pe Gheorghe Cîrlig, n-aţi auzit de el, nu ştiţi cine e, nu venea la dumneavoastră. Vă atrag însă atenţia că dacă declaraţia va cuprinde neadevăruri, o să suportaţi consecinţele legii.

— Am înţeles, zise femeia abia auzit şi începu să scrie.

Căpitanul stătea în faţa ferestrei nemulţumit: era din ce în ce mai sigur că nu Cîrlig venea cu maşina, ci un altul. Cîrlig dusese, în noaptea aceea, maşina

la coloană. Cine ar fi putut fi omul pe care Cîrlig l-a slujit supus şi conştiincios?

— Mai adăugaţi, vă rog, că nu cunoaşteţi identitatea bărbatului cu care aţi fost la mare astă-vară.

— Trebuie şi asta?!

— Neapărat.

Femeia, în dorinţa ei de răzbunare, ascundea ceva. Ofiţerul avea să înţeleagă abia mai tîrziu ce anume i-a ascuns.

*

În Cumpăna, seara era blîndă şi pustie. Căpitanul coborî la clădirea şantierului. Nu era decît Ilie Savu, paznicul şi portarul de serviciu.

— Spune-mi meştere, îl întrebă ofiţerul, maşinile şantierului sînt parcate noaptea la coloană, întotdeauna, sau mai rămîn şi pe aici?!

— Cînd cum, răspunse paznicul. De multe ori, rămîn aici. Nu umblă nimeni la ele. Şi-acum sînt cîteva.

— Aş vrea să le văd.

Ieşiră şi se îndreptară în sus, spre colţul dinspre deal al clădirii, unde era un loc de parcare. Două basculе, un TV şi un I.M.S. aşezate în rînd, frumos, străluceau ude în întuneric.

— I.M.S.-ul al cui e?

— A tovarăşului şef Dinu Moraru.

— Cum de rămîn aici? se miră ofiţerul.

— Vin tovarăşii, lucrează şi nu se mai duc noaptea cu ele pînă la coloană. E departe şi trebe să vie pe jos înapoi. Uneori, le duc . . .

„În noaptea aceea ploua, era vreme urîtă, de ce Cîrlig a dus I.M.S-ul la coloană și l-a rugat pe paznic să nu sufle o vorbă. De ce? După Cîrlig se ascunde cineva". Mulțumi paznicului și porni spre Tîrgu-Alba, hotărît să joace totul pe o singură carte.

Intră tîrziu, în drum spre casă, amărît și fără chef, să bea o bere la berăria Ursus. Spre surprinderea lui, la o masă, îl recunoscu pe Pompei Alexa, roșu de băutură. Nefiind bere, era lume puțină în local. Căpitanul se apropie de Pompei, și-i ceru voie să ocupe loc la masa lui.

— Vă rog, vă rog, îi îngădui Pompei, plictisit. Eu plec, numai că, uite, mucosul de ospătar mă ține de o jumătate de oră cu nota...

— Iertați-mă, dar nu vreau să plecați. Sînt căpitanul Ardeleanu de la miliția Tîrgu-Alba.

— Ardeleanu? șuieră mirat Pompei. Dumneavoastră m-ați căutat?

— Vi s-a spus? Eram convins că nu vă mai găsesc. Sînteți mai greu de găsit decît un ministru! glumi ofițerul.

— Ce să fac? Meseria. Toată ziulica alerg de nu-mi văd capul. Trebuie să mă las de șantier, nu mai țin, sînt om bătrîn, nu mai e pentru mine... Ce beți?

— Voiam o bere. În lipsă, o să iau un coniac mic.

— Hei, domnu' arhitect, îl opri Pompei pe ospătar. Două coniace mari și două ape minerale.

— Mici, îl corectă îngăduitor ofițerul.

— Mari! fac eu cinste. De ce m-ați căutat, tovarășe căpitan?

— Am o problemă mai delicată... N-ar fi locul s-o discutăm aici, dar acum, dacă v-am găsit, de ce să pierd ocazia?

— E și firesc, rîse scurt Pompei, ronțăind nervos alune americane.

— Aș dori să-mi spuneți de unde știți că inginerul Munteanu a fost cu un I.M.S. pe șoseaua Vatra—Cumpăna, în noaptea cînd a murit Gavril Stanciu?

— V-a spus tov' maior Bojan, desigur?! Păi, venea de la Răchițele, unde fusese nu știu cu ce treburi. El lucra la baraj, la Cumpăna, atunci, încă nu era șef de lot. À propos, chiar nimic cu accidentul lui Stanciu? Alexa ronțăia grăbit alune și scuipa cojile în scrumieră, fără jenă.

— Deocamdată nu vă pot spune mare lucru. Cercetăm. Știți precis că a fost cu un I.M.S.?

— Sigur. Se poate? Nu-s copil, să vă spun istorii. Și mai știu un amănunt: cînd s-a întors, un far al mașinii îi era spart.

— Nu-mi desconspirați sursa? zîmbi distrat căpitanul, uimit de ceea ce auzea.

Ospătarul lăsă plictisit coniacul pe masă și plecă fără să-l pună în fața clienților. Ciocniră. Alexa preciză:

— După vreo două săptămîni, într-o seară, mi-a povestit șoferul care avea mașina în primire, că i-a adus-o murdară, plină de mucuri de țigări și cu farul spart. Cine știe ce s-o fi întîmplat?! Ați reținut că Paul Munteanu a fost singur, fără șofer! Cred însă că n-are nici o legătură cu accidentul. S-ar putea să mă înșel, dar asta e părerea mea. Bietul inginer are un talent cu totul deosebit de a face gafe.

— Lucrurile astea ar fi trebuit spuse din timp, observă căpitanul.

— M-a întrebat cineva? Nu m-a întrebat. Ce interes aveam? Pompei goli tot coniacul din pahar.

— Cum îl cheamă pe șofer?

— Unu' Mănăstireanu. Nu mai lucrează la noi. A plecat cu transfer, la Lotru parcă... Nu știu cum ați putea să-i dați de urmă...

— Și mașina a cui era?

— A lotului — baraj.

— Era garată la coloană noaptea?

— Aiurea. Pe șantier, mașinile stau pe unde apucă noaptea. Ziua circulă.

— Tovarășe Alexa, ce fel de om e Cîrlig?

— Cîrlig?! De ce mă întrebați?!

— Un paznic, arestat în penitenciar...

— Păsărică?

— Exact. Mi-a vorbit foarte urît despre el.

— Oamenii multe vorbesc, tovarășe căpitan, nu vă luați după fiecare. Alexa mînca alunele cu grabă, de parcă se temea că i le fură cineva.

— Uneori spun și adevărul!

— Din greșală, rîse cu poftă Alexa. Ce să vorbim? E om de comitet! Un om cu care poți să te înțelegi, poți lucra. Oricine vă va confirma ce vă spun eu. Păsărică... Păsărică e un tembel.

— Despre dumneavoastră vorbea frumos.

— Cine nu vorbește frumos despre șeful lui, mai ales în situația lui. Cine? Și-apoi pe mine nu era supărat, fiindcă eu cu toată lumea sînt la fel. Adică — om. La ce vă gîndiți așa, profund?

— La multe, oftă ofițerul și-și bău încet coniacul.

XV.

De două zile, soţi Ardeleanu vegheau sfîrşiţi la căpătîiul copilului. În ziua aceea, copilul n-a vorbit deloc. A deschis doar ochii şi-a privit straniu în jur.

Tîrziu, către miezul nopţii, muri în braţele mamei sale. După atîta suferinţă, chipul lui se însenінase, se liniştise. Era o noapte de noiembrie pustie şi îngheţată, şi un ceas paşnic în care, ca niciodată, tot spitalul căzuse pradă somnului şi tăcerii. Poate copilul avea nevoie de această tăcere adîncă, să treacă liniştit pe celălalt tărîm, poate suferinţa lui istovise pe cei din jur, pe cei sănătoşi şi pe cei bolnavi din clinică. N-au chemat medicul, n-au chemat sora, au rămas ei doi să vegheze cele mai sfîşietoare clipe din viaţă: despărţirea, pierderea singurului lor copil. Au plîns în neştire şi au ţipat, au urlat şi au blestemat, în ei — nedreptatea, durerea, de ce nu şi viaţa!? Ceea ce a fost, ani la rînd, suprema lor raţiune de a fi, suprema lor bucurie şi nădejde, speranţă şi curaj, nu mai exista. Cu ce rămîneau ei, singuri, îmbătrîniţi, după o viaţă de trudă şi zbucium? Lumea li se părea acum o fundătură neagră, oarbă, din care nu puteau ieşi. Sub săruturile lor sfîşietoare, sub lacrimile lor fierbinţi, trupul copilului rămînea cald. O cucuvea ţipă ascuţit şi banal în noapte. Somnul alina osteneala oraşului. Dormeau şi surorile din spital, şi medicul de gardă dormea cu stetoscopul la gît, cu un roman poliţist căzut pe piept. Neştiuţi, nevăzuţi, doi oameni îngropau în noaptea aceea de gheaţă şi tăcere ceea ce fusese mai adevărat, mai bun, mai curat în viaţa lor. Plînsul părea

o moarte sigură, lentă. Cine ar putea oare susţine că o parte din ei n-a murit definitiv în noaptea aceea? Căci, adeseori, omul moare puţin cîte puţin, se stinge ca o lumînare, trece în neant şi lasă în urma lui un trup neputincios şi gol, care rătăceşte în căutarea sfîrşitului.

XVI.

O noapte blîndă, pustie, veghea sub ferestre. Era o nefirească linişte în jur. O linişte care-l enerva pe Aurel Ardeleanu. Pînă şi vecinii care băteau, tropăiau încălţaţi pe parchet sau ascultau muzică cu difuzoarele bine deschise, se liniştiseră; parcă nici nu mai existau. Şi copiii erau plecaţi undeva foarte departe, nu se auzea gălăgia lor continuă în jurul blocului. Ardeleanu se plimba prin cameră de o bună bucată de vreme, oarecum iritat de liniştea adîncă din jur, apăsătoare şi grea. Sau era starea lui de sfîrşeală, de oboseală, de durere, după toate cîte trecuseră peste el. Se opri lîngă uşa celeilalte odăi şi ascultă. Şi Irina se plimba într-una, parcă în neştire, în disperare. Deschise uşa şi întrebă aproape în şoaptă:

— Ce faci?

— Nimic. Mă plimb, ca şi tine. Oare de ce ne plimbăm? Pînă cînd o să ne plimbăm?

— Ştii Irina, m-am gîndit la ceva, mormăi bărbatul şi se rezemă de tocul uşii.

— Şi eu m-am gîndit.

— La ce?

— Cred că ne-am gîndit la fel, Relu. De mîine, eu mă duc la servici. La asta te-ai gîndit şi tu?!

— Tot aşa am să fac şi eu. Mai bine la servici. Timpul o să treacă mai uşor, o să avem alte preocupări, o să uităm . . .

— Să uităm? se sperie Irina.

— N-avem încotro! Trebuie să uităm nenorocirea peste care am trecut, să ne revenim. Dacă mai stau aşa, mă tem că-mi pierd minţile, nu, nu mai pot, toată ziua, toată noaptea mă gîndesc la el . . . Trebuie să facem ceva, să avem o preocupare . . . să ne gîndim şi la altceva, să . . . să scăpăm de coşmar . . . Tăcu tulburat. Aşa cum o privea pe întuneric Irina părea mult îmbătrînită. Faţa ei palidă, ridată, părul răvăşit, arătau un om sfîrşit, îndelung chinuit de suferinţă.

— Ce s-a întîmplat? întrebă femeia.

— Nimic. Am rămas aşa pe gînduri . . .

— Te răzgîndeşti?

— Nici vorbă.

— O să te lase să te ocupi în continuare de cazul Zărnişoara?

— Mă ocup de orice, Irina. Orice. Simt că trebuie să fac ceva, simt că nu mai pot sta aşa.

— Poate rezolvă Paraschivescu dosarul Zărnişoara.

— Poate. Dacă nu-l rezolvă el, îl voi rezolva eu sau altul. Mai devreme sau mai tîrziu, cineva va dezlega enigma şi va demonstra tuturor adevărul. Nu se poate altfel . . .

— Uşor şi frumos de zis, dar a demonstra acest adevăr, cum spui tu, înseamnă atîta trudă, atîta zbu-

cium, răbdare, poate chiar încăpăţînare, atîta alergătură. Cîtă grabă e în viaţa noastră! ...

Se zăreau vag în întunericul odăii. Irina şedea pe canapea; bărbatul privea pierdut pe fereastră şi vorbea abia auzit:

— E o goană. O teribilă goană. Dar adeseori, această goană are împlinirile şi farmecul ei.

— Alteori, nu le are.

— Şi asta e adevărat, Irina. Eu însă nu regret goana, truda asta de fiecare clipă şi de fiecare zi. Altceva mă frămîntă... Uite, pe măsură ce trece timpul, rămîne ceva neînţeles în urmă, ceva neclar. Am aşteptat de la un an la altul, cu o nerăbdare adeseori vecină cu suferinţa, ca în viaţa mea, a noastră, mulţumirea şi liniştea să fie cel puţin egale cu zbuciumul şi truda, să fie, într-un fel, şi în această privinţă, o anume echitate. Mi se pare firesc, normal aşa ceva. Din păcate, dincolo de tragedia din familie, se înmulţesc mereu problemele, necazurile ... Nu ştiu cum să-ţi spun, parcă ne înţelegem mai anevoie, parcă avem mai puţin timp pentru noi înşine ... Mă gîndesc la toate astea acum cînd inima mea e obosită, sfîşiată de durere, îmi dau seama şi s-ar putea să n-am dreptate în unele privinţe ... Mă frămînt şi eu, caut o ieşire din acest impas.

— Căutăm acelaşi lucru amîndoi, Relule!

Bărbatul privi ceasul deşteptător de pe noptieră: era ora două şi un sfert!

*

A doua zi, căpitanul Ardeleanu se prezentă la comandant. Aşteptă aproape o jumătate de oră pînă cînd fu primit. Comandantul se plimba agitat prin

birou. Nu era într-o zi bună. Îi strînse mîna cu putere căpitanului şi-l conduse pînă lîngă biroul lui.

— Tovarăşe comandant, începu Ardeleanu încurcat, stînjenit, aş vrea să vă raportez, să vă rog...

— Va să zică şi tu mă superi. Azi e ziua nervilor şi a supărărilor. Se mai întîmplă...

— Tovarăşe comandant, permiteţi-mi...

— Gata, omule, ştiu ce doreşti, ce vrei de la mine, dar află te rog, fără supărare, că nu sînt de acord. Vrei să vii la servici, nu?!

— Am şi venit...

— Te rog foarte mult să te odihneşti, să-ţi îngrijeşti sănătatea, să ai grijă de soţie. Trebuie să vă refaceţi. Ai avut cîteva luni extrem de grele, ai nevoie de un repaus şi de aceea ţi l-am şi acordat.

— Tovarăşe comandant eu am înţeles foarte bine că vreţi să mă ajutaţi, să-mi întindeţi o mînă de de prieten, că doriţi să mă refac din punct de vedere psihic. Am stat cinci zile, m-am plimbat cu soţia prin parcuri, pe dealuri, prin pădure şi acasă, prin apartament. Fiind mereu numai noi doi, tot la el, la copil ne gîndim. Ori nu se mai poate. Trebuie să avem o preocupare, să facem ceva, să uităm, să ne treacă timpul mai uşor, nu gîndindu-ne mereu la ceea ce a fost. Sîntem ca nişte condamnaţi. De aceea, vă rog foarte mult, îngăduiţi-mi să-mi reiau lucrul. Vă rog să mă credeţi îmi va fi mai uşor. Ieri au fost pe la mine căpitanul Preda şi locotenentul Dinu, mi-au promis ajutor, ce mai, au fost mai mult decît amabili. Vă repet, nu mai pot sta singur, să mă plimb, să mă gîndesc la copil...

— Şi dacă e un ordin să rămîi acasă în continuare?!

— Rămîn. Aş dori însă şi sper să nu fie un ordin.

— Bine, Ardeleanule, apucă-te de treabă. Cu ce vrei să începi, mai bine zis să continui?

— O să-mi citesc toate însemnările de pînă acum, să lămuresc tot ceea ce încă mai e neclar şi pe urmă voi continua cu ascultarea lui Cîrlig. Trebuie să mă lămuresc şi cu el.

— Ce fel de om e?

— Vorbeşte foarte convins şi chiar convingător, dar nu crede nimic din ceea ce spune.

— Poate fi el ... autorul?!

— Ar putea fi. Deocamdată, nu e. N-am dovezi.

— Ai o ţigară?

— Fumaţi, tovarăşe comandant?! făcu uluit căpitanul.

— Cînd sînt indispus, nervos, cînd mă mai supără cîte unul, fumez.

— V-am supărat eu?!

— Nu. Oameni ca tine nu mă pot supăra.

XVII.

— Gînd la gînd cu bucurie, îl întîmpină Cîrlig pe ofiţer, vesel, plin de voie bună şi roşu în obraji. Trăsese de dimineaţă vreo cîteva şpriţuri şi era în chef.

— Sănătate, spuse stins Ardeleanu, fără să se aşeze, rezemîndu-se uşor de pervaz.

— O vodcă mică. Sper că nu mă refuzaţi? Sau un vin?

— Mulţumesc! Mulţumesc, dar de data asta nu beau nimic. Cel mult un pahar cu apă rece.

— Nu e bună, încercă să-l convingă Cîrlig, mai în glumă, mai în serios; apa face pietre la rinichi, la ficat nisip. Zău o vodcă, un vin bun...

— Insistaţi degeaba şi mă puneţi într-o situaţie neplăcută.

— Nu merge, sînteţi după un chef zdravăn, rîse satisfăcut Cîrlig. Se vede. Vă trădează figura faţa...

— Te înşeli, zise tăios ofiţerul.

— Nu cred. Sînteţi rupt după un chef. Şi mie mi se întîmplă. În definitiv, cui nu i se întîmplă?

— Acum cîteva zile, mi-am înmormîntat unicul copil!

Roşeaţa violentă de pe faţa omului voinic şi plin pieri. O tăcere penibilă inundă încăperea. Cîrlig se trase ruşinat pe un scaun, departe de biroul lui şi zise vinovat:

— Vă cer scuze. Condoleanţe.

— Nu despre moartea copilului am venit să vorbesc, ci despre cea a lui Stanciu. Vreau să fim foarte deschişi, sinceri. N-are rost să ne ascundem sub cuvinte. Adevărul oricum iese la suprafaţă.

— V-am spus tot ceea ce ştiu data trecută!

— Nu-i nimic, vom recapitula. Aţi afirmat că maşina a stat toată după-amiaza şi toată seara în faţa clădirii, lîngă panoul de onoare.

— Exact.

— Întrebîndu-vă de unde ştiţi, mi-aţi explicat convingător că aţi văzut-o de la fereastra biroului, întîmplător, cînd vă ridicaţi de la masă.

— Exact.

— Mai susţineţi şi acum acest lucru?

— De ce nu!?

— Eu mi-am lăsat maşina exact — şi sublinie acest cuvînt — lîngă panoul de onoare de la intrare. Şi n-o văd. Vino, te rog. Dumneata o vezi?!

— Nu, se pomeni uluit Cîrlig. Cred că am văzut-o de la altă fereastră. Abia acum îmi dau seama că, de aici, n-o pot vedea.

— Deci, asta ar fi o inexactitate, o scăpare! Alta: susţineţi că Alexa a stat toată seara la birou, că la ferestrele lui a fost lumină!

— Da, zise şovăind Cîrlig.

— Ei bine, portarul de servici, Oţet...

— Tudor Oţet!

— ... aşa, deci, el declară că la ora 9 cînd a făcut control în birouri, a stins luminile şi le-a încuiat, în clădire nu se afla decît pontatorul Mihai Liţă. Biroul lui Alexa era închis, lumina stinsă, ca şi la dumneata, de altfel. Pe cine să cred? Dumneavoastră afirmaţi că aţi văzut lumină toată seara?!

— E o scăpare a mea. Am lipsit o oră, pe la nouă cred, cînd am fost la masă. Pe urmă, am revenit la birou.

— Şi şeful dumitale?

— Eu ştiu că a fost la birou. Aşa ştiu. Poate că n-a fost aşa. Nu aveţi decît să verificaţi.

— Aş mai avea o întrebare! Întrebarea v-am mai pus-o dacă nu mă înşel: de ce i-aţi spus paznicului Păsărică să nu sufle o vorbă, să nu-l supere pe don'şef Pompei, şi aşa mai departe? De ce?

— Nu ţin minte să-i fi spus aşa ceva. Poate i-am spus. Ce importanţă are?

— Are. Și încă foarte mare. Cuvintele acelea au avut sau trebuiau să aibă un rost.

— Îmi pare rău, ne pierdem vremea cu fleacuri, tovarășe căpitan, mai bine bem o cafea...

— Au și fleacurile importanța lor. Cuvintele acelea îmi dau de bănuit!

— Ce interes aveam să le spun?

— Poate doar le-ați repetat!

— Mă rog, gemu Cîrlig plictisit.

— N-am încotro! Vă invit, deci, să veniți cu mine pînă la Tîrgu-Alba. În două ore sînteți înapoi.

— Pentru ce? întrebă plouat și obosit Cîrlig. Și se uită la ceas: era ora două.

— Să vă iau niște amprente!

Spre surprinderea căpitanului, Cîrlig se urcă în mașină liniștit și jovial. Pe drum, chiar începu să spună bancuri.

*

Două ore mai tîrziu, în timp ce un Gaz al miliției îl ducea înapoi, la Cumpăna, pe Cîrlig, căpitanul Ardeleanu trecea în grabă, la volanul mașinii sale, pe străzile pustii și neprietenoase ale orașului. Era o după-amiază de decembrie, fără zăpadă, friguroasă și întunecată. Căpitanul accelera și frîna brutal, rătăcind pe niște străduțe mici, liniștite, care alcătuiseră pe vremuri cartierul elegant și cochet al protipendadei. Lăsă mașina în capătul străzii și își continuă drumul pe jos. Însingurată, mărginită de tei, strada cobora lin spre parcul orașului. Ajuns în fața vilei lui Pompei Alexa, se opri și o admiră îndelung. O casă cu două etaje, cu un turn înalt, aco-

perit cu tablă roşie, cu balcoane mari spre stradă şi spre curtea care era un şantier. Doi oameni cărau cărămizi pe o targă. În spate, dincolo de cărămizi şi grămada de var, se odihnea un Renault 16, vişiniu. Vila, distinsă, elegantă, era doar în roşu; la parter locuia cineva, dar la etaj nu erau încă puse geamurile. Căpitanul intră în curte. O alee de beton ducea pînă în faţa scărilor mari, albe, mărginite de balustrade şi mici coloane din piatră. Scările se terminau pe o terasă largă.

— Tovarăşe căpitan, bine aţi venit! Poftiţi, vă rog, prin spate. Sus, în balconul de la etaj, zîmbea senin Pompei Alexa. Cîteva clipe mai tîrziu, îşi strîngeau mîinile.

— Vă văd cam mirat!

— N-am de ce să fiu? E splendidă! Cît v-a costat? Şi cît o să vă mai coste?

— Mult, surîse misterios Alexa. Am vîndut o casă a părinţilor mei, ginerele meu a avut o moştenire frumoasă, am mai pus noi bani, ginerele şi fata au mai dat şi ei şi uite aşa, ne chinuim de trei ani s-o terminăm. Zău, nu fac pe nebunul, dar nu se merită să porneşti într-o asemenea aventură. Numai oasele mele ştiu cît am tras aici... Îţi ruinezi sănătatea, nu alta... Ce vînt vă aduce pe la mine? schimbă, indiferent, discuţia.

— Cu o întrebare, surîse trist ofiţerul. Asta-i soarta mea: mă duc, pun o întrebare, analizez răspunsul şi plec. Pe urmă, se naşte iar o întrebare, şi iar mă duc şi-o adresez persoanei în cauză.

— Poftiţi înăuntru.

— Nu, nu, nu vreau să vă deranjez. Dumneavoastră lucraţi, şi eu am trecut aşa, în plimbare...

— Nu-i nimic, să vă arăt casa! O să urcăm, sus e gol și o să vedeți mai bine. Urcară pe o scară largă, din lemn sculptat.

— Aici va fi un hol mare, unde vreau să pun nişte fotolii mici, de pai, o măsuţă şi, eventual, telefonul, explica, atent, Alexa. Asta e camera cea mai mică şi mai întunecoasă; e spre nord, are vreo 16 metri pătraţi. Trecură într-o cameră mai mare, cu balcon spre curte. Asta poate fi o sufragerie sau o cameră de lucru.

— O să aveţi sobe?

— Bineînţeles. Cît m-am zbătut să obţin aprobare pentru ele. N-aveţi idee! Aici, e baia şi... restul, iar aici camera cea mare; are aproape 30 de metri pătraţi. Căpitanul trecu cu paşi mari prin încăpere şi ieşi în balconul ce dădea spre stradă. Se vedea creștetul castanilor din parc şi o parte din lac.

— E o casă de boieri! zise ofițerul.

— Acolo mai e o cameră și bucătăria. Ginerele meu va sta aici, eu cu soţia jos. Pare frumoasă, dar m-a îmbătrînit cu zece ani, credeţi-mă...

Căpitanul se oprise în faţa unui cuier pom, pe care atîrnau niște haine și printre ele — o pălărie de pai. I se părea cunoscută. O luă, și-o puse pe cap şi întrebă:

— Cum îmi vine?

— Bine. Chiar foarte bine. E pălăria mea de pescuit. Cu ea mergeam la pescuit. În ultimii ani, de cînd cu casa, nu mi-am mai permis... să merg la mare. Toţi banii și tot timpul mi le-au păpat casa...

— Tovarășe Alexa, am o mare rugăminte: vindeți-mi pălăria asta!

— Ce să faceţi cu ea? întrebă aşa, fără să ştie nici el de ce, Alexa.

— Am o colecţie de pălării! Pălării de toate felurile. Ce să-i faci? Fiecare om cu păsărica lui. Vă invit într-o zi să-mi vedeţi colecţia. Insigna A.C.R. nu-mi trebuie, surîse ofiţerul. Eu nu prind insigne pe pălării.

Căpitanul ieşi din nou în balconul dinspre stradă. Admiră o vreme panorama ce se întindea ochiului pînă dincolo de parc. Apoi, spuse foarte rece, sigur:

— Şoferul acela, Mănăstireanu, de care mi-aţi vorbit la restaurant zice că nu vă cunoaşte, că n-a vorbit niciodată cu dumneavoastră.

— Minte! După cîte-un terchea-berchea din ăsta nu te poţi lua. Ştim noi ce-a fost în noaptea aia... À propos, unde l-aţi găsit pe Mănăstireanu?

— La Rîul Mare.

— Umblă al dracului băiatul ăla...

— Nu vă amintiţi, în seara aceea, l-aţi rugat pe adjunctul dumneavoastră, pe Cîrlig, să ducă I.M.S.-ul la coloană...

— Îmi amintesc exact: l-am rugat şi l-a dus. Ce-i cu asta?

— Am nişte nelămuriri şi vreau să fac nişte confruntări. De ce l-aţi rugat pe Cîrlig să ducă maşina?

— De ce? rîse forţat Alexa. Îmi place ordinea. M-am gîndit că mai bine stă maşina la coloană. E loc mai sigur. L-am rugat s-o ducă, deşi putea rămîne acolo unde a stat toată ziua.

— N-aţi umblat cu ea în după-amiaza aceea?

— Nu.

— Sînteţi sigur?

— Eu înțeleg să vă ajut, rînji Alexa nemulțumit, dar nu înțeleg să mă luați drept un inconștient, ca să nu zic prost.

— Îmi pare rău, dar în seara aceea ați lipsit din clădire.

— Dovediți-mi!

— Cîrlig a văzut, zice el, lumină toată seara la fereastră. Portarul declară că pe la ora nouă biroul dumneavoastră era închis cu cheia, lumina stinsă.

— Se poate.

— De ce?

— Oi fi ieșit pînă afară, ai, știu eu...

— Cîrlig i-a spus lui Păsărică să nu sufle o vorbă că mașina a lipsit în noaptea aceea. Atunci Păsărică a mințit, acum recunoaște! De ce i-a cerut Cîrlig să nu sufle o vorbă, adăugînd că vă supărați dumneavoastră?!

— Întrebați-l pe Cîrlig.

— Dumneavoastră ce credeți?!

— Ce să cred? Adeseori subalternii spun și fac fel și fel de măgării să intre în grațiile șefilor. Ei știu că țin la ordine, la disciplină... Ce să vă spun?

— În seara aceea, ați dormit acolo?

— Da.

— Mă mir, nu pricep un lucru...

— Ce anume? întrebă iritat, încercînd să fie liniștit Alexa.

— Era sîmbătă seara. În mod normal, ar fi trebuit să veniți acasă. A doua zi era duminică, zi de odihnă.

— Știți, spuse foarte sigur Alexa, în duminica aceea toată lumea a lucrat.

— Uitasem, oftă căpitanul. Vedeţi, e o explicaţie! În seara aceea, unde aţi cinat?

— Să mă gîndesc. La cantină, la noi la şantier.

— Şi Cîrlig zice că tot acolo a cinat. Interesant!

— Ce e atît de interesant?

— Vă amintiţi bine, aţi cinat acolo?

— Mă jigniţi, tovarăşe ofiţer. Eu cred că e de ajuns dacă omul vă spune o dată un lucru!

— N-aş vrea pentru nimic în lume să vă jignesc. Ziceam că e interesant — şi este — pentru că, în seara aceea, cantina şantierului a fost închisă de sanepid. În toată sîmbăta aceea, cantina a fost dezinfectată! Din pricina unor şobolani! Vă amintiţi!?

— Se poate, acceptă rece Alexa. Sînt două luni de atunci, mai bine, aproape trei. Vi se pare curios ca un om să uite un asemenea lucru?

— Nu asta mi se pare curios, ci faptul că amîndoi, şi Cîrlig şi dumneavoastră, aţi susţinut acelaşi neadevăr şi încă, spre uimirea mea, cu multă convingere.

— Prea rămîneţi uimit, tovarăşe căpitan, în faţa unor nimicuri, rîse răutăcios Alexa.

— Şi m-a mai uimit ceva: fiind singur în clădire, cînd ieşiţi pînă afară, de ce închideţi biroul cu cheia?!

Pe stradă trecu un camion. Căpitanul aşteptă să se îndepărteze camionul, să scadă zgomotul. Urmărea cu coada ochiului fizicul de atlet al bărbatului de lîngă el şi se hotărî să rişte totul. Spuse cu o vădită părere de rău:

— Cîrlig vă e un prieten sau poate numai un subaltern care vă ascultă, care face şi zice ceea ce-i ce-

reţi. Dar mai aveţi un prieten care e mai slab decît Cîrlig, mai laş poate, sau mai om!?

— Ce vreţi să spuneţi?

— În vară, aţi fost la mare cu o femeie. În seara crimei, aţi fost la femeia aceea. Căpitanul se întoarse, trecu prin cameră și se opri în faţa cuierului pom. Continuă, lovind pălăria cu degetul arătător: Mi se pare că aţi purtat chiar această pălărie.

— Astea sînt povești pentru copii, tovarășe căpitan, pe care eu, fiind matur, nu le pricep. Zău, nu te supăra.

Coborîră. În curte, lîngă Renault-ul vișiniu, Alexa nu se putu abţine să nu întrebe:

— În fond, ce doriţi?

— Să-mi spuneţi unde aţi fost cu mașina în seara aceea?

— Nicăieri.

— Vă voi dovedi că aţi fost.

— La ce bun? O să vă ajute la ceva?! Să zicem, prin absurd, că am fost. Şi!?

— Atunci, vom merge mai departe!

— Vă pierdeţi vremea, tovarășe căpitan, visaţi gloria ca un copil.

— Eu nu mai visez nimic, absolut nimic. Un om a fost ucis, au rămas trei copii şi o soţie... Vreau doar să fac lumină în acel tragic sfîrşit.

— Nobile gînduri. În definitiv, pentru asta sînteţi plătit.

— Iertaţi-mă, n-o fac pentru că sînt plătit!

— De ce atunci?

— Pentru că altfel nu se poate. Mie nu mi-a mai rămas nimic în afară de adevăr.

— Uneori adevărul se plătește enorm de scump, rînji Alexa, jucînd pe degete lanțul unui ceas de buzunar.

— Eu am plătit totul, așa că nu mă mai tem de nimic. Se uită în jurul lui pierdut. Îmi pare rău de casa asta. O să rămînă neterminată. Păcat!

— De ce ?

— Dimineață, la ora opt, vă rog să fiți la miliție.

— Mă luați tare. Pentru ce?

— O mică formalitate: vreau să vă confrunt cu femeia la care ați fost în seara aceea. S-ar putea să n-am dreptate. Deocamdată verific!

— Vorbiți serios? îngăimă Alexa și fruntea lui se umezi ușor. Ar trebui să ne lămurim?!

Căpitanul străbătu curtea gîrbov, obosit, absent. În poartă, întinse mîna și adăugă:

— Iertați-mă, am treburi la birou. Joia după-amiaza, noi lucrăm.

Porni cu pas grăbit pe ulicioara liniștită și pustie. Îl durea stomacul de emoție, de nervi, de fumat prea mult... În colțul străzii, intră la cofetăria *Orizontul*. De acolo, îl sună pe locotenentul Niculin, la miliție și-i spuse: „Dacă mă sună cineva, un bărbat, spune-i că abia am sosit și mă aflu în ședință. Să mă sune peste vreo oră". Atîrnă receptorul și ceru cafea și un coniac mic. Nu mai simțea, așa cum crezuse, nici o bucurie, nici o satisfacție. O stare de lehamite și epuizare îl acapara din ce în ce mai mult. Nu mai simțea nici gustul cafelei. Duse ceașca la gură și în clipa aceea zări prin perdea un Renault 16, vișiniu, care se apropia de colțul străzii. Apoi îl recunoscu pe Alexa, la volan. Purta o pălărie de vînător și o scurtă neagră, din piele. Sorbi cafeaua

dintr-o înghițitură, lăsă o hîrtie de cinci lei și coniacul pe masă, ieși glonț și se aruncă în mașina lui. Așa cum bănuise, Alexa, dacă se simțea vinovat, și se simțea, va căuta să ia toate măsurile necesare de acoperire a faptelor sale. În capătul orașului, Alexa opri la benzinărie. Căpitanul acceleră. „Oricum, eu trebuie să ajung întîi", își spuse el și simți o plăcere răutăcioasă cînd o barieră coborî leneșă în urma lui. În oglinda retrovizoare, revăzu pentru cîteva clipe Renault-ul vișiniu într-o croazieră lină, distinsă.

*

Lăsă mașina în fața școlii din Rotunda și se întoarse în grabă la locuința Mărioarei Nap.

— O, ce surpriză! Îmi era dor de dumneavoastră...

— Nu vă cred. Dar, să zicem... Ce mai faceți?

— Merçi, bine. Voiam să mă duc la o prietenă. O să merg ceva mai tîrziu. Cu oaspeți rari și amabili, trebuie să fiu politicoasă, preciză femeia ironic.

— O să vă conduc, se oferi ofițerul. Apoi, vorbi, hotărît și calm: Acum nu mai aveți de făcut decît un singur lucru.

— Anume? se fandosi femeia.

— Să-mi spuneți adevărul. Cui ați dat ceasul și cînd? Atît și nimic mai mult.

— Și dacă nu vreau?

— Nu uitați că în declarația de acum cîteva zile, ați precizat că nu cunoașteți identitatea bărbatului cu care ați fost la mare. Ori, ăsta e un neadevăr pe care legea îl pedepsește!

Femeia începu să plîngă, încurcată, vorbind printre sughiţuri:

— Mă chinuiţi de cîteva săptămîni... De ce? Ce-am făcut? Cine vă dă dreptul?!

— Dacă aţi fi spus de la început adevărul, nu vă chinuia nimeni. Totul ar fi fost simplu.

— Aşa?! zise ea disperată.

— Ori pedeapsa, ori adevărul! Ce preferaţi?

— Adică, nu ştiu, nu pricep? Cum?

— În declaraţia asta — şi o arătă — aţi declarat mincinos. Îmi spuneţi acum adevărul, scrieţi o altă declaraţie şi pe asta o rup. E o şansă!

— Nu vreau să ştiu de nici o şansă! — ţipă isteric femeia, lovind aerul cu mîinile. Nu, nu, nu ştiu nimic...

— Îmi pare rău, dar dacă nu vă liniştiţi vă invit la miliţie, la Tîrgu-Alba.

— Cu ce drept? Sînt un cetăţean liber, am demnitate şi onoare. Demnitate pe care dumneavoastră o călcaţi în picioare. Cine vă dă acest drept? De ce să mă duceţi la miliţie?!

— Aş putea să vă fac părtaşă la o crimă!

— La crimă? silabisi înspăimîntată femeia, şi se lăsă moale, ruşinată şi învinsă, pe canapea. Tremura.

— Da. La crimă! Pentru că prietenul dumneavoastră — cel cu care aţi fost la mare — întorcîndu-se beat de aici, a lovit un om şi l-a aruncat într-o prăpastie!

— Imposibil! gemu femeia, sfîrşită. Imposibil... Mi-a spus că a pierdut ceasul într-un loc unde s-a oprit pentru nevoi, că a trecut pe acolo după accident, că n-are absolut nici o vină... Ce frumos vorbea... Părea un om cumsecade. Îmi promisese că-mi

rezolvă o catedră în Tîrgu-Alba .. Zicea că mă aduce mai aproape de el...

— Vă rog, o declarație amănunțită.

— Să scriu și că era băut?

— Totul, așa cum a fost, zise ofițerul, relaxat și indiferent.

— A fost o seară frumoasă, el cam băuse, l-am rugat să rămînă la mine pînă dimineața, ca în alte dăți... N-a vrut... Ceasul rău! L-ați arestat?

— Ce era să fac?! se scuză ofițerul.

— Mîine scriu totul, acceptă femeia, palidă, schimonosită de teamă și groază. Ce lovitură, ce surpriză! Nu mai am nici o putere...

— Îmi trebuie declarația acum!

— M-a mințit că nu e vinovat, că are dușmani mulți, că ei vor să pună crima pe socoteala lui...

Cu capul în mîini, femeia plîngea. Ofițerul fuma. După un timp, Mărioara Nap începu să scrie, resemnată, ca și cum ar fi pierdut totul. Energia, aerul de vulgaritate, dispăruseră subit de pe fața ei. Scria nervoasă, cu ură, plîngînd și sughițînd ca un copil. Cînd termină de scris declarația și o semnă, explicîndu-i căpitanului că a doua zi va da altă declarație, mai lungă, mai amănunțită, o mașină se opri sub fereastră. Femeia tresări. Ceva mai tîrziu, ușa se deschise energic, și apăru încruntat și grăbit, Pompei Alexa. Rămase înmărmurit.

— Poftiți, ocupați loc, vă rog, spuse căpitanul, împăturind cu grijă declarația femeii.

— M-ați mințit, tovarășe căpitan! urlă femeia ca o fiară, dar amuți imediat și începu să-și muște degetele, într-un acces de isterie. Gemea icnit, înfundîndu-și pumnii în gură.

— Ce se întîmplă aici?! țipă Alexa, cuprins de spaimă. Mery, Mery! încercă el s-o liniștească pe femeia care nu mai avea curaj să-l privească. Mery, ce e cu dumneata, ce s-a întîmplat?

— Nu vă așteptam, domnule Alexa, vorbi limpede și sigur căpitanul. Era vorba să ne vedem doar dimineață!?

Se priveau ostil, tăios, rece. Femeia plîngea lîngă geam, cu spatele spre ei.

— Ce doriți de la mine? întrebă Alexa.

— Eu, ca om, nu mai doresc absolut nimic. Misiunea mea s-a încheiat neașteptat, aici, în această casă, destul de tîrziu... Dați-mi, vă rog, buletinul!

XVIII.

De o oră, poate mai bine, căpitanul Ardeleanu stătea țeapăn la birou, cu privirea fixă, pierdută într-un punct nedeslușit. Nu se mai gîndea la nimic. Îl stăpînea o totală stare de lehamite. Zări pachetul cu țigări și-l împinse aproape brutal pe colțul mesei. Întoarse capul scîrbit. Parcă nimic nu mai avea sens, nimic nu-l mai interesa. Uitase și zilele de lungi și obsedante întrebări, de căutări, de răbdare. Sună telefonul. Cîteva clipe îl privi derutat, întrebîndu-se parcă de ce sună. Ridică plictisit receptorul, fără să spună nici un cuvînt. Auzi o voce chemîndu-l familiar: „Poți să vii, Ardeleanule". Era colonelul Ioan Albu. Străbătu încet coridorul lung și întunecos, împăcat, liniștit. Colonelul era lîngea perdea, în picioare, privind apatic ziua calmă

de decembrie. Îi strînse mîna căpitanului, surîzînd ușor. Apoi, întrebă cu un glas abia auzit:

— Ce face Irina?

— Bine. Cu serviciul...

— Dumneata?! O cafea bei, da?!

— Beau, nu vă refuz, deși atîta cafea cred că nu e bună.

— Poate că ai dreptate, zise colonelul și trecu într-o încăpere mică de unde se întoarse cu două cești de cafea. Îi oferi una căpitanului și se așezară în fotoliile din fața mesei lui. Ce te miri? Ce ai observat?

— Iertați-mă, tovarășe colonel, se bîlbîia căpitanul, mi se pare nu știu cum, ciudat, mă mir că faceți singur cafeaua oaspeților. În general, șefii apasă pe buton și...

— Poate că eu nu vreau să fiu unul din acei șefi. Butonul e o unealtă de muncă, nu un lux. Mi-a spus cineva că, în sala Parlamentului din Copenhaga, la pupitrul fiecărui deputat, sînt niște butoane. Cînd trebuie votat ceva, deputatul apasă butonul respectiv, calculul e secret, iar rezultatul apare pe un panou electronic. De aceea, am rețineri cînd trebuie să apăs pe buton. Ce zice Alexa? Recunoaște?!

— Vă raportez, tovarășe colonel...

— Fără, fără formule protocolare, vorbim acum în tihnă, ca între colegi, ca între prieteni, nu?

— O să recunoască pentru că nu va avea încotro. Ceea ce a fost greu a trecut...

— Amprentele sînt ale lui?

— Bineînțeles. Mi-a comunicat adineaori Laboratorul interjudețean de medicină legală. Vreți să stați de vorbă cu inculpatul?

Colonelul gustă cafeaua şi se uită pe fereastră. Preciză apoi indispus:

— Nu. Nu vreau să-l văd. Mi-e silă...

— Şi mie mi-e silă, mi-e scîrbă de el. Credeţi-mă nu mai simt nimic, nu mă pot bucura. Simt doar un gust amar în suflet...

— Ştii, Ardeleanule, oftă colonelul, în meseria noastră n-ai bucurii. Practic nu te poţi bucura. Ai doar satisfacţia unor adevăruri restabilite. Şi mai ai multe, multe datorii. L-ai anunţat pe procuror?!

— Da. Vine Vasile Vasile la ora unu.

Îşi băură cafeaua în linişte, ca nişte vechi prieteni. La despărţire, Ardeleanu spuse cu oarecare emoţie:

— Vă rămîn recunoscător că aţi avut încredere în mine, tovarăşe colonel...

— Lasă, lasă Ardeleanule, nu-mi mulţumi. Eu trebuie să vă mulţumesc vouă, celor care alergaţi ziua şi noaptea, celor care n-aveţi sărbători, duminici... Eu sînt apreciat după ceea ce faceţi voi, aşa că dă-mi voie să-ţi mulţumesc eu.

Îşi strînseră mîinile în tăcere.



În birou, căpitanul puse mîna pe receptorul telefonului şi ceru să-i fie adus Pompei Alexa de la arest. Se aşeză la birou trist şi îngîndurat. Întîlnirea cu infractorul i se părea o povară. Aflase totul sau aproape totul despre infractor.

În birou, intră Pompei Alexa, urmat de doi subofiţeri. Căpitanul îi rugă pe miliţieni să aştepte afară şi îşi mută privirea, indispus, pe geam.

— Toată stima, domnule căpitan, salută Alexa, jovial, bine dispus. Era senin și liniștit, roșu în obraji, întocmai ca un om care a mîncat bine, a dormit bine și s-a trezit odihnit și cu chef de o șuetă. Își netezi cu grijă părul pe tîmple și-și corectă ținuta, trăgînd umerii înapoi și stînd drept și hotărît.

— Domnule Alexa, spuse căpitanul privind încă pe geam, misiunea mea e pe sfîrșite...

— Regret sincer, îl întrerupse Alexa. De ce așa de repede?!

— Vorbesc eu acum și vă rog să mă ascultați. Voi încerca să fiu scurt, să nu vă plictisesc.

— Ce amabil sînteți azi!

Căpitanul se întoarse de la fereastră și-l fixă lung cu o privire rece, disprețuitoare. Alexa plecă ochii, prefăcîndu-se jenat și rîse mieros:

— Vă ascult, domnule ofițer.

— Am să vă prezint infracțiunea comisă în noaptea de 15 septembrie 1974 și probele care dovedesc vinovăția dumneavoastră.

— Domnule căpitan vă rog respectuos să aveți mare grijă! S-ar putea să acuzați pe nedrept un om, un om nevinovat, să loviți în prestigiul unui om cinstit. Mi-ar părea rău să săvîrșiți un asemenea abuz!

— Vă rog foarte mult să răspundeți numai cînd sînteți întrebat. Nu de alta, dar nu vreau să pierdem prea mult timp și nici să ne enervăm reciproc. În seara aceea, vă aflați la prietena dumneavoastră, Mărioara Nap din comuna Rotunda. V-ați dus la ea cu I.M.S.-ul șantierului. Doi martori au dat decla-

rații în care precizează că ați fost acolo, că ați băut, că ați venit cu un I.M.S.

— Pot să știu cine sînt acei martori?

— Mărioara Nap și colega ei Didina Păun. Împreună cu ele ați consumat coniac chinezesc, apoi Didina a plecat, iar dumneata ai rămas în casa Mărioarei Nap. Ai ceva de obiectat?

— Nu, domnule căpitan.

— În jurul orei 23, ați plecat spre Cumpăna. V-ați urcat la volan deși erați sub influența alcoolului. Nu vom ști cît ați băut, dar nici nu ne interesează. În ultimul an, ați mai fost amendat pentru conducere sub influența alcoolului, iar o dată vi s-a ridicat și permisul de conducere.

— Nu știam, se miră Alexa. Acum aflu!

— Ați intervenit și după trei zile ați reintrat în posesia permisului. E limpede?

— Da, cu o rectificare: mi s-a ridicat din greșeală.

— Și tot din greșeală vi s-a dat înapoi!

— Sînteți amabil, rîse ironic Alexa, măsurîndu-l pe căpitan printre gene.

— În apropiere de barajul de la Zărnișoara, ați adormit la volan, ați fost orbit de farurile unei mașini, nu ați fost atent — poate recunoașteți acum adevărul — și l-ați lovit din spate pe minerul Gavril Stanciu. L-ați accidentat, dar nu mortal. De spaimă, de teama de a răspunde pentru această faptă, ați aruncat victima în prăpastie, comițînd o crimă. Aveți de obiectat ceva?

— Nu. Aștept să treceți la probe.

— Să consemnez recunoașterea faptei? întrebă

ofițerul și luă un imprimat pe care scria cu litere mari „Proces verbal de interogatoriu".

— Nu, nu e cazul, se apără Alexa. Voi scrie eu totul mai tîrziu.

— Ne întoarcem puțin la Rotunda: în seara aceea, Mărioara, Mery, cum îi spuneți, v-a dat un ceas de mînă de damă, marca Cortina.

— Nu-mi amintesc! Nu știu să-mi fi dat un ceas! De ce să mi-l fi dat?!

— Era stricat. Avea arcul rupt. V-ați oferit să i-l duceți la reparat.

— Nu cred. L-o fi dat femeia altcuiva, nu mie.

— Vi l-a dat dumneavoastră!

— Vă înșelați, domnule căpitan.

— Cum vă explicați că pe ceas am găsit amprentele dumneavoastră?

— Ale mele? își încruntă ușor fruntea infractorul.

— Exact. Iar pe cureaua ceasului s-au găsit pete de sînge. Cercetările de laborator au stabilit că e sîngele victimei. Cum a ajuns ceasul lîngă victimă?

— Probabil femeia a dat ceasul altcuiva. Poate chiar victimei?

— Și amprentele dumneavoastră?! Căpitanul scoase niște fotografii din fișet. Se vedea clar în mai multe dintre ele o parte din marca mașinii imprimată pe spatele victimei. Vă place cum arată?

— Ce cadavru e ăsta?

— Al lui Stanciu!

— De unde știu eu că nu e al altcuiva?

Căpitanul se ridică și se apropie de fereastră. Afară se întuneca. Nori lăptoși pluteau leneși.

— Vă supără dacă vă cer o țigară? îl rugă Alexa.

— Mă supără şi nu vă servesc.

— De ce? Pe alţi inculpaţi îi serviţi?!

— Sînt şi între inculpaţi oameni; ei îşi regretă fapta, o recunosc, suferă pentru ea, nu mint cu neobrăzare ca dumneata. Îţi complici şi-ţi îngreunezi situaţia, omule, înţelege!

— Nu e nimic de înţeles.

— Probele sînt prea clare, aşa încît nu mai poţi nega fapta! Ceasul a fost la dumneata, n-ai cum tăgădui!?

— Asta n-are nici o importanţă, dacă a fost sau nu la mine. Am venit cu maşina, era noapte, întuneric beznă, plouase, omul mergea pe mijlocul drumului, m-am pomenit cu el în faţă. A apărut deodată, după o curbă, pe mijlocul şoselei, în faţa maşinii. N-aveam viteză. Să fi fost cam 40 de kilometri la oră. Urcam încet, obosit, ştiam că sînt băut şi nu goneam. Eram prevăzător. Mi-am zis, mai bine încet şi sigur, decît să mă grăbesc şi să mai dau de bucluc. Ştiţi cum zice o vorbă, de ce ţi-e frică nu scapi. După o curbă — o umbră în faţa mea. Am trîntit piciorul pe frînă şi am tras spre dreapta cît am putut. Voiam să-l feresc. Dar el, nenorocitul, a ţîşnit tot în dreapta. Cu toată frîna, l-am lovit uşor şi l-am împins, fără să vreau, fără să pot evita drama, pînă în marginea prăpastiei. S-a zvîrcolit de durere şi, pînă să cobor eu, s-a prăvălit în prăpastie ţipînd. Maşina era la un metru de mal. M-a apucat abia atunci spaima. Am început să strig după ajutor. După ce m-am liniştit, m-am urcat la volan şi mi-am continuat drumul. De ce mă priviţi atît de dispreţuitor?!

— Fiindcă minţi. Eşti un om de nimic, fără pic de demnitate, fără pic de înţelepciune . . .

— Eu? sări în picioare inculpatul, roşu de mînie.

— Stai jos! ţipă ofiţerul. Cum poţi minţi în halul ăsta? Nu vreau poveşti, nu doresc minciuni, să-mi spui adevărul!

— Vi l-am spus!

— Mai ai curajul să susţii minciunile debitate adineaori?!

— Am descris exact cele întîmplate.

— L-ai lovit pe acostamentul din stînga şoselei, deci, îl puteai arunca pe Stanciu în şanţ, spre munte şi nicidecum spre prăpastie.

— Nu cumva susţineţi că ştiţi mai bine decît mine cum a fost?

— Amîndoi ştim exact. Eu cu nişte amănunte în plus, de care habar n-ai. Tu ştii ca autor, eu am probe exacte.

— Ce probe, de unde atîtea probe?! Ia mai slăbiţi-mă cu probele, vorbi inculpatul cu mînie şi cu convingerea că altceva mai rău tot nu i se putea întîmpla. Şi, ca atare, îşi permitea totul în anchetă.

— Victima a căzut pe o porţiune de pămînt galben, argilos. Am găsit fire din acel pămînt pe tîmplă, în păr, pe pomet şi pe cizme. L-am dat la laborator. Pămîntul de pe tîmplă e acelaşi cu acel de pe acostament, care mai există şi acum acolo.

— Aş vrea să-l văd!

— Răbdare, domnule Alexa. O să-l vezi la reconstituire. Altă variantă a accidentului ai? Sînt dispus s-o ascult.

— Domnule căpitan, vă rog foarte mult să nu mă

torturaţi cu interogatorii şi ameninţări. N-are nici un rost. E inuman ceea ce faceţi.

— Ceea ce ai făcut dumneata e uman! strigă ofiţerul.

— Ţine minte, domnule căpitan, şuieră printre dinţi Alexa, cu un nebănuit curaj, că am oameni! Am relaţii! Oricît te-ai strădui, n-o să-mi facă nimeni nimic. Se va aranja totul atît de uşor, de frumos, cum nici nu gîndiţi. Vă rog să aveţi tact, să fiţi mai diplomat. N-aş vrea ca acest dosar, pe care-l întocmiţi acum, să vă compromită Mi-ar părea rău. Repet: n-o să-mi puteţi face nimic. Am oameni!

— Nici nu vreau, spuse ofiţerul scîrbit, uluit de parşivenia infractorului. V-am precizat: misiunea mea e pe sfîrşite.

— Nimeni nu poate să-mi pună ştreangul de gît pentru o crimă presupusă doar, reluă Alexa şi mai sigur şi mai insistent. Am trecut pe acolo, dar n-am lovit pe nimeni, n-am văzut pe nimeni, şoseaua era pustie. Stau nevinovat la arest. De ce? Numai şi numai pentru că dumneata te grăbeşti.

— Dimpotrivă, am avut atîta răbdare, tocmai pentru ca să fiu sigur, să nu comit vreun abuz, să nu mă compromit.

— N-ai avut, te-ai năpustit asupra mea, căpitane şi eu sînt nevinovat.

— Îmi pare rău! Acum cîteva minute, ai recunoscut că l-ai lovit, ai recunoscut accidentul.

— Din prostie. Dar n-am scris nimic. Vorbe. Vînt. A doua oară, nu-ţi mai recunosc nimic. Oricui o să spui doar că ţi-am recunoscut n-o să te creadă.

— Eşti sigur?

— Foarte sigur!

— Bine, să mergem mai departe. Ridică-te te rog şi apropie-te. Priveşte aceste două bucăţi de sticlă. Nu-ţi spun nimic? Şezi, acum.

— Nu, făcu Alexa pe prostul.

— În noaptea aceea, după ce ai aruncat victima, ai făcut ordine la locul faptei, cu alte cuvinte ai şters urmele! Ai luat şi sticla asta şi-ai aruncat-o.

— Altcineva. Nu eu!

— Aşteaptă, te rog. N-am terminat. Pe interiorul acestei bucăţi de sticlă, am găsit toate patru amprentele degetelor mîinii dumitale.

Alexa îşi privi instinctiv degetele, trădîndu-şi teama.

— Sînt pe interiorul sticlei. Asta înseamnă că dumneata ai aruncat-o după ce s-a spart, altfel era imposibil să-ţi rămînă amprentele în interior.

— O sticlă oarecare. Şi?!

— Nu e o sticlă oarecare, spuse căpitanul, aşezînd cu grijă cele două cioburi la piciorul mesei. În seara crimei, Stanciu şi ortacii lui au băut din ea ţuică. S-au găsit amprentele lor pe partea exterioară. Şi era normal. Ce caută acolo şi amprentele dumitale?

— Nu ştiu, nu recunosc, gemu Alexa. Transpiraţia abundentă îl enerva. Se ştergea cu batista, suflînd greu şi tuşind fals, de formă.

— O să demonstrăm totul instanţei. Ea va decide. Avem probe suficiente. Dumneata nu faci decît să-ţi complici în mod inutil şi sigur situaţia. Ofiţerul îi arătă o fotografie a cadavrului găsit pe malul apei, plin de fracturi, de răni şi de sînge. Alexa îşi feri ochii îngrozit, acoperindu-i cu mîna. Curaj, Alexa! De ce nu priveşti?

După o lungă tăcere, Alexa vorbi încet şi sfîrşit:

— Veneam cam tare spre casă. Am ațipit la volan, o clipă doar. Am simțit cînd roțile din stînga au ieșit de pe acostament. Am văzut o umbră în fața mașinii; lumina farului s-a stins. Un viraj brusc m-a dus în șosea. Cînd am coborît omul părea mort. Fața îi era acoperită de sînge. Horcăia. Piciorul îi era rupt, strîmbat groaznic. Pe urmă s-a făcut liniște. Nu mai horcăia. Am crezut că a murit. Beat cum eram, l-am luat de curea și l-am dus în sus pe șosea... I-am dat drumul în prăpastie. Cînd am auzit cum se lovea în cădere, cum porneau pietrele după el, m-a apucat o groază teribilă. Tremuram tot. E adevărat, am găsit sticla, casca și geanta lui și le-am aruncat. Stinsesem farurile mașinii. Am coborît cu ele stinse tremurînd tot, apoi le-am aprins și-am gonit ca un apucat. I-am dat mașina lui Cîrlig, s-o ducă la coloană. M-a zbuciumat mult povestea asta. Am fost la înmormîntarea lui Stanciu. I-am cumpărat împreună cu colegii o coroană de flori. Mi-a părut și-mi pare rău, dar ce să fac?

— Să consemnăm toate acestea, spuse ofițerul.

— Încă nu. Avem timp. La ce bun să ne grăbim?

— Mă rog, mormăi ofițerul, închise ușile de la masa lui cu cheia și ieși să-și aducă un pahar cu apă. Se întoarse cîteva minute mai tîrziu. Alexa ședea calm la locul lui. Ofițerul se uită spre sticla spartă, lăsată lîngă piciorul mesei și constată că nu mai era la locul ei, apoi deschise un sertar, scoase o scrumieră, pe care o aruncă pe masă cu zgomot. își aprinse o țigară și întrebă ironic:

— Ai umblat la cioburile de sticlă?

— Exact, rînji Alexa. Am șters nițel amprentele, să limpezim lucrurile.

— N-ai șters nimic. Pentru că cioburile astea sînt doar o momeală. Pricepi Alexa? Le am și pe cele cu amprentele tale, puse la loc sigur.

Alexa se uita spre ușă mahmur. Apoi zise cu scîrbă:

— Nici eu nu recunosc nimic din ceea ce v-am spus.

— Știu, e a doua oară cînd mă avertizezi!

— Domnule, eu nu fac altceva decît să complic lucrurile pînă ies de aici. Pricepi? Îți pierzi vremea!

— Nu-mi pierd vremea. Doar ai recunoscut verbal totul!

— Dar n-o să mai recunosc. Am să spun că v-ați purtat urît cu mine, că m-ați obligat să spun și ceea ce nu era adevărat. Mă voi apăra în toate felurile. Voi spune că m-ați bătut, țipă isteric Alexa.

— Ce naiv ești, vorbi dezgustat ofițerul. În cameră se auzi vocea lui Alexa, sigură, înregistrată pe bandă de magnetofon: „Am relații. Oricît te-ai strădui, n-o să-mi facă nimeni nimic. Se va aranja totul...“ Ofițerul opri banda și deschise apoi ușa. Intrară cei doi subofițeri.

EPILOG

Un an mai tîrziu, la ceasul de cumpănă și extaz, cînd toamna îngenunchea smerită în ierburi și în arbori cu toată nebunia ei copleșitoare de sentimente și culori, prevestind un amurg de jar, un

I.M.S. al miliției urca cu zgomot monoton pe firul de apă al Someșului Mic. În mașină, trei oameni călătoreau posomorîți. Medicul Eugen Pop se juca plictisit cu pipa, procurorul Doru Decebal citea o revistă, iar căpitanul Aurel Ardeleanu, încărunțit, palid și absent, privea aiurea pe geamul mic și murdar al mașinii. Umbre mari, din ce în ce mai dese, acopereau drumul și împrejurimile. Pe măsură ce urcau spre izvoare, nori gravi și întunecați se adunau deasupra munților.

— Ce căutăm noi aici? se întrebă mirat procurorul.

— Un spînzurat, zise sec medicul legist. Un tip care s-a spînzurat cu un lanț. Să fie sigur, glumi el.

— Ce l-o fi apucat? se miră procurorul.

— I-o fi fost de ajuns, glumi din nou medicul. À propos, continuă el, ce e cu Alexa? La cît l-au condamnat?

— 15 ani, spuse în silă căpitanul. Știi Gelule, schimbă el discuția, l-am visat azi-noapte pe Sorin. Crescuse, era în clasă cu colegii lui.

Un vînt tăios șuiera pe prelata mașinii. Fulgera violent, în răstimpuri. Ziua se întuneca treptat, ca o fată cuprinsă de durere.

— Ați fost în concediu? întrebă Gelu Pop.

— Eu? zise căpitanul. La mare. Mi-am luat bilete prin A.C.R. la Mamaia. Cînd am ajuns acolo, nu mai erau locuri, m-au alungat pur și simplu la Mangalia Nord. Dacă ar ști cît m-am bucurat!

Zîmbiră amîndoi visători. Începu să plouă. Într-un tîrziu, medicul întrebă:

— Ce a avut Cîrlig, de ce a murit?

— Infarct, răspunse căpitanul. Boala secolului. Auzi, Gelule, oare de ce, într-un secol ca al nostru, fără inimă — mă gîndesc la războaie, la fascism, la colonialism, la tragedia atomică de la Hiroşima, la toate cîte au fost și sînt — se moare atît de des de inimă?!

Nu-i răspunse nimeni. Ploua în rafale.